

ĐẠI HỌC QUỐC GIA

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Ba căn bệnh của ngành giáo dục

(XEM BÀI TRANG 30)

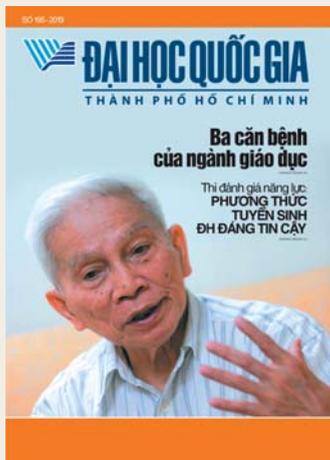
Thi đánh giá năng lực:
**PHƯƠNG THỨC
TUYỂN SINH
ĐH ĐÁNG TIN CẬY**

(XEM BÀI TRANG 11)

TRONG SỐ NÀY

Chịu trách nhiệm xuất bản

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt

Hội đồng biên tập

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt
(Chủ tịch)

ThS Nguyễn Văn Hà
(Thường trực)

ThS Dương Thị Kim Anh
TS Nguyễn Hoàng Tú Anh

TS Nguyễn Khắc Cảnh
PGS.TS Nguyễn Ngọc Điện

TS Nguyễn Kim Quang
ThS Võ Tấn Thông

Tổng biên tập

Nguyễn Văn Hà

Thư ký tòa soạn

Đoàn Thị Minh Châu

Trị sự

Phạm Hữu Nghĩa

Trình bày

Đặng Đức Lợi

TIÊU ĐIỂM - SỰ KIỆN

4. Giải pháp phát triển hạ tầng giao thông khu vực Nam bộ
8. Quỹ phát triển ĐHQG-HCM: Mô hình tài chính giáo dục kiểu mẫu
11. Thi Đánh giá năng lực: Phương thức tuyển sinh ĐH đáng tin cậy
15. Hệ thống tên đường mới trong Khu Đô thị ĐHQG-HCM
17. Tìm giải pháp nâng cao năng lực cho sinh viên

KHOA HỌC - GIÁO DỤC

20. Gặp gỡ các nhà khoa học được trao Giải thưởng Sáng tạo TP.HCM
23. Athur Eddington và chứng cứ đầu tiên về Thuyết tương đối tổng quát
25. Thương chiến Mỹ - Trung dưới góc nhìn quản trị sở hữu trí tuệ
27. Cựu Tổng Giám đốc NASA: 50% lao động ở NASA là nữ giới
30. Ba căn bệnh của ngành giáo dục
33. Thủ khoa kỳ thi ĐGNL:
Đừng tự đóng khung kiến thức vào khối ngành nào

VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

35. Siêu cường - Ba lựa chọn về vai trò của Hoa Kỳ đối với thế giới
36. "Chờ" và "Quá trời, quá đất"
38. *Us*: bản ngã - tự ngã hay là bản sao song trùng?
40. Công nghệ và tôn giáo
43. Đi qua mấy mùa nắng mưa
45. Ngày hạ xa
47. Trang thơ: *Người công ta đi/ Đói*

NHỊP SỐNG TRẺ

48. Tàu tự hành phục vụ quan trắc sông ngòi
50. Thi ĐGNL đợt 2: Thí sinh lỏi cuốn, phụ huynh thành thơi
52. Làm sao để thay đổi bản thân?
54. 20 năm về xứ dừa làm Mùa hè xanh
57. Sinh viên xuất sắc đang rơi vào "bẫy danh vọng" như thế nào?
59. Tình yêu tiếng Việt lạ kỳ của chàng trai khiếm thị người Thái
62. Bản tính con người là quan trọng nhất
63. Tự tạo niềm vui trong công việc
64. Du lịch nước ngoài với những ứng dụng thông minh
66. Truyện ngắn: Thương một người

Các chuyên gia thảo luận về các giải pháp.

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN HẠ TẦNG GIAO THÔNG KHU VỰC NAM BỘ

Ngày 29/6, ĐHQG-HCM và UBND TP.HCM tổ chức Hội thảo khoa học "Hạ tầng giao thông khu vực Nam bộ: Vấn đề và giải pháp". Thứ trưởng Bộ Xây dựng, Bộ GTVT, lãnh đạo cơ quan trung ương, địa phương cùng hơn 200 chuyên gia trong và ngoài nước đã đến dự.

Thái Việt

Nhận diện thực trạng

Trong phát biểu khai mạc, PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM, nêu vấn đề: Hạ tầng giao thông Nam bộ đang quá tải trong khi tiềm năng của hệ thống giao thông đường sông, đường biển vẫn chưa được khai thác hết, việc đầu tư đường sắt còn chậm, đường không lại đang phát triển nghịch lý.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt nhấn mạnh: "Các chuyên gia của ĐHQG-HCM đã chỉ ra 4 vấn đề của phát triển hạ tầng Nam bộ. Những vấn đề này cần được bàn luận, nghiên cứu và giải quyết. ĐHQG-HCM cùng mạng lưới chuyên gia tiếp tục ưu tiên trong nghiên cứu phát triển kinh tế phía Nam, trong đó có hạ tầng giao thông".

TS Dương Như Hùng - Trưởng khoa Quản lý công nghiệp Trường ĐH Bách Khoa đại diện

nhóm nghiên cứu của ĐHQG-HCM, cho biết theo Ngân hàng Thế giới, nếu chất lượng cơ sở hạ tầng, giao thông vận tải (CSHT GTVT) Việt Nam tăng 10% thì thu hút FDI trên đầu người sẽ tăng 24%, mức thu nhập đầu người tăng 23%.

TS Hùng nhận định, CSHT GTVT Việt Nam trong nhiều năm qua đã được cải thiện nhưng vẫn là điểm yếu nhất trong sáu chỉ tiêu logistic (hải quan, đúng hẹn, theo dõi hàng, năng lực và chất lượng, gửi hàng quốc tế). Hạ tầng GTVT yếu kém khiến chi phí logistic cao, hạn chế năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp. Hiện chi phí logistic Việt Nam chiếm tới 20.8% chi phí đầu ra sản phẩm, thuộc hàng cao nhất thế giới. Trong khi đó tỷ lệ trung bình chi phí logistic của thế giới là 11.7%, khu vực châu Á là 13.3%, các nước láng giềng Thái Lan là 10,7%, Trung Quốc là 15.4%.

Đáng lưu ý là đường bộ hiện chiếm 60-70% sản lượng vận chuyển hàng hóa mà Nam bộ chỉ có 10,5% đường cao tốc của cả nước (95km). Năm 2018, ngành hàng không Việt Nam vận chuyển 71,4 triệu lượt khách, trong đó 38 triệu qua cảng hàng không Tân Sơn Nhất (chiếm 53%) trong khi thiết kế của sân bay này chỉ dành cho 25 triệu khách. Nếu sân bay Tân Sơn Nhất được mở rộng lên 50 triệu hành khách và sân bay Long Thành đi vào hoạt động năm 2028 thì vẫn còn khoảng 198 triệu hành khách sẽ mất cơ hội bay, thiệt hại tương ứng 20 tỷ USD. Đường thủy tại Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) có khối lượng hàng hóa vận chuyển gấp đôi đường bộ nhưng chủ yếu là vận chuyển nội vùng. Xét về đầu tư cho đường nội thủy chiếm chưa tới 1% so với đầu tư vào đường bộ.

Những hạn chế của giao thông Nam bộ

Theo nhóm chuyên gia ĐHQG-HCM, có bốn "vấn đề" chủ yếu của HTGT ở Nam bộ, rộng ra có thể là của cả nước hiện nay.

Đầu tiên là quy hoạch chưa hợp lý. Đề án sân bay Long Thành năm 2013 dự báo rằng sân bay Tân Sơn Nhất đón nhận khoảng 22 triệu khách năm 2017 nhưng thực tế là 36 triệu, cao hơn 59%. Trong khi 80% sân bay Việt Nam đang hoạt động dưới công suất 5% và có những cụm cảng biển lớn nhưng sử dụng công suất chưa tới 2%. Ông Jung Euth Oh, chuyên gia giao thông cao cấp của Ngân hàng Thế giới nhận xét: "Nếu tất cả dự án sân bay và cảng biển được phê duyệt,

8 KIẾN NGHỊ CỦA ĐHQG-HCM

1 Quy hoạch hệ thống GTVT ĐBSCL cần dựa trên chiến lược kết nối vùng ứng phó với biến đổi khí hậu.

2 Vùng Nam bộ cần có một nhạc trưởng điều phối quản lý cấp vùng.

3 TP.HCM phù hợp với vai trò nhạc trưởng nhưng cần phải có nguồn lực để thực hiện vai trò này.

4 Trong số 80% ngân sách mà TP.HCM nộp về trung ương, cần trích lại 20% để phát triển giao thông vùng.

5 TP.HCM cần được thí điểm thu thuế BĐS để phát triển hạ tầng GTVT. Nguồn thu giúp TP.HCM nâng cao năng lực phát hành trái phiếu xây dựng hạ tầng GTVT.

6 Đầu tư công tư PPP là chủ trương đúng đắn để thu hút đầu tư hạ tầng GTVT nhưng Chính phủ cần xây dựng Luật PPP để giải tỏa các quan ngại của nhà đầu tư nước ngoài.

7 Thực hiện đánh giá hiệu quả các dự án sau khi hoàn thành.

8 ĐHQG-HCM cần đóng vai trò phản biện khách quan và khoa học trước, trong và sau các dự án hạ tầng phát triển vùng và hỗ trợ các địa phương đào tạo nhân lực quản lý quy hoạch và ứng dụng công nghệ quản lý hạ tầng GTVT.

Việt Nam sẽ có hệ thống sân bay và cảng nước sâu nhiều nhất thế giới, vượt quá quy mô nền kinh tế của một quốc gia".

Các chuyên gia ĐHQG-HCM nhận định từ việc quy hoạch nơi thừa nơi thiếu dẫn đến hiệu quả sử dụng tài sản thấp. Đơn cử Cảng hàng không Cà Mau và Rạch Giá có tần suất khai thác chỉ một chuyến bay mỗi ngày, Cảng hàng không quốc tế Cần Thơ năm 2018 chỉ đạt 27,8% công suất thiết kế.

Ngoài việc quy hoạch, các cảng trọng điểm còn thiếu kết nối hạ tầng giao thông. Sân bay Tân Sơn Nhất phục vụ 38,5 triệu khách không có kết nối đường sắt, chỉ có kết nối đường bộ và taxi, xe cá nhân. Cụm cảng Cái Mép Thị Vải thiếu kho bãi. Cảng Cát Lái thuộc quy mô loại 1 với 80 triệu tấn/năm nhưng không có đường chuyên dụng.

Ngoài ra, nhóm chuyên gia còn chỉ ra việc phân bổ đầu tư giữa đường thủy và đường bộ chưa hợp lý, những vướng mắc trong logistic nông sản khu vực Nam bộ...

Vấn đề thứ hai là chất lượng quản lý dự án. Việc lập và thẩm định năng lực triển khai dự án

Tập trung vào chất lượng thay vì số lượng

Chúng tôi đã nghiên cứu khá kỹ về quy hoạch của ĐBSCL và nhận thấy các quy hoạch không đồng bộ. Từ giao thông, sản xuất nông nghiệp, năng lượng. Thông thường đồng bằng thường tận dụng giao thông thủy, vận chuyển hàng hóa tới điểm tập kết, nơi có hệ thống giao thông thuận lợi. Nhìn về tuyến tắc nghẽn giao thông TP.HCM - Cần Thơ, chúng tôi thấy nó nghiêm trọng. Nếu tắc nghẽn như ở Việt Nam thì chi phí vận tải của chúng tôi sẽ phải tăng gấp 6 lần. Vận tải đường thủy sẽ rẻ hơn rất nhiều so với đường bộ.

Còn một điểm nữa, bởi vì không lập quy hoạch tốt, bỏ sót cái này cái kia cuối cùng thành ra tốn kém nhiều hơn. Cần có sự quy hoạch tốt tập trung vào chất lượng thay vì số lượng.

Ông Martijin, Giám đốc Tổ chức phi chính phủ NL.WATER Hà Lan

“ Các chuyên gia của ĐHQG-HCM đã chỉ ra 4 vấn đề của phát triển hạ tầng Nam bộ. Những vấn đề này cần được bàn luận, nghiên cứu và giải quyết. ĐHQG-HCM cùng mạng lưới chuyên gia tiếp tục ưu tiên trong nghiên cứu phát triển kinh tế phía Nam, trong đó có hạ tầng giao thông. ”

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt

yếu kém dẫn đến việc đội vốn. Cao tốc Trung Lương - Mỹ Thuận triển khai chậm là do nhiều nguyên nhân gồm năng lực nhà đầu tư, giải phóng mặt bằng, thay đổi phương án tài chính...

Vấn đề thứ ba là thiếu vốn. Đầu tư hạ tầng GTVT Việt Nam giai đoạn 2016-2020 cần một triệu tỷ đồng nhưng mới chỉ đáp ứng được 210 nghìn tỷ. Tại TP.HCM nhu cầu phát triển giao thông đô thị giai đoạn 2016-2020 cần hơn 500 nghìn tỷ đồng nhưng mới chỉ cân đối được 112 nghìn tỷ đồng.

Nguồn vốn cho giao thông hiện nay chủ yếu nhờ vào vốn ODA, ngân sách chính phủ, còn các nhà đầu tư trong nước phần lớn đều hạn chế năng lực ở nhiều mặt. Theo khảo sát của Viện Hạ tầng EDHEC Infrastructure năm 2017, chỉ khoảng 39% nhà đầu tư quốc tế có đầu tư CSHT ở các nước mới nổi. Trong số này, 85% muốn

BAI ĐÔNG SẢN ĐÀ F&F

Nên chú trọng nguồn lực tư nhân

Tôi thấy có rất nhiều điểm giống nhau giữa TP.HCM và Seoul. Năm 2002 Seoul có hơn 10 triệu dân và chính quyền xây dựng 2 triệu nhà ở ngoại ô, 8 tuyến metro, 800km cao tốc nối các thành phố vệ tinh, 8.000km đường bộ. Chính quyền đầu tư nhanh, tập trung phát triển hoàn thiện hạ tầng giao thông trong hai năm.

Những năm sau đó, chúng tôi hạn chế đầu tư bằng ngân sách, cố gắng liên kết với các nhà bất động sản, xây dựng hạ tầng, đặc biệt là hình thức đầu tư PPP để tư nhân chia sẻ 50%. Sau 50 năm các dự án PPP đó sẽ thuộc về nhà nước.

Tôi nghĩ, Việt Nam có nhiều cách để thu hút nguồn lực tư nhân. Nguồn lực nước ngoài là khổng lồ nhưng họ không biết đầu tư ở Việt Nam như thế nào, các bạn cần hướng dẫn họ; trong đó việc quy hoạch cũng như các vấn đề đầu tư phải công khai.

GS Kim Inhee - Giám đốc Phòng Nghiên cứu và Phát triển Học viện Seoul

gia tăng đầu tư. Tuy nhiên, nhiều nhà đầu tư nước ngoài khi đổ vốn vào Việt Nam thường lo ngại rằng Luật Quốc tế, Trọng tài quốc tế có được thực thi ở Việt Nam hay không, nhất là về rủi ro tỷ giá...

Vấn đề cuối cùng là hiện tượng biến đổi khí hậu và môi trường. Nguy cơ nước biển dâng, sụt lún, sạt lở ở ĐBSCL cũng là những thách thức cho việc đầu tư, phát triển CSHT GTVT ở Nam bộ.

Các giải pháp cần đồng bộ

TS Dương Như Hùng, Trường ĐH Bách Khoa, cho rằng việc quy hoạch GTVT cần dựa trên quy hoạch có liên kết và phát triển vùng kinh tế trọng điểm phía Nam. Cần có đơn vị điều phối quản lý cấp vùng và đảm bảo trách nhiệm, đồng thời nâng cao vai trò nhạc trưởng của TP.HCM. Theo đó, nên tăng tỷ lệ ngân sách TP.HCM được giữ lại để phục vụ phát triển vùng, có tư vấn và phản biện của chuyên gia trong và ngoài nước, các đại học uy tín ở phía Nam trong giai đoạn đầu quy hoạch.

Để đảm bảo chất lượng các dự án, cần phải tiến hành đồng bộ các khâu, từ đấu thầu công khai minh bạch, đào tạo nguồn nhân lực quản lý dự án cho các địa phương, ứng dụng công nghệ cao trong GTVT cho đến việc nhất quán trong chính sách đền bù, giải phóng mặt bằng và các thủ tục pháp lý khác.

Về vốn, cần triển khai hiệu quả Nghị định 63/2018/NĐ-CP về việc thu hút nhà đầu tư trong và ngoài nước. Bên cạnh đó, Bộ GTVT phải buộc các trạm thu phí giao thông đường bộ áp dụng đại trà việc thu phí không dừng, kiểm soát chặt thu chi ở các dự án BOT; phát hành trái phiếu xây dựng hạ tầng; tạo cơ chế thu thuế bất động sản linh hoạt cho TP.HCM và một số tỉnh. Những giải pháp này có thể làm cho nguồn vốn đầu tư vào hệ thống giao thông ở Nam bộ được dồi dào và ổn định.

Đối với bài toán biến đổi khí hậu, phải phát triển đường thủy để phục vụ cả giao thông và thủy lợi, nghiên cứu các vật liệu phù hợp với môi trường và nhất là phải hạn chế tối đa việc khai thác nước ngầm và cát ■

Quỹ phát triển ĐHQG-HCM:

MÔ HÌNH TÀI CHÍNH GIÁO DỤC KIỂU MẪU

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt ký kết thỏa thuận hợp tác, tài trợ với đại diện các doanh nghiệp tại Lễ Kỷ niệm 10 năm thành lập Quỹ phát triển ĐHQG-HCM.

Tự chủ tài chính là yếu tố cơ bản để các đại học nâng cao chất lượng đào tạo, nghiên cứu khoa học, đa dạng hóa hoạt động giáo dục và theo đuổi chiến lược phát triển ở quy mô quốc tế. Do đó, để thực hiện tự chủ tài chính hiệu quả, các đại học phải thiết lập cơ chế tài chính phù hợp, đảm bảo sự vận hành và phát triển bền vững.

Phiên An

T rải qua 10 năm hoạt động, Quỹ phát triển ĐHQG-HCM (VNU-F) đã trở thành cơ chế tài chính khả thi, giúp ĐHQG-HCM tiếp nhận sự đóng góp của doanh nghiệp, xã hội trong tiến trình tự chủ của mình.

Giải pháp tài chính tối ưu

Được thành lập theo quyết định của UBND TP.HCM vào ngày 29/7/2009, VNU-F là đơn vị đầu tiên trong cả nước hoạt động theo mô hình Quỹ giáo dục của đại học. PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM, Chủ tịch Hội đồng Quản lý quỹ, cho biết: "VNU-F là quỹ xã hội không vì lợi nhuận, hoạt động theo nguyên tắc tự tạo vốn, trên cơ sở vận động tài trợ và đóng góp tự nguyện của xã hội nhằm hỗ trợ sinh viên, giảng viên của ĐHQG-HCM trong học tập, nghiên cứu và phát triển cơ sở vật chất. Đây là sự tiên phong, sáng tạo của ĐHQG-HCM trong việc tìm ra giải pháp hữu hiệu để

phát triển nguồn lực tài chính, phục vụ cho hoạt động giáo dục và đào tạo".

Theo PGS.TS Nguyễn Đình Tứ - Phó Giám đốc phụ trách VNU-F, từ năm 2009 đến nay, thông qua vận động tài trợ của doanh nghiệp và xã hội, VNU-F đã đạt nguồn thu gần 200 tỷ đồng. Trong đó, gần 120 tỷ đồng dành cho phát triển cơ sở vật chất như trang bị nội thất của 19 block nhà Ký túc xá khu B, thành lập Trung tâm phát triển công nghệ Ngân hàng tại ĐHQG-HCM (17 tỷ), Phòng Thực hành thăm dò chức năng của Khoa Y ĐHQG-HCM (11,5 tỷ), Phòng truyền thống ĐHQG-HCM (1 tỷ), Phòng đọc Hoa Sen (800 triệu), tăng cường hệ thống máy tính cho Thư viện Trung tâm (1 tỷ)...

VNU-F cũng dành hơn 16,7 tỷ đồng cho các chương trình học bổng sinh viên như: học bổng sinh viên xuất sắc, học bổng sinh viên thủ khoa đầu vào - đầu ra, học bổng sau đại học, học bổng sinh viên khó khăn, học bổng Ordon Vallet, học bổng Toshiba, học bổng Pony Chung... Riêng năm học 2018-2019, quỹ đã trao 416 triệu đồng cho sinh viên thủ khoa đầu vào của các trường thành viên ĐHQG-HCM.

Ngoài ra, VNU-F còn hỗ trợ các hội thảo, hội nghị quốc tế của các trung tâm nghiên cứu như Hội thảo Bức tranh kinh tế dành cho doanh

nh nghiệp 2017, Hội nghị Lãnh đạo quan hệ quốc tế ASEAN+3, Dự án giáo dục VER-VEC... "Những chương trình này đã đóng góp thiết thực cho công tác giáo dục - đào tạo và sự phát triển của ĐHQG-HCM nói riêng, giáo dục đại học Việt Nam nói chung" - Phó Giám đốc phụ trách VNU-F đánh giá.

Để vận hành hiệu quả, hệ thống quản trị của VNU-F được tổ chức thành 4 bộ phận: Hội đồng quản lý, Ban cố vấn, Ban kiểm soát và Ban điều hành. Thành viên của các ban là những chuyên gia giàu kinh nghiệm trong lĩnh vực quản lý giáo dục, kinh doanh, truyền thông, đầu tư tài chính của các tập đoàn, doanh nghiệp lớn. Tiêu biểu như ông Lê Phước Vỹ - Chủ tịch Hội đồng quản trị Tập đoàn Hoa Sen, ông Đặng Lê Dũng - Chủ tịch HĐQT Công ty xây lắp Thương mại 2 - Bộ Công Thương, ông Phạm Phú Ngọc Trai - Chủ tịch HĐQT Công ty Tư vấn Kinh doanh Hội nhập Toàn Cầu (GIBC), ông Phạm Phú Quốc - Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu phát triển TP.HCM...

Trải qua hai nhiệm kỳ hoạt động do PGS.TS Phan Thanh Bình - nguyên Giám đốc ĐHQG-HCM và PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM giữ chức vụ Chủ tịch HĐQT VNU-F, sự lan tỏa giá trị của quỹ đến với cộng

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt trao học bổng toàn phần trị giá 100 triệu đồng cho em Nguyễn Nguyễn - Học sinh Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM đoạt Huy chương Vàng tại Kỳ thi Olympic Toán quốc tế 2019

VNU-F là mô hình quỹ giáo dục tối ưu trong việc thực hiện sứ mạng giáo dục và đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội.

Đặng Hoài Đức

đồng ngày càng rõ nét với mạng lưới kết nối hơn 150 doanh nghiệp, địa phương trong cả nước. Đặc biệt, năm 2012, VNU-F vinh dự được Thủ tướng Phan Văn Khải nhận lời làm Chủ tịch Danh dự quỹ.

Lan tỏa trách nhiệm xã hội

Nguyễn Thị Hà - sinh viên năm IV, Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM, được VNU-F trao học bổng với tổng giá trị là 28 triệu đồng. Nguồn học bổng này đã giúp em giảm bớt gánh nặng cho gia đình và có được cuộc sống tương đối ổn định. Hà cho biết: "Học bổng từ VNU-F là động lực để em cố gắng hơn nữa trong học tập và đạt kết quả tốt nhất. Em dùng học bổng để đóng học phí, số còn lại em dành cho việc học tiếng Anh. Em hy vọng trong tương lai, VNU-F tiếp tục hỗ trợ sinh viên nhiều hơn nữa, để những bạn có hoàn cảnh khó khăn có thêm nguồn lực trên con đường chinh phục tri thức".

Theo ông Đặng Hoài Đức - Phó Tổng Giám đốc Ngân hàng Vietcombank chi nhánh TP.HCM, VNU-F là mô hình quỹ giáo dục tối ưu trong việc thực hiện sứ mạng giáo dục và đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội.

Đồng hành cùng VNU-F, ông Đức cho biết, Vietcombank đã hỗ trợ cho nhiều hoạt động của quỹ như tài trợ 10 tỷ đồng cho dự án "Cung cấp

hệ thống trang thiết bị cho phòng thăm dò thực hành chức năng của Khoa Y ĐHQG-HCM" năm 2013, tài trợ 570 triệu đồng cho học bổng sinh viên thủ khoa đầu vào từ 2015 đến nay, hỗ trợ 700 triệu đồng bổng cho sinh viên Trường ĐH Kinh tế - Luật ĐHQG-HCM...

"Vietcombank tin rằng với những hỗ trợ thiết thực, VNU-F đã có những đóng góp quan trọng cho công tác giáo dục của ĐHQG-HCM. Thương hiệu VNU-F dần được khẳng định là địa chỉ tin cậy để 'cộng đồng chia sẻ, đại học phát triển'. Vietcombank rất vinh dự tiếp tục chung tay cùng sự phát triển của VNU-F trong thời gian tới" - Phó Tổng Giám đốc Ngân hàng Vietcombank chi nhánh TP.HCM khẳng định.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt cho biết, trong thời gian tới, VNU-F tập trung vào 5 định hướng phát triển, gồm: nâng cao năng lực vận động tài trợ cho quỹ; đẩy mạnh hoạt động đầu tư kinh doanh, khai thác hiệu quả tài chính để có nguồn thu ổn định cho quỹ; tăng cường tài trợ cho học tập, giảng dạy, nghiên cứu khoa học và cơ sở vật chất tại ĐHQG-HCM; cải thiện hoạt động truyền thông của quỹ; hoàn thiện cơ cấu nhân sự, xây dựng một đội ngũ chuyên nghiệp cho hoạt động quản lý, quản trị quỹ.

"VNU-F trân trọng tri ân những đóng góp của cá nhân, tổ chức và doanh nghiệp trong hành trình 10 năm qua. Chúng tôi tiếp tục kêu gọi sự ủng hộ, đóng góp của quý vị cho ĐHQG-HCM thông qua VNU-F để tạo điều kiện tăng cường hơn nữa cả về quy mô lẫn chất lượng cho hoạt động đào tạo, nghiên cứu khoa học, xây dựng cơ sở vật chất, đảm bảo phát triển ĐHQG-HCM nói riêng và giáo dục nước nhà nói chung. VNU-F cam kết là nơi truyền tải trách nhiệm xã hội tốt nhất cho các tổ chức, cá nhân có tâm huyết cho sự nghiệp giáo dục" - Chủ tịch HĐQT VNU-F khẳng định ■

Top 10 nhà tài trợ cho ĐHQG-HCM thông qua VNU-F

1. Tập đoàn Hoa sen: 14.019.700.000 đồng.
2. Ngân hàng Vietcombank - Chi nhánh TP.HCM: 10.870.000.000 đồng.
3. Ngân hàng Agribank - Chi nhánh Sài Gòn: 7 tỷ đồng.
4. Tập đoàn viễn thông quân đội Viettel: 5,1 tỷ đồng.
5. Công ty Dịch vụ Mobifone KVII - Chi nhánh Tổng Công ty Viễn thông Mobifone: 4.910.000.000 đồng.
6. Tổng Công ty Đầu tư - Phát triển Công nghiệp CTCP - Becamex IDC Corp: 4,5 tỷ đồng.
7. Công ty Thăm dò và Khai thác Dầu khí (PVEP): 2,4 tỷ đồng.
8. Tổng Công ty Xây Dựng số 1 TNHH MTV: 2,3 tỷ đồng.
9. Tập đoàn Liên Thái Bình Dương: 2 tỷ đồng.
10. Pony Chung Foundation: 2 tỷ đồng.

PGS.TS Nguyễn
Hội Nghĩa -
Nguyễn Phó
Giám đốc
ĐHQG-HCM.

Thi Đánh giá năng lực: Phương thức tuyển sinh ĐH đáng tin cậy

Tự chủ tuyển sinh là một trong những yếu tố cơ bản của tự chủ đại học (ĐH), được Luật Giáo dục Đại học quy định nhằm giúp các cơ sở đào tạo ĐH chọn được những sinh viên ưu tú, đáp ứng yêu cầu và triết lý đào tạo của mình.

Phiên An thực hiện

Trải qua 2 năm tổ chức, kỳ thi Đánh giá năng lực (ĐGNL) của ĐHQG-HCM đã nhận được phản hồi tích cực từ thí sinh và phụ huynh, tạo niềm tin cho xã hội. Để hiểu rõ hơn những nỗ lực đổi mới theo hướng tự chủ trong hoạt động tuyển sinh của ĐHQG-HCM, chúng tôi có cuộc trao đổi với PGS.TS Nguyễn Hội Nghĩa - nguyên Phó Giám đốc ĐHQG-HCM, một trong những thành viên chính yếu góp phần cho sự ra đời của kỳ thi này.

* Xin ông cho biết ý nghĩa của việc ĐHQG-HCM tổ chức thi ĐGNL?

- Về tổng thể, ĐHQG-HCM cần thực hiện tốt tầm nhìn, sứ mạng của mình, đó là xây dựng một hệ thống ĐH trong топ đầu châu Á, nơi tập trung sinh viên tài năng, đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao. Mà muốn có những kỹ sư, cử nhân, bác sĩ chất lượng cao, chúng ta cần tuyển

chọn được những sinh viên có năng lực tốt vào học tập tại ĐHQG-HCM.

Đồng thời, Luật Giáo dục Đại học đã quy định các trường ĐH cần chủ động trong công tác tuyển sinh, và kỳ thi THPT Quốc gia có mục đích chủ yếu là xét tốt nghiệp, kết quả chỉ mang tính tham khảo để tuyển chọn sinh viên vào học ĐH. Vì thế, ĐHQG-HCM chủ trương tổ chức kỳ thi riêng nhằm tuyển chọn cho mình những sinh viên đáp ứng yêu cầu về kiến thức, kỹ năng trong ít nhất 4 năm học tiếp theo ở bậc ĐH. Triết lý của kỳ thi ĐGNL là hướng đến tương lai, chứ không quá quan trọng việc nhìn về quá khứ của thí sinh.

Hơn nữa, ĐHQG-HCM được giao nhiệm vụ làm nòng cốt và tiên phong cho hệ thống giáo dục ĐH trong việc áp dụng những phương thức đào tạo tiên bộ, hiện đại trên thế giới, vì thế ĐHQG-HCM tổ chức kỳ thi ĐGNL của mình với mong muốn có một hình thức đánh giá toàn diện, ổn định, đáng tin cậy và đảm bảo công bằng cho tất cả thí sinh đầu vào ở bậc ĐH. Đó

Thí sinh tại điểm thi Trường ĐH Nha Trang nghe phổ biến Quy chế thi.

là tiền đề quan trọng để có được nguồn nhân lực chất lượng cao sau này.

* Ý tưởng về kỳ thi này đã được hình thành ra sao, thưa ông?

- Thực ra, ĐHQG-HCM bắt đầu nghiên cứu đổi mới phương thức tuyển sinh ĐH từ rất sớm, ít nhất là từ năm 2008. Năm 2011, ĐHQG-HCM có chủ trương rõ hơn về việc cải tiến công tác tuyển sinh (gồm tuyển thẳng học sinh phổ thông năng khiếu đạt loại giỏi 3 năm liên tục hoặc đạt giải học sinh giỏi toàn quốc). Tháng 3/2012, ĐHQG-HCM hoàn thành Dự thảo Cải tiến công tác tuyển sinh ĐH, CĐ tại ĐHQG-HCM, với nội dung chính là tách rõ hai bước: thi và xét tuyển. Đề thi sẽ được xây dựng theo hướng đánh giá định chuẩn (standardized test) nhằm kiểm tra đúng năng lực (kỹ năng viết, năng lực suy luận...) để việc học đại học của thí sinh không quá chú trọng kiến thức thuộc lòng, gồm 6 môn: toán, tiếng Việt, khoa học tự nhiên, khoa học xã hội, Anh văn và năng khiếu.

Về các bước chuẩn bị cho kỳ thi ĐGNL, có thể nhắc đến các mốc chính yếu sau. Vào tháng 5/2014, Giám đốc ĐHQG-HCM khi đó là PGS.TS Phan Thanh Bình đã ký quyết định thành lập Ban Chỉ đạo và Tổ công tác chuyên môn của Đề án cải tiến tuyển sinh ĐH. Ban Chỉ đạo do chính Giám đốc ĐHQG-HCM làm Trưởng Ban, thành viên là các Phó Giám đốc,

một số trưởng ban và 3 hiệu trưởng của trường thành viên. Tổ công tác gồm các chuyên gia về tuyển sinh ĐH từ các trường thành viên và một chuyên gia ngoài ĐHQG-HCM. Nhiệm vụ của Ban Chỉ đạo là đề xuất và tư vấn cho Ban Giám đốc về triết lý, mục tiêu, phương thức tuyển sinh tại ĐHQG-HCM và trên cả nước.

Từ năm 2016, ĐHQG-HCM đã triển khai các bước: xây dựng cấu trúc đề thi; tập huấn cho chuyên gia (là giảng viên của ĐHQG-HCM và giáo viên phổ thông có kinh nghiệm) về việc soạn câu hỏi trắc nghiệm khách quan; xây dựng ngân hàng câu hỏi nhằm đánh giá những năng lực cơ bản nhất để học tốt bậc đại học với kỹ thuật đặt câu hỏi phù hợp. Đến cuối năm 2017, đầu năm 2018, ĐHQG-HCM tổ chức thi thí điểm tại nhiều địa phương ở khu vực phía Nam.

Cũng trong năm 2017, ĐHQG-HCM chấp thuận cho Trường ĐH Quốc Tế triển khai thí điểm thi ĐGNL. Đến tháng 3/2018, ĐHQG-HCM hoàn tất Đề án tuyển sinh, gửi Bộ GD&ĐT. Một tháng sau, phương án tuyển sinh bằng kỳ thi ĐGNL được ĐHQG-HCM công bố trước xã hội và được các phương tiện truyền thông đại chúng đánh giá cao.

Ngày 7/7/2018, ĐHQG-HCM chính thức tổ chức kỳ thi ĐGNL với gần 5.000 thí sinh dự thi tại 3 điểm là TP.HCM, Quy Nhơn và Cần Thơ. Năm 2019, với 2 đợt thi ĐGNL vào ngày

31/3 và ngày 7/7, gần 50 ngàn thí sinh tham gia kỳ thi này tại 4 điểm thi TP.HCM, Bến Tre, Cần Thơ và Nha Trang. Các đề thi phân phối điểm thi của thí sinh tương tự nhau giữa 3 đợt, và đều có dạng hình chuông chuẩn, chứng tỏ độ tin cậy rất cao của kỳ thi.

* Bài thi ĐGNL được xây dựng dựa trên những tiêu chí nào, thưa ông?

- Bài thi ĐGNL chú trọng đánh giá các năng lực cơ bản để học ĐH của thí sinh, thông qua một bài thi tổng hợp gồm 120 câu hỏi, thời gian làm bài 150 phút. Về hình thức, đề thi sử dụng các câu hỏi trắc nghiệm khách quan đa lựa chọn (MCQ - Multiple Choice Questions). Cách soạn câu hỏi phải tuân thủ các nguyên tắc khoa học của MCQ thế giới. Về nội dung, đề thi tích hợp đầy đủ cả về mặt kiến thức lẫn tư duy dưới hình thức cung cấp số liệu, dữ kiện và các công thức cơ bản, đánh giá khả năng suy luận và giải quyết vấn đề, không đánh giá khả năng học thuộc lòng. Đề thi được xây dựng cùng cách tiếp cận như đề thi SAT (Scholastic Assessment Test) của Hoa Kỳ và đề thi TSA (Thinking Skills Assessment) của Anh.

Cấu trúc nội dung đề thi và độ khó của các câu hỏi tuân thủ bảng hai chiều đã được xây dựng sẵn một cách kỹ lưỡng. Tuy nhiên, như dưới đây sẽ bàn, việc cho điểm là cả quy trình khoa học.

* Cấu trúc của đề thi ĐGNL gồm 3 phần: Sử dụng ngôn ngữ; Toán học, tư duy logic và phân tích số liệu; và Giải quyết vấn đề. Ông có thể giải thích rõ hơn về cấu trúc nội dung này?

- Ngôn ngữ là công cụ giao tiếp quan trọng nhất trong học tập. Do vậy ngôn ngữ (gắn với văn học) là một nội dung thiết yếu cần phải kiểm tra. Ngôn ngữ giảng dạy, học tập ở bậc ĐH vẫn là tiếng Việt nên thí sinh có cần năng lực sử dụng tiếng Việt tốt. Ngoài ra cũng có phần tương đương là tiếng Anh để khuyến khích thí sinh học tốt ngoại ngữ này. Bởi tiếng Anh là ngôn ngữ phổ biến nhất trong lĩnh vực khoa học kỹ thuật, công nghệ, quản lý kinh doanh trên thế giới. Tóm lại, bài thi sẽ kiểm tra năng lực đọc hiểu, viết và kèm thêm một phần tư duy logic trong ngôn ngữ.

Phần Toán học, tư duy logic và phân tích số liệu nhằm đánh giá kỹ năng tư duy chính xác, tỉ mỉ, có phương pháp suy luận cẩn trọng, nói chung là tư duy định lượng (quantitative literacy), là kỹ năng ngày càng được sử dụng nhiều trong

khoa học, kể cả khoa học không chính xác.

Theo thang nhận thức Bloom điều chỉnh/cải tiến, có 6 mức là: nhớ, hiểu, vận dụng, phân tích, đánh giá, sáng tạo. Thực ra, các câu hỏi đã đề cập 4 mức đầu tiên, trong đó chú trọng hơn tới mức 3 và 4, như trong tiêu đề của từng phần đề thi đã chứng tỏ.

Phân Giải quyết vấn đề nhằm đánh giá năng lực giải quyết các vấn đề toàn diện các môn lý, hóa, sinh, sử, địa, khi đã có dữ liệu nhất định.

Tự trung, ngoại trừ phần công cụ ngôn ngữ, phần còn lại của đề thi rất chú trọng tới các phương pháp, không chú trọng phần ghi nhớ. Vì ai cũng hiểu, phương pháp giữ vai trò quan trọng nhất cho sự nghiệp sau này của sinh viên.

* Thưa ông, bài thi ĐGNL được phân bố điểm ra sao?

- Đề thi ĐGNL không sử dụng Lý thuyết trắc nghiệm cổ điển (Classical Test Theory - CTT) để chấm bài và đánh giá như người ta thường dùng, mà sử dụng Lý thuyết ứng đáp câu hỏi (Item Response Theory - IRT), tiếp cận ở cấp độ từng câu hỏi - là một lý thuyết của khoa học về đo lường trong giáo dục, ra đời từ nửa sau của thế kỷ XX.

Lý thuyết đáp ứng câu hỏi có tính đến số lượng câu hỏi được trả lời đúng và độ khó của câu hỏi. Tức là thay vì áp đặt sẵn mức điểm cho các câu hỏi, cách tính điểm theo lý thuyết này sẽ dựa vào đặc trưng số của câu hỏi gồm độ phổ biến, độ khó và một tham số đặc thù để tính điểm cho câu hỏi đó. Do vậy, đề thi ĐGNL gồm 120 câu với thang điểm là 1.200 không có nghĩa là mỗi câu đều 10 điểm ngang nhau. Cả SAT và GRE đều sử dụng Lý thuyết đáp ứng câu hỏi cho các bài kiểm tra của họ.

* Trong đề thi ĐGNL, hệ thống câu hỏi mang tính ứng dụng chiếm tỷ lệ cao hơn so với đề thi THPT Quốc gia. Đây có phải là điểm nhấn của đề thi ĐGNL?

Mục tiêu của kỳ thi ĐGNL là tìm được những thí sinh thích ứng cho việc học ĐH chỉ sau đó vài tháng. Do vậy đề thi chủ yếu đánh giá năng lực ứng dụng các kiến thức mà thí sinh thụ đắc ở bậc THPT. Chúng ta không đánh giá năng lực thí sinh một cách chung chung, tổng quát, mà đánh giá năng lực của các em qua những yêu cầu cụ thể, đo được, thấy được ngay trong bài làm. Và lại, thí sinh vốn đã được đánh giá nhiều về khả năng nhớ và hiểu ở bậc THPT, do đó kỳ thi ĐGNL cần tập trung đánh giá cao hơn.

Tôi rất mong, trong tương lai, chúng ta có thể đánh giá được thí sinh nhiều hơn ở mức 5 và 6 với nội dung, hình thức câu hỏi phù hợp. Đồng thời, việc xây dựng đề thi cũng cần được cải tiến, nhất là về ngân hàng câu hỏi, quy trình thay thế các câu hỏi/nhóm câu hỏi hay tạo các mã đề hoán vị bằng các phần mềm chuyên nghiệp hơn. Chẳng hạn, các bước lập chọn/chỉnh dần các câu hỏi/nhóm câu hỏi để cuối cùng ra được một đề thi gốc tốt, đáp ứng tối ưu

“ ĐHQG-HCM cần thực hiện tốt tầm nhìn, sứ mạng của mình, đó là xây dựng một hệ thống ĐH trong топ đầu châu Á, nơi tập trung sinh viên tài năng, đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao. Mà muốn có những kỹ sư, cử nhân, bác sĩ chất lượng cao, chúng ta cần tuyển chọn được những sinh viên có năng lực tốt vào học tập tại ĐHQG-HCM. ”

mục tiêu của kỳ thi.

* Hiện tại, ĐHQG-HCM chỉ dành 40% tổng chỉ tiêu tuyển sinh ĐH để xét tuyển dựa vào kết quả kỳ thi ĐGNL. Ông có bình luận gì về tỷ lệ này?

- Chủ trương của ĐHQG-HCM là tăng dần tỷ lệ chỉ tiêu xét tuyển dựa vào kết quả kỳ thi ĐGNL. Tất nhiên phải có lộ trình khoa học của nó. Ít nhất là phải dựa vào các tổng kết, đánh giá về chất lượng đề thi, công tác tổ chức thi, kết quả học tập của sinh viên được tuyển chọn qua kỳ thi này trong tương quan với sinh viên được tuyển chọn bằng các phương thức khác. Nếu mọi chỉ số đều tốt đẹp thì việc tăng chỉ tiêu mới thuyết phục.

Theo tôi, phương thức tuyển sinh thông qua kỳ thi ĐGNL sẽ ngày càng xác đáng và phổ biến hơn ở Việt Nam. Nhiều quốc gia trên thế giới đã và đang làm như vậy. Thực tiễn cho thấy phương thức tuyển sinh nào đồng thời đáp ứng các mục tiêu (1) tuyển chọn được thí sinh đủ năng lực học tập tốt ở bậc ĐH, (2) đạt được những tiêu chí về khoa học khảo thí, và (3) nhẹ nhàng, tiết kiệm, thuận tiện cho cả thí sinh lẫn các trường ĐH, thì phương thức tuyển sinh đó càng được các trường ĐH áp dụng.

* Trân trọng cảm ơn ông đã tham gia trả lời phỏng vấn ■

Thí sinh tâm trạng thoải mái tại cụm thi Cần Thơ.

HỆ THỐNG TÊN ĐƯỜNG MỚI TRONG KHU ĐÔ THỊ ĐHQG-HCM

Ngày 5/6, tất cả 29 bảng tên đường tạm thời trong Khu Đô thị ĐHQG-HCM đã được thay mới bằng tên các danh nhân văn hóa, giáo dục, khoa học Việt Nam và thế giới, tạo ấn tượng tốt đẹp đối với giảng viên, sinh viên và khách tham quan.

Bảo Khánh

Đường Chu Văn An dẫn vào Nhà Điều hành ĐHQG-HCM. Ảnh: Đức Lộc

Ba phương án đặt tên đường

TS Đỗ Đại Thắng - Nguyên Giám đốc Trung tâm Quản lý và Phát triển Khu Đô thị ĐHQG-HCM, cho biết trước đây để tiện việc thiết kế và xây dựng, các con đường và công trình công cộng trong Khu Đô thị được đặt tên tạm thời bằng những con số hoặc bằng những danh từ trung tính. Bây giờ, Khu Đô thị đã tương đối hoàn chỉnh, những tên như vậy không còn phù hợp mà cần phải thay bằng những tên khác sao cho gợi lên được hình ảnh và bản sắc văn hóa của ĐHQG-HCM. Về tên đường, chủ trương của lãnh đạo là chỉ thay tên các tuyến đường chính của Khu Đô thị chứ không đặt tên đường thuộc các đơn vị thành viên và trực thuộc. Tên đường cũng cần có sự độc đáo, gắn với đặc điểm kiến trúc và lý tưởng của ĐHQG, đồng thời có sự khác biệt so với hệ thống tên đường của TP.HCM và tỉnh Bình Dương; trong đó, chú trọng sử dụng tên các danh nhân văn hóa, giáo dục, khoa học ở trong và ngoài nước. Còn các công trình công cộng trọng điểm như hội trường, phòng thí nghiệm có thể đặt bằng tên của các nhà khoa học hoặc thầy, cô giáo xuất sắc, có nhiều đóng góp sự phát triển của ĐHQG-HCM.

Từ quan điểm chung đó, Tổ công tác Nghiên cứu khoa học Đặt tên đường Khu Đô thị (Tổ công tác) do PGS.TS Huỳnh Ngọc Sang chủ trì, đã đưa ra 3 phương án đặt tên đường: Tên danh nhân văn hóa, giáo dục, khoa học, bao gồm tên danh nhân trong nước và một số danh nhân

nước ngoài; Tên các ngành học, môn học đặc thù của ĐHQG-HCM; Tên thể hiện giá trị, bản sắc ĐHQG-HCM.

Tổ công tác đã thảo luận rất nhiều về các phương án này. Phương án đặt tên theo các ngành học, môn học của ĐHQG như đường Văn học, Triết học, Kinh tế học, Bách Khoa, Tin học, Vật lý học... sẽ gián tiếp giới thiệu với người đi đường rằng "Đây là khu đô thị đại học". Còn cách đặt tên theo giá trị, bản sắc ĐHQG-HCM như đường Khởi nghiệp, Tiên phong, Khai phóng, Chân lý, Kiến tạo... cho thấy được lý tưởng, tầm nhìn, chiến lược của ĐHQG. Tuy nhiên, vì tên đường phải tồn tại cùng lúc nhiều tiêu chí nên cuối cùng Tổ công tác đã quyết định đặt theo tên các danh nhân văn hóa Việt Nam và thế giới để vừa thuận tiện cho việc sử dụng, vừa mang tính giáo dục, lại vừa mang tính đặc trưng cho khu đô thị đại học.

"Mỗi tên đường đều có ý nghĩa và gắn với cảnh quan chung quanh. Ví dụ, Chu Văn An là 'thầy của các vị thầy', được đặt cho con đường dẫn vào Nhà Điều hành ĐHQG-HCM. Đại thi hào Nguyễn Du được đặt tên con đường đi qua các hồ Đá, nơi phong cảnh thơ mộng, hữu tình. Hải Thượng Lãn Ông - đại danh y có đóng góp lớn cho nền y học dân tộc, được đặt tên cho con đường đi ngang Khoa Y ĐHQG-HCM... Việc chọn tên các danh nhân văn hóa, giáo dục, khoa học ở trong và ngoài nước để đặt tên cho hệ thống đường trong Khu Đô thị ĐHQG-HCM

không chỉ giúp giao thông ở đây được thuận tiện mà còn thể hiện khát vọng của giảng viên và sinh viên về tính nhân văn, về tinh thần khoa học" - TS Thăng giới thiệu.

Ngoài ra, còn có 3 tuyến đường được đặt tên riêng do tính đặc thù kiến trúc của ĐHQG-HCM như Đường Trục trung tâm - đường vào cổng chính ĐHQG, mang tên Đại học Quốc gia - National University Avenue; Đường Trục chính trung tâm (đường oval) mang tên Quảng trường Sáng tạo - Creative Square; Đường Vành đai 3 mang tên Thống Nhất.

Thuận tiện đi lại và quản lý

TS Hồ Thu Hiền - Giảng viên Trường ĐH Bách Khoa cho biết: "Tuy chỉ là những tên đường nội bộ nhưng thầy trò ĐHQG đều thấy rất hay, mọi người rất phấn khởi. Việc đặt tên đường này thuận tiện cho giảng viên, sinh viên và đối tác rất nhiều, tránh được rối rắm, nhầm lẫn như trước đây. Những tên đường mới này cũng thể hiện sự trân trọng của tập thể cán bộ, giảng viên, sinh viên ĐHQG đối với các danh nhân của Việt Nam và thế giới. Các bạn sinh viên cũng sẽ chú ý, chủ động tìm hiểu về các danh nhân và những đóng góp của các vị cho đất nước, cho

nhân loại".

Do vậy, theo TS Thu Hiền, sẽ hay hơn, hoàn chỉnh hơn nếu ngay dưới bảng tên đường có thêm một bảng nhỏ, giới thiệu ngắn gọn tiểu sử, sự nghiệp của danh nhân ấy, đặc biệt là đóng góp chính yếu của các vị về văn hóa, giáo dục và khoa học. Như vậy, tên đường sẽ có "hồn vía" và "thần thái" hơn.

Khu Kim Quyên - Sinh viên năm III trường ĐHQG-HCM chia sẻ: "Em là người có 'nào cá vàng' nên không bao giờ nhớ tên đường. Em thấy việc đặt tên cho những con đường trong Khu Đô thị ĐHQG cực kỳ thú vị. Bởi lẽ, tên đường không chỉ giúp các bạn sinh viên dễ nhớ đường, dễ tìm đường mà còn khơi nguồn cảm hứng sáng tạo. Em đã không khỏi ngạc nhiên và thích thú khi đứng ở đường có tên là Quảng trường Sáng tạo. Còn tên của những bậc hiền nhân trên các con đường đến trường không chỉ khơi lòng tự hào của mỗi bạn sinh viên mà còn là những tấm gương soi, nhắc nhở bản thân phải luôn cố gắng học tập. Ngoài ra bảng tên cũng được thiết kế độc đáo, bắt mắt nên đã có rất nhiều bạn sinh viên đến chụp hình 'check in'".

Khu Đô thị ĐHQG-HCM được xây dựng theo quy hoạch tỷ lệ 1/2.000 do Thủ tướng chính phủ phê duyệt năm 2003 và điều chỉnh năm 2014. Đây là khu đô thị đại học đầu tiên của cả nước, hội tụ những đặc điểm cơ bản của mô hình đô thị đại học quốc tế. Việc đặt tên đường trong Khu Đô thị là cần thiết, không chỉ nhằm thực hiện tốt công tác vận hành và quản lý mà còn giúp mọi người ghi nhớ và tìm kiếm địa chỉ dễ dàng hơn. Bên cạnh đó, việc lựa chọn tên đường phù hợp với đặc điểm, tính chất của Khu Đô thị ĐHQG-HCM sẽ thể hiện được nét đặc trưng và tinh thần khoa học của một đô thị đại học hiện đại ■

Sinh viên đến chụp hình "check in" tại tên đường mới. Ảnh: CTV

PGS.TS Vũ Hải Quân phát biểu tại buổi hội thảo.

TÌM GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC CHO SINH VIÊN

Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư (CMCN 4.0) đang diễn ra trên toàn cầu và tác động mạnh mẽ đến nguồn nhân lực nước ta. Bối cảnh mới, đòi hỏi nguồn nhân lực Việt Nam phải được trang bị kỹ năng tương thích. Trong đó, sinh viên được xem là đối tượng chính yếu cần được nâng cao năng lực để tiếp cận với công nghệ kỹ thuật số.

Đức Lộc

Vậy sinh viên cần trang bị những kỹ năng nào? Các trường đại học cần làm gì để giúp sinh viên nâng cao năng lực? Hơn 100 đại biểu là đại diện các trường đại học trong và ngoài ĐHQG-HCM, doanh nghiệp, sinh viên đã cùng tìm câu trả lời tại hội thảo *Nâng cao năng lực sinh viên đáp ứng nhu cầu xã hội, doanh nghiệp trong giai đoạn hiện nay* do ĐHQG-HCM tổ chức vào sáng 31/5.

Sinh viên hiểu sai về nghề nghiệp

Ông Nguyễn Triệu Thông (Trưởng phòng Tuyển dụng Saigon Co.op), cho biết doanh nghiệp này có hơn 18.000 lao động nhưng thường xuyên thiếu nhân sự, mặc dù chế độ đãi ngộ tốt.

"Theo thống kê, năm ngoái có hơn 270.000

sinh viên ra trường không có việc làm nhưng thực tế ở đơn vị bán lẻ như Saigon Co.op hiện rất thiếu nhân sự. Nguyên nhân nằm ở đâu? Tôi nghĩ rằng vấn đề ở chỗ lệch đào tạo từ nhà trường, lệch trong lựa chọn trường đại học của sinh viên. Mặt khác, qua thực tế 6 năm tuyển dụng, tôi thấy nhiều người trẻ ra trường đánh giá sai về công việc mình sẽ làm. Họ sẵn sàng làm kế toán ngồi trong phòng máy lạnh để hưởng lương 5 triệu đồng/tháng nhưng từ chối công việc bán hàng với lương 7-8 triệu đồng/tháng" - ông Nguyễn Triệu Thông chia sẻ.

Trưởng phòng Tuyển dụng Saigon Co.op cũng cho biết thêm, doanh nghiệp này từng rất nhiều lần mời sinh viên tốt nghiệp từ các trường đại học lớn về làm giám sát, quản lý bán hàng với lương 8-10 triệu đồng/tháng nhưng họ từ chối. Và "bệnh" của sinh viên hiện nay là thích làm công việc văn phòng, ngồi trong máy lạnh, có tâm lý phải làm công ty lớn để giá trị bản thân cao hơn.

Đồng quan điểm, ông Nguyễn Bình An (Giám đốc Khối nội vụ Hoa Sen Group), cho biết việc tuyển dụng khá khó khăn ở những vị trí liên quan đến kinh doanh dù thu nhập khá hấp dẫn. "Tình trạng này xảy ra vì suy nghĩ làm tiếp thị là phải lăn lộn bên ngoài và giá trị bản thân không cao bằng công việc ở ngân hàng hay vị trí quản lý" - ông Nguyễn Bình An bình luận.

Ở một góc nhìn rộng hơn, ông Lê Hồng Phúc (Chủ tịch CLB Nhân sự Việt Nam) nêu thực trạng "ngay cả nhân lực trong nhà hàng khách sạn, các vị trí bếp trưởng ở nước ta hiện rất ít người Việt Nam đảm trách" và "hiện nay các doanh nghiệp Việt Nam không còn giới hạn việc tuyển dụng trong nước mà đã mở rộng ra nước ngoài".

“ Khái niệm kỹ năng mềm của sinh viên dưới thời CMCN 4.0 cần nâng lên một bậc. Ví dụ 'kỹ năng giải quyết vấn đề' bây giờ phải là 'kỹ năng giải quyết vấn đề phức tạp', hoặc 'kỹ năng quản lý' bây giờ phải nâng lên thành 'kỹ năng quản lý đa nhiệm'... ”

Ông Lê Hồng Phúc

Theo ông Phúc, sinh viên hiện nay vừa hiểu sai về nghề nghiệp, vừa thiếu nhiều kỹ năng mềm. "Khái niệm kỹ năng mềm của sinh viên trong thời CMCN 4.0 cần nâng lên một bậc. Ví dụ 'kỹ năng giải quyết vấn đề' bây giờ phải là 'kỹ năng giải quyết vấn đề phức tạp', hoặc 'kỹ năng quản lý' bây giờ phải nâng lên thành 'kỹ năng quản lý đa nhiệm'... Bên cạnh đó, trong thời buổi cạnh tranh ngày nay, sinh viên phải luôn sẵn sàng tâm thế không lùi bước" - Chủ tịch CLB Nhân sự Việt Nam nhận định.

Trường đại học đào tạo thiếu thực tế?

Nhiều chuyên gia cho rằng nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên một phần là do các trường đại học đang đào tạo "thiếu thực tế".

Theo ông Lê Trương Vĩnh Phú (cựu sinh viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM), dẫn chứng: "Tôi học tại Việt Nam và sau đó sang

Singapore học tiếp. Sự khác biệt ở nước bạn là người ta dạy thực tế, khuyến khích sinh viên nghiên cứu, tôn trọng sự khác biệt. Còn chúng ta hồ hào quá nhiều về CMCN 4.0 nhưng chưa nhìn thấy phía trước nó là cái gì? 10 năm, 20 năm nữa, nhu cầu nhân lực sẽ như thế nào? Ví dụ đơn giản như ngành ngân hàng, ngay cả thế giới vẫn có những công việc làm thủ công. Do đó, phải đào tạo sinh viên những kiến thức, kỹ năng thực tế và gắn kết chặt chẽ với doanh nghiệp trong suốt quá trình đào tạo, sau đào tạo".

TS Nguyễn Thanh Tùng (Viện Quản trị Tri thức KMi) khuyến nghị: "Cần có những học kỳ doanh nghiệp để kết nối và mở đường cho sinh viên sau khi tốt nghiệp".

Tuy nhiên, một số ý kiến lại cho rằng việc sinh viên thiếu kỹ năng không hẳn là do nhà trường. Theo TS Trần Cao Vinh (Phó Hiệu trưởng Trường ĐH KHTN ĐHQG-HCM), với thời gian đào tạo 4-5 năm thì việc tích hợp giữa kiến thức và kỹ năng cho sinh viên là một bài toán khó. Kỹ năng là cần thiết nhưng kiến thức là phần quan trọng hơn. Do đó, nhiều trường đại học chưa biết điều chỉnh chương trình đào tạo thế nào cho phù hợp.

PGS.TS Vũ Đức Lung (Trường ĐH Công nghệ Thông tin ĐHQG-HCM), cho biết trường tổ chức nhiều buổi nói chuyện giữa doanh nghiệp và sinh viên, hoặc hướng dẫn sinh viên đến doanh nghiệp học tập. Tuy nhiên, chuyên gia ở các doanh nghiệp khó "toàn tâm toàn ý" với giảng đường vì phần lớn họ đều không có nhiều thời gian. "Theo tôi, kỹ năng cho sinh viên thời 4.0 là cần thiết nhưng không được nói nhiều quá về kỹ năng mà quên đi kiến thức, kiến thức là điều căn bản" - PGS.TS Vũ Đức Lung khẳng định.

Gắn kết ba bên

Nhiều giải pháp đã được đề xuất để nâng cao năng lực cho sinh viên. Và giải pháp nào cũng đòi hỏi sự phối hợp giữa "ba bên": nhà trường, doanh nghiệp và sinh viên.

Theo TS Nguyễn Thị Hảo (Phó Trưởng ban Đại học ĐHQG-HCM), các trường cần xác định khung/mô hình năng lực của sinh viên tốt nghiệp đại học hiện nay, gồm 3 nhóm: năng lực nền tảng; năng lực thích nghi và sáng tạo, đổi mới; và năng lực chuyên môn (xuyên ngành).

TS Hồ Nhựt Quang (Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM) đề nghị trường đại

“ Theo tôi, kỹ năng cho sinh viên thời 4.0 là cần thiết nhưng không được nói nhiều quá về kỹ năng mà quên đi kiến thức, kiến thức là điều căn bản

PGS.TS Vũ Đức Lung

học tổ chức các học kỳ doanh nghiệp để sinh viên tiếp cận với thực tế nghề nghiệp, nâng cao kỹ năng thiết yếu. "Ở Trường ĐH Quốc Tế, chúng tôi mời 12 đại diện doanh nghiệp đến trực tiếp giảng dạy. Và để hạn chế tình trạng chuyên gia bận việc công ty, bỏ giờ đứng lớp, chúng tôi luôn chuẩn bị sẵn hai giảng viên để 'thế chỗ'. Nhờ thế, học kỳ doanh nghiệp vẫn được duy trì thường xuyên" - TS Quang chia sẻ.

Ông Nguyễn Đình Việt (đại diện Tập đoàn Viettel) cho rằng các doanh nghiệp nên tuyển

dụng sinh viên uyển chuyển, linh hoạt hơn đồng thời tăng cường hoạt động gắn kết với các trường đại học, tạo điều kiện thuận lợi để sinh viên thực tập.

Theo các chuyên gia, để thích ứng với cuộc CMCN 4.0, sinh viên cần phải trang bị năng lực sáng tạo, học tập suốt đời và tiếp cận công nghệ kỹ thuật số.

PGS.TS Vũ Hải Quân (Phó Giám đốc ĐHQG-HCM), sơ kết: "Bốn điểm cốt lõi hiện nay trong đào tạo là kiến thức - kỹ năng - thái độ - thực tiễn. Doanh nghiệp và sinh viên chính là khách hàng của các trường đại học nên chúng ta phải lắng nghe để có chương trình đào tạo, phương pháp đào tạo sát thực tế. Đây là trách nhiệm của trường đại học và nếu chúng ta không nghiêm túc nhìn nhận để cùng thay đổi thì không thể nào tiến được. Những ý kiến bổ ích trong hội thảo hôm nay, chúng tôi trân trọng ghi nhận để bổ sung, hoàn thiện đề án xây dựng khung năng lực cho sinh viên ĐHQG-HCM trong thời gian tới" ■

Nhiều chương trình nâng cao kỹ năng cho sinh viên ĐHQG-HCM

TS Lưu Trung Thủy - Phó Trưởng ban Công tác Sinh viên ĐHQG-HCM, cho biết giai đoạn 2016-2020, ĐHQG-HCM đã triển khai 2 chương trình tăng cường kỹ năng cho sinh viên, gồm Chương trình kỹ năng định hướng "hòa nhập với đời sống đại học" dành cho sinh viên đầu khóa và Chương trình kỹ năng mềm dành cho sinh viên giữa và cuối khóa.

Chương trình kỹ năng định hướng "hòa nhập với đời sống đại học" tập trung vào các chuyên đề: Pháp luật và kỹ năng sống; Kỹ năng tiếp cận và xử lý thông tin trên mạng xã hội/khai thác công nghệ thông tin trong tìm kiếm và sử dụng tài liệu; Kỹ năng xây dựng hình ảnh bản thân; Kỹ năng xử lý khủng hoảng tâm lý...

Chương trình kỹ năng mềm tập trung 12 nhóm kỹ năng thiết yếu đối với sinh viên: Kỹ năng học và tự học; Kỹ năng lãnh đạo bản thân; Kỹ năng giao tiếp và ứng xử; Kỹ năng đàm phán; Kỹ năng khởi nghiệp...

"Thời gian tới, ĐHQG-HCM tiếp tục tổng kết hiệu quả các chương trình tăng cường kỹ năng cho sinh viên thông qua phản hồi, đánh giá của doanh nghiệp để kịp thời điều chỉnh cho phù hợp với bối cảnh hiện nay" - TS Thủy cho biết.

Bí thư Thành ủy TP.HCM Nguyễn Thiện Nhân trao Giải thưởng Sáng tạo cho công trình thuộc lĩnh vực cơ bản - "Keo thông minh trong điều trị lành thương". Ảnh: Việt Dũng

GẶP GỠ CÁC NHÀ KHOA HỌC ĐƯỢC TRAO GIẢI THƯỞNG SÁNG TẠO TP.HCM 2019

Tại lễ trao Giải thưởng Sáng tạo TP.HCM năm 2019, diễn ra vào tối 6/6, các nhà khoa học của ĐHQG-HCM đã nhận được 2 giải Nhất, 5 giải Nhì và 5 giải Ba.

Phiên An - Tấn Đồng

Đây là lần đầu tiên TP.HCM tổ chức một giải thưởng nhằm vinh danh các công trình, đề tài, tác phẩm, giải pháp, mô hình sáng tạo. Theo các nhà khoa học, ngoài niềm vui và sự tự hào, giải thưởng này còn là động lực để họ tiếp tục niềm đam mê nghiên cứu của mình.

* Lê Hoàng Nhật - CEO Công ty Cổ phần Công nghệ BMG Ami, Khu Công nghệ Phần mềm ĐHQG-HCM - Giải Nhì công trình Ami - Nền tảng số cho khu đô thị thông minh

Định danh số cho thị dân
Nền kinh tế vận hành theo cách truyền thống, phụ thuộc

vào nhân lực, lưu trữ chủ yếu trên giấy tờ. Do vậy, thông tin cư dân rời rạc, thiếu chính xác, không được quản lý hiệu quả. Bên cạnh đó, doanh nghiệp không khai thác hiệu quả dữ liệu khách hàng, không tăng được chất lượng dịch vụ. Từ những vấn đề trên, chúng tôi đã phát triển nền tảng số hóa thông tin cư dân với định hướng một siêu ứng dụng di động như một hộ chiếu điện tử và một thẻ cứng tích hợp, có thể sử dụng mọi dịch vụ và tiện ích xung quanh, từ đó, người dùng không cần giấy tờ tùy thân hay tiền mặt.

Ý tưởng này được chúng tôi bắt tay thực hiện từ tháng 5/2016. Ban đầu, nó là ứng dụng quản lý khách sạn, sau chúng tôi mở rộng sang quản lý nhà trọ. Từ 10 phòng đến 100 phòng và hiện nay là hơn 5.000 phòng ở Hà Nội và TP.HCM. Dữ liệu đầu vào được chúng tôi

kiểm tra chặt chẽ, người sử dụng đăng nhập ứng dụng bằng số điện thoại của mình và số điện thoại đó liên quan đến thông tin cá nhân của họ. Việc xác định danh tính này giúp cho bạn dù là cư dân của nhà phố hay chung cư, làm việc ở văn phòng nào, mua sắm, giải trí tích lũy ưu đãi ở đâu cũng đều có thể được xác nhận thông qua ứng dụng duy nhất với độ xác thực cao như một hộ chiếu cá nhân mà mọi giao dịch xảy ra trong hệ sinh thái.

Bên cạnh phương thức định danh, chúng tôi tiếp tục phát triển về thanh toán với các tính năng như hỗ trợ vay vốn, ưu đãi. Phương thức này dựa vào dữ liệu cá nhân và dữ liệu cộng đồng. Việc đóng tiền trọ, các khoản sinh hoạt, thanh toán được xem là dữ liệu cá nhân. Các phản ánh, sự tín nhiệm là dữ liệu cộng đồng. Thông qua việc họ sống tốt, đóng tiền đầy đủ thì uy tín của họ cao và dễ dàng tiếp cận các khoản vay. Sự tín nhiệm của một người trong xã hội được công nghệ hóa như vậy. Dữ liệu càng lớn, độ điều chỉnh càng cao. Tuy nhiên, đó chỉ là những dữ liệu tham khảo. Những chỉ số luôn thay đổi vì sự thay đổi của con người. Sẽ không có những tiêu cực như một người là tội phạm và chúng ta đối xử với họ như một tội phạm.

Hiện nay, chúng tôi cùng Khu Công nghệ Phần mềm xây dựng nền tảng trường đại học thông minh cho ĐHQG-HCM. Đặc biệt, trong các hạng mục đề cử của giải thưởng ASEAN Rice Bowl Startup Awards (ARBSA) năm 2018, chúng tôi được bình chọn là "Doanh nghiệp Việt Nam phát triển các sản phẩm phần cứng IoT giá trị nhất" và "Doanh nghiệp mang đến mô hình vận hành tự động tốt nhất". Có lẽ vì thế, doanh nghiệp chúng tôi vinh dự trở thành đại diện của Việt Nam tham dự vòng chung kết khu vực tại Bali - Indonesia vào tháng 2/2019.

* PGS.TS Nguyễn Thị Thanh Mai - Trưởng Bộ môn Hóa dược - Trưởng Khoa Hóa học - Trường ĐH KHTN - ĐHQG-HCM - **Giải Nhì đề tài Xây dựng quy trình chiết xuất nọc ong Apis mellifera và đánh giá tác dụng dược lý theo hướng sử dụng hỗ trợ điều trị viêm**

khớp

Điều trị viêm khớp từ nọc ong

Các nước trên thế giới như Hàn Quốc, Trung Quốc, Mỹ, Nga... đã nghiên cứu rất nhiều về các phương pháp chiết xuất nọc ong. Đa số các nhóm nghiên cứu tại các quốc gia này tập trung vào khả năng giảm đau, chống viêm khớp của nọc ong. Các nghiên cứu chứng minh tác dụng điều trị viêm thấp khớp của nọc ong rất hiệu quả. Song ở Việt Nam, phương pháp này hiện vẫn chưa được phổ biến rộng rãi. Trong khi đó, tỷ lệ bệnh viêm khớp nói chung và viêm khớp dạng hiện nay ở Việt Nam lại rất cao, chiếm 0,5-1% dân số, chi phí điều trị khoảng 10 tỷ đồng/1 năm. Do đó, việc nghiên cứu về các ứng dụng của nọc ong trong y học là rất cần thiết.

Năm 2010, trong một lần tham gia nghiên cứu về keo ong tại các trang trại nuôi ong ở Nhật, tôi tình cờ biết đến nọc ong. Từ đó, tôi và các cộng sự của mình bắt đầu nghiên cứu sâu về quy trình chiết xuất nọc ong. Thành công bước đầu, chúng tôi mạnh dạn trình bày đề tài lên Sở KH&CN và được duyệt. Thời gian này chúng tôi tìm kiếm nhà đầu tư từ doanh nghiệp nhưng gặp nhiều khó khăn. Tất cả đều từ chối do thời gian đầu tư khá dài hạn cũng như tính khả thi của đề tài... Sau đó, chúng tôi đã hợp tác với Viện Y Dược học Dân tộc TP.HCM để triển khai đề tài với mục tiêu sản xuất thuốc tiêm.

Hiện nhóm đang nghiên cứu bào chế và đánh giá tác dụng chống viêm giảm đau của thuốc thủy châm (tiêm vào huyết) và cao xoa ngoài chiết xuất từ nọc ong trên thực nghiệm và trên bệnh nhân đau lưng, viêm quanh khớp vai và thoái hóa khớp gối để phát triển thuốc điều trị bệnh viêm khớp từ nọc ong, vốn đã và đang được sử dụng trong dân gian. Đây là nghiên cứu đầu tiên được thực hiện tại Việt Nam về quy trình chiết xuất, tinh chế, phân tích thành phần, xây dựng tiêu chuẩn chất lượng cơ sở của nọc ong cũng như đánh giá độc tính cấp, độc tính bán trường diễn và tác dụng kháng viêm, giảm đau của nọc ong trên động vật thực nghiệm.

Trên thế giới, quy trình tạo ra một loại thuốc mới mất 10-20 năm. Do đó, chúng tôi vẫn trên đường nghiên cứu, xây dựng quy trình bào chế thuốc, liều lượng, bảo quản và đánh giá. Ngoài sự ủng hộ từ ĐHQG-HCM, Sở KH&CN, nhóm đang tìm kiếm sự đầu tư từ doanh nghiệp

để thương mại hóa sản phẩm.

* TS Nguyễn Tuyết Phương - Giảng viên Bộ môn Hóa vô cơ và Ứng dụng, Khoa Hóa học Trường ĐH KHTN ĐHQG-HCM - **Giải Nhì đề tài Các giải pháp tăng cường độ bền và hiệu năng hoạt động của pin quang điện hóa sử dụng chất màu nhạy quang**

Tìm độ bền cho pin mặt trời

Pin quang điện hóa sử dụng chất màu nhạy quang, hay còn gọi là pin mặt trời chất màu nhạy quang, là loại pin mặt trời mới, được xếp vào nhóm thế hệ thứ 3

sau pin silicon, pin màng mỏng vô cơ. Pin này có ưu điểm dễ chế tạo, giá thành thấp, hiệu quả hoạt động cao vượt trội (> 40%) trong điều kiện ánh sáng yếu nên phù hợp cho các ứng dụng trong nhà.

Chúng tôi không nghiên cứu để làm ra một tấm pin mặt trời mà quan tâm đến hiệu năng và độ bền của các thành phần vật liệu cấu thành tấm pin ấy. Dưới tác động của điều kiện tự nhiên, các vật liệu ấy bị thay đổi thế nào, phản ứng với nhau ra sao? Các nghiên cứu về cơ chế giúp ta hiểu được bản chất của các sản phẩm công nghệ, từ đó dẫn đến những thay đổi để tối ưu hóa quá trình sản xuất, giảm thiểu sự hư hỏng và tăng hiệu năng cho pin. Công trình này là bước phát triển tiếp theo từ luận án tiến sĩ của tôi ở Đan Mạch.

Nghiên cứu này được chúng tôi công bố trên các tạp chí quốc tế uy tín, trong đó có các tạp chí dẫn đầu trong lĩnh vực chuyên ngành hẹp về năng lượng mặt trời, khoa học về bề mặt vật liệu. 12 trong số 13 công bố này được đăng trên các tạp chí trong hệ thống ISI - Q1, với tổng chỉ số IF khoảng 49.

Quả thật, để có những nghiên cứu chất lượng cao, đi sâu vào cơ chế hoạt động, và công bố trên các tạp chí quốc tế có hệ số ảnh hưởng cao, nhóm nghiên cứu phải cần rất nhiều trang thiết bị. Trong 7 năm tự vận hành, nếu điều kiện đầy đủ hơn, có lẽ kết quả của chúng tôi sẽ phát triển nhiều hơn hiện nay.

Giải thưởng Sáng tạo TP.HCM năm 2019 có hẳn một lĩnh vực dành cho nghiên cứu cơ

bản, đó vừa là sự khích lệ, động viên đối với chúng tôi vừa là sự khẳng định tầm nhìn của lãnh đạo thành phố khi kiến tạo đô thị thông minh. Chúng tôi tin rằng các nghiên cứu về năng lượng tái tạo sẽ có đóng góp hữu ích cho việc phát triển kinh tế Việt Nam trong tương lai không xa.

* TS Nguyễn Thị Lệ Thu - Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM - **Giải Nhì đề tài Nghiên cứu tổng hợp polyurethane "tự chữa lành" ứng dụng trong chế tạo sản phẩm polyme kỹ thuật chống rạn nứt**

Công nghệ vật liệu tự phục hồi

Vật liệu polyme ứng dụng làm các sản phẩm kỹ thuật dưới tác động ứng suất hoặc dao động liên tục sẽ dễ bị rạn nứt, dẫn đến tình trạng suy giảm chất

lượng và hư hại vật liệu. Vì vậy, nhóm đã nghiên cứu chế tạo một loại vật liệu polyme mới "tự lành", có khả năng "tự phục hồi" khi bị rạn nứt hay biến dạng. Đây là một hướng nghiên cứu mới ở Việt Nam và trên thế giới.

Tôi đã yêu thích nghiên cứu từ lúc còn là sinh viên ở Khoa Công nghệ Vật liệu, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM. Sau đó, tôi có cơ hội được học nghiên cứu sinh và nghiên cứu sau tiến sĩ trong các nhóm nghiên cứu uy tín ở Hà Lan và Vương quốc Bỉ, học hỏi được nhiều kinh nghiệm quý báu và tác phong làm việc khoa học. Niềm đam mê nghiên cứu khoa học trong tôi càng lớn dần lên. Khi trở về Việt Nam, tôi thực hành nghiên cứu với một hướng hoàn toàn mới cùng với các bạn đồng nghiệp trẻ, phần lớn là các bạn học viên cao học và sinh viên tại Trường ĐH Bách Khoa.

Chúng tôi rất tự hào khi được trao Giải thưởng Sáng tạo của thành phố. Đây là sự ghi nhận và ủng hộ những nỗ lực trong nghiên cứu của chúng tôi, tạo thêm động lực để nhóm tiếp tục theo đuổi đam mê trong khoa học. Tương lai, nhóm tiếp tục nghiên cứu chế tạo và cải thiện tính chất của nhiều hệ vật liệu polyme thông minh "tự lành" với các hướng ứng dụng khác nhau, chẳng hạn sơn "tự lành vết xước" ■

ATHUR EDDINGTON VÀ CHỨNG CỨ ĐẦU TIÊN VỀ THUYẾT TƯƠNG ĐỐI TỔNG QUÁT

Cách đây 100 năm, vào ngày 29/5/1919, nhà thiên văn học, vật lý và toán học Arthur Eddington đã quan sát sự bẻ cong ánh sáng quanh Mặt Trời vốn được tiên đoán bởi Thuyết tương đối tổng quát của Albert Einstein. Đây là chứng cứ đầu tiên trong chặng đường xác minh tính đúng đắn của lý thuyết này.

Lê Chung

Nền tảng toán học và mối duyên với thiên văn

Arthur Eddington, tên đầy đủ là Sir Athur Stanley Eddington, sinh ngày 28/12/1882 tại Anh quốc. Bố ông là hiệu trưởng trường tiểu học Stramongate ở Kendal, một ngôi trường thuộc Giáo hội Tin hữu. Đó là một người tài giỏi và học thức cao nhưng không may qua đời trong trận đại dịch thương hàn năm 1884. Người mẹ góa với thu nhập ít ỏi đành mang con gái lớn và Eddington chuyển đến sinh sống tại Somerset, nơi ông học tập và lớn khôn.

Một lần gặp gỡ giữa Eddington (phải) và Einstein (trái) năm 1930.

Thời tuổi thơ, Eddington được dạy học tại nhà. Năm 1893, khi theo học tại trường Brynmelyn, ông bộc lộ năng khiếu của mình, nhất là môn toán, tiếng Anh và ngữ văn. Nhờ thế ông được học bổng khóa 1898 tại Đại học Owens, tiền thân của Đại học Manchester danh giá sau này. Năm đầu học chương trình đại cương, ông sớm nhận ra niềm hứng thú với môn vật lý và quyết định gắn bó với môn học này trong suốt 3 năm còn lại. Ở đây, ông được truyền cảm hứng mạnh mẽ từ hai giáo viên dạy toán kiêm vật lý Arthur Schuster và Horace Lamb. Ông cũng chịu nhiều ảnh hưởng sâu sắc từ nhà toán học J.W. Graham.

Năm 1902, ngay sau khi nhận bằng cử nhân xuất sắc về khoa học tự nhiên, chuyên ngành vật lý, Eddington được tiến cử vào Đại học Trinity thuộc Đại học Cambridge. Năm 1904, ông trở thành sinh viên năm hai đầu tiên trong lịch sử trường Cambridge đạt danh hiệu Senior Wrangler dành cho người có điểm cao nhất trong những sinh viên giỏi toán. Danh hiệu này được xem là thành tựu tri thức cao nhất tại nước Anh bấy giờ.

Eddington nhận bằng thạc sĩ vào năm 1905 và bắt đầu sự nghiệp của mình tại phòng thí nghiệm Cavendish, nghiên cứu về phát xạ nhiệt điện tử (thermionic emission). Công việc không mấy suôn sẻ nên ông xin dạy thêm môn toán cho sinh viên năm nhất trong một thời gian ngắn. Qua giới thiệu của nhà toán học E.T. Whittaker - đồng nghiệp lâu năm của ông tại Đại học Trinity, ông được vào làm việc ở Đài Thiên văn Hoàng gia, tại Greenwich. Đây chính là nơi giúp ông phát triển rực rỡ sự nghiệp thiên văn học của mình.

Vũ trụ - bài toán lớn nhất dần tìm ra lời giải

Ở đài thiên văn Greenwich, Eddington chuyên tâm phân tích thị sai (một yếu tố để xác định khoảng cách của các thiên thể trong vũ trụ so với Trái Đất) của tiểu hành tinh 433 Eros được ghi nhận lại trên các tấm kính ảnh từ năm 1900. Từ đó, ông phát triển phương pháp thống kê dựa trên sự dịch chuyển chậm rõ ràng của hai ngôi sao ở phòng nền, giúp ông giành giải thưởng Smith (lĩnh vực toán học và vật lý lý thuyết) vào năm 1907 và kéo theo là vị trí giảng viên cao cấp của Đại học Trinity. Những năm sau đó, ông dần được bổ nhiệm vào nhiều chức vụ cao quý khác, trong đó có chức vụ giám đốc của Đài Thiên văn Cambridge.

Eddington cũng nghiên cứu sâu về bản chất nội tại của những ngôi sao trên lý thuyết và phát triển cách hiểu đúng đắn đầu tiên về các quá trình của sao. Khởi đầu bằng việc đi tìm lời giải thích khả dĩ cho các sao biến quang Cepheid, ông mở rộng những nghiên cứu trước đó của Karl Schwarzschild về áp suất bức xạ của các mô hình polytropic Emden. Các mô hình này coi các sao như là những quả cầu khí khổng lồ chống đỡ lại trọng lực bằng áp lực nhiệt nội tại, và một trong những bổ sung cốt lõi của Eddington vào mô hình này chính là việc cho thấy áp suất bức xạ là cần thiết để ngôi sao không sụp đổ. Kết quả sau cùng của nghiên cứu cho thấy nhiệt độ bên trong một ngôi sao phải đạt mức hàng triệu độ.

Vào Thế chiến thứ nhất, Eddington làm tổng thư ký Hội Thiên văn Hoàng gia Anh, là người đầu tiên nhận những lá thư và bài báo liên quan đến Thuyết tương đối tổng quát của Einstein được gửi từ nhà toán học, vật lý, thiên văn Willem de Sitter. Đây là một điều may mắn bởi ông là một trong số ít những nhà thiên văn bấy giờ có khả năng lĩnh hội được Thuyết tương đối và ông nhanh chóng trở thành người hỗ trợ và tiếp xúc chính về Thuyết tương đối trên toàn lãnh thổ nước Anh. Ông và cộng sự Frank Watson Dyson tổ chức hai cuộc viễn thám đến đảo Príncipe ngoài khơi phía tây châu Phi để quan sát hiện tượng nhật thực toàn phần ngày 29/5/1919, là cuộc thực nghiệm để kiểm định dự đoán của Einstein rằng ánh sáng sẽ bị bẻ cong bởi trường hấp dẫn xung quanh Mặt Trời.

Trong thời gian diễn ra nhật thực, Eddington chụp các bức ảnh của các vì sao ở khu vực (biểu kiến) xung quanh Mặt Trời. Những quan sát cho thấy ánh sáng thực sự bị bẻ cong khi đi qua gần Mặt Trời, dẫn đến vị trí biểu kiến của các ngôi sao bị lệch đi so với vị trí vốn có của nó. Kết quả này đã gây chấn động trong giới khoa học. Từ đó, ông đề xướng chiến dịch giúp cho lý thuyết về tính tương đối được biết đến rộng rãi hơn.

Dù kết quả quan sát từ thực nghiệm của Eddington được đánh giá là kém chất lượng, như đó lại là động lực để các nhà khoa học theo sau tái kiểm nghiệm kết quả này với thiết bị tiên tiến hơn, tái khẳng định tính đúng đắn của lý thuyết tương đối.

100 năm trôi qua kể từ sự kiện phát hiện mang tính bước ngoặt của Eddington, nhiều dự đoán khác của Thuyết tương đối tiếp tục được kiểm chứng, và những mảnh ghép về bức tranh vũ trụ tiếp tục được góp nhặt để nhân loại có thể giải mã vũ trụ kỳ bí này ■

LIGHTS ALL ASKEW IN THE HEAVENS

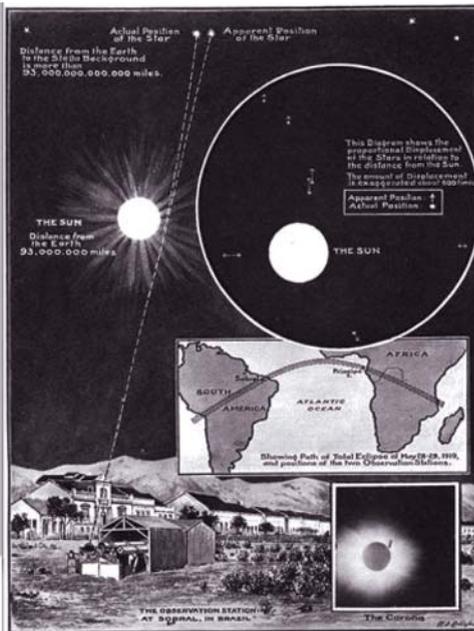
Men of Science More or Less Agog Over Results of Eclipse Observations.

EINSTEIN THEORY TRIUMPHS

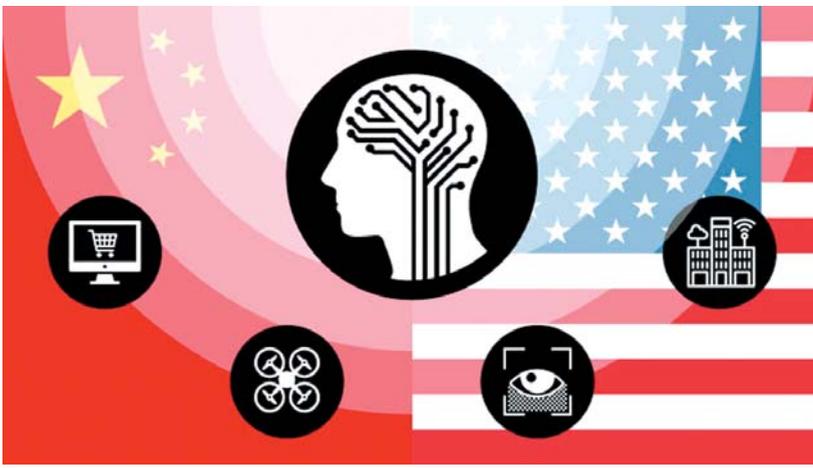
Stars Not Where They Seemed or Were Calculated to be, but Nobody Need Worry.

A BOOK FOR 12 WISE MEN

No More in All the World Could Comprehend It, Said Einstein When His Daring Publishers Accepted It.

Phát hiện của Eddington về bẻ cong ánh sáng đưa tin trên tờ *The New York Times*, 1919.

THƯƠNG CHIẾN MỸ - TRUNG DƯỚI GÓC NHÌN QUẢN TRỊ SỞ HỮU TRÍ TUỆ

Các tuyên bố tăng thuế quan của Hoa Kỳ nhằm vào hầu hết mặt hàng nhập khẩu từ Trung Quốc nhưng dư luận dường như chỉ tập trung vào cái tên Huawei, với việc Hoa Kỳ ra lệnh cấm các công ty của mình hợp tác với tập đoàn này. Đi kèm với đó là các cáo buộc Huawei đã đánh cắp tài sản trí tuệ của các công ty Hoa Kỳ.

Hữu Thống

Đã có nhiều bài viết phân tích cách thức được cho là tập đoàn này dùng để sao chép các sáng chế. Từ đó, dư luận dễ dàng suy ra, Trung Quốc phải chịu sự trừng phạt do đã vi phạm quyền sở hữu trí tuệ (chủ yếu là các sáng chế) thuộc sở hữu của đối tác.

Số lượng sáng chế của Trung Quốc tăng nhanh

Tuy nhiên, các số liệu gần đây từ Tổ chức Sở hữu Trí tuệ Thế giới (WIPO) nhấn mạnh tầm ảnh hưởng trên phạm vi toàn cầu của Trung Quốc. Trong năm 2017, Hoa Kỳ đăng ký bảo hộ 56.624 sáng chế (patent), bám sát nút là Trung Quốc với 48.882 sáng chế.

Trong số 10 quốc gia sở hữu sáng chế hàng đầu thế giới, Trung Quốc là quốc gia duy nhất có mức tăng trưởng hằng năm hai con số (+13,4%/năm). Trong khi đó, "ông lớn" Hoa Kỳ chỉ tăng khiêm tốn với 0,1% /năm. Theo nhiều dự báo, trong

vòng ba năm tới, Trung Quốc có khả năng vượt qua Hoa Kỳ để trở thành quốc gia dẫn đầu thế giới về số lượng bằng sáng chế.

Nếu xét ở quy mô tổ chức thì không có tổ chức nào có thể vượt qua Trung Quốc về số đơn sáng chế. Trong số 10 tổ chức sở hữu sáng chế hàng đầu thì hai vị trí đầu tiên lần lượt thuộc về hai đại diện của Trung Quốc. Đó là Huawei và tiếp theo là ZTE (ZTE Corporation).

Ai cũng biết sự sáng tạo nói chung phải được sinh ra từ sản xuất. Các quốc gia cũng phải thừa nhận một thực tế rằng việc di chuyển công xưởng quốc nội ra khỏi lãnh thổ đến một lúc nào đó cũng chính là di chuyển một phần sự sáng tạo ra khỏi lãnh thổ của mình. Và việc trỗi dậy của Trung Quốc hoặc các quốc gia đang phát triển trong thời gian gần đây chỉ là sự chứng minh cho tính tất yếu đó. Họ đã có một thời gian dài đi từ bước học hỏi, nhận chuyển giao công nghệ, làm chủ công nghệ và đến bước thật sự sáng tạo công nghệ như hiện nay.

Hệ thống pháp lý sở hữu trí tuệ đang hoàn thiện

Hoa Kỳ đã bỏ ra rất nhiều công sức để giúp (hoặc gây áp lực) đến các nước (bao gồm Trung Quốc) để hoàn thiện hệ thống pháp lý về sở hữu trí tuệ. Việc này chủ yếu là nhằm bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ khi các doanh nghiệp Hoa Kỳ sang đầu tư làm ăn tại đây. Nhưng nhờ đó mà môi trường pháp lý về sở hữu trí tuệ ở Trung Quốc đã được cải thiện mạnh mẽ. Hệ thống tư pháp đã được tăng cường và tính thực thi cũng tốt hơn.

Tiêu biểu như việc Trung Quốc hình thành

TOP 10 COUNTRIES

Number of PCT applications and % growth since 2016

10 quốc gia có số lượng sáng chế cao nhất thế giới. Nguồn: WIPO

các tòa án chuyên về tranh chấp sở hữu trí tuệ. Bên cạnh đó, hệ thống luật pháp nước này cũng đã được điều chỉnh theo hướng tăng chế tài xử lý đối với các vụ việc vi phạm quyền sở hữu trí tuệ. Tổng số vụ việc liên quan đến tranh chấp quyền sở hữu trí tuệ được xử lý năm 2018 là 228.000 vụ, tăng 41,8% so với năm trước. Ngoài ra, chiến dịch thanh lọc các công ty sản xuất và kinh doanh hàng hóa sao chép kiểu dáng, nhãn hiệu được đẩy mạnh cũng cho thấy có sự chuyển biến tích cực trong môi trường pháp lý sở hữu trí tuệ ở Trung Quốc.

Vấn đề là dường như các doanh nghiệp Hoa Kỳ khó có thể chấp nhận thực tế rằng hệ thống pháp lý sở hữu trí tuệ ngày càng hoàn thiện ở Trung Quốc cùng với sự gia tăng các bằng sáng chế của người Trung Quốc thì đến một lúc nào đó sẽ hút dần lợi nhuận ra khỏi lãnh thổ Hoa Kỳ. Bởi vì bản chất của quyền sở hữu trí tuệ là chủ sở hữu có độc quyền sử dụng hoặc cho phép người khác sử dụng sáng chế của mình cho nên nó (tức quyền sở hữu trí tuệ) sẽ là công cụ mà các chủ thể dùng để tấn công hoặc kìm hãm đối thủ.

Ngay trong thời điểm căng thẳng của chiến tranh thương mại, Huawei đã kiện nhà mạng Verizon của Hoa Kỳ phải trả hơn 1 tỷ USD cho hơn 230 bằng sáng chế mà Huawei tuyên bố đang là chủ sở hữu. Điều này là cơ sở vì dù

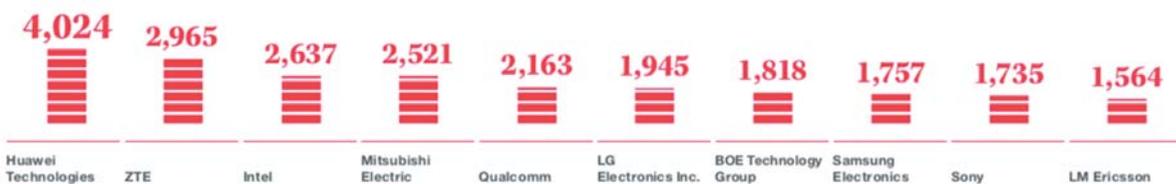
Verizon không mua bất kỳ thiết bị nào của Huawei nhưng họ lại phụ thuộc vào hơn 20 nhà cung cấp đang sử dụng công nghệ của tập đoàn này. Trong tình trạng "chiến tranh thương mại", những vụ kiện tương tự được dự báo là sẽ càng tăng trong tương lai.

Một mặt, Hoa Kỳ cáo buộc Trung Quốc vi phạm nghiêm trọng các sáng chế của doanh nghiệp họ, mặt khác các doanh nghiệp Hoa Kỳ cũng sẽ đứng trước nguy cơ bị kiện ngược bởi Trung Quốc, và kết quả là cả hai bên đều phải trả một cái giá khá đắt. Đó là sự sụt giảm lợi nhuận, đồng thời, sự tiến bộ công nghệ nói chung cũng bị chậm lại mà ví dụ tiêu biểu nhất là việc đình chỉ triển khai mạng 5G ở Hoa Kỳ và châu Âu.

Trong tình hình cả hai bên đều đang "ngắm đờn" bởi tranh chấp thương mại, đồng thời áp lực của các doanh nghiệp đè lên Chính phủ Hoa Kỳ, khả năng cao là hai bên sẽ lại tiến hành thêm các cuộc thương lượng để kết thúc tình trạng căng thẳng. Tuy nhiên, bất kỳ cuộc thảo luận thương mại nào cũng cần phải chấp nhận thực tế rằng Trung Quốc đã có nhiều tiến bộ trong việc cải thiện môi trường pháp lý sở hữu trí tuệ và hơn thế nữa họ ngày càng sở hữu nhiều hơn các sáng chế quan trọng ảnh hưởng đến các thành tựu khoa học và kỹ thuật của thế giới trong tương lai ■

TOP 10 PCT APPLICANTS

Number of published PCT applications

10 công ty hàng đầu về sáng chế. Nguồn: WIPO

Phi hành gia Charles Bolden - Cựu Tổng giám đốc NASA. Ảnh: Ngọc Thảo

Cựu Tổng Giám đốc NASA: 50% LAO ĐỘNG Ở NASA LÀ NỮ GIỚI

"Never stop reaching - Women making history" (Đừng bao giờ thôi vươn lên - Phụ nữ làm nên lịch sử) là thông điệp chính mà phi hành gia 4 lần bay vào vũ trụ Charles Bolden - cựu Tổng Giám đốc NASA truyền tải đến hơn 1.000 học sinh, sinh viên tham dự Ngày hội Space Day 2019. Chương trình do Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM tổ chức với chủ đề 50 năm con người đặt chân lên mặt trăng, diễn ra vào ngày 12/6.

Nguyễn Nhung

Đừng bao giờ đầu hàng

Mở đầu buổi giao lưu, phi hành gia Charles Bolden điểm lại những dấu mốc trong ngành vũ trụ quốc tế và dành nhiều lời tán dương nhà toán học Katherine Johnson - người đã góp phần quyết định đưa những nhà du hành của Mỹ lên vũ trụ và hạ cánh xuống Mặt Trăng.

"Ở NASA, không ai không biết đến huyền thoại Katherine Johnson. Bà chính là người tính toán quỹ đạo cho Apollo 11 - con tàu vũ trụ nổi

tiếng đã đưa Neil Armstrong, Buzz Aldrin và Michael Collins đặt những bước chân đầu tiên của con người trên Mặt Trăng vào năm 1969. Và đó cũng là người truyền cảm hứng cho nữ giới làm việc tại NASA" - Cựu Tổng Giám đốc NASA cho biết.

Phi hành gia người Mỹ kể rằng trong thời kỳ chưa có IBM, Apple, Katherine Johnson và các đồng nghiệp của bà chuyên thực hiện các phép tính quan trọng và cực kỳ phức tạp, tốn nhiều

Phi hành gia Charles Bolden chụp hình lưu niệm với sinh viên, học sinh. Ảnh: Phạm Phương

công sức, đôi khi chỉ với giấy bút và máy tính đơn giản. Tuy nhiên, ở Mỹ không một ai nói đến họ - "những át chủ bài trong tính toán" này.

Katherine Johnson là một tài năng ngoại lệ. Ngay từ bé, cô đã cực kỳ giỏi toán. Katherine giỏi đến mức năm 15 tuổi, cô được nhận vào đại học và năm 18 tuổi lấy bằng cử nhân. Đầu thập niên 1950, lúc đầu làm cô giáo nhưng nơi thực sự hấp dẫn cô là NACA - tiền thân của NASA ngày nay. Hồi đó, NACA đang tuyển người cho bộ phận tính toán.

Phi hành gia Charles Bolden hồi tưởng: "Sau Đệ nhị Thế chiến, ngành hàng không ở Mỹ phát triển thành ngành công nghiệp lớn nhất thế giới và cần rất nhiều chất xám. Tuy vậy, công việc vẫn được phân chia rõ ràng: Nam giới là các kỹ sư sáng láng, còn trong bộ phận nghiên cứu là các "nữ máy tính" làm việc âm thầm, lương thấp hơn nhiều. Đã thế họ còn phải gánh chịu trách nhiệm... làm đẹp cho cơ quan nữa. Katherine Johnson đã đáp ứng được tất cả tiêu chí của NACA. Và năm 1953, bà được nhận vào làm việc trong trung tâm thí nghiệm Langley tại Hampton. Đối với Katherine, chỉ tính toán thôi là chưa đủ mà còn phải biết lên tiếng. Khi biết

phụ nữ không được phép tham gia các cuộc họp với kỹ sư, bà nói: 'Có luật nào cấm tôi tham dự cuộc họp không?'".

Từ câu chuyện của nhà toán học Katherine Johnson, phi hành gia Charles Bolden nhấn mạnh: "Trong thời đại ngày nay, không có công việc nào là dành riêng cho nam giới. Đặc biệt, trong lĩnh vực khoa học công nghệ vũ trụ, nam giới làm được công việc gì thì những cô gái trẻ ngồi đây cũng hoàn toàn có thể làm được công việc đó. Tính tới thời điểm hiện tại, các bạn có biết 50% lao động ở NASA chính là nữ giới. Chúng ta đừng bao giờ đầu hàng, đừng sợ thất bại".

Trước câu hỏi liệu người Việt Nam có cơ hội để vào NASA và trở thành một phi hành gia, Cựu Tổng Giám đốc NASA vui vẻ: "Tất nhiên là được rồi. Và nếu như không thể trở thành phi hành gia ở NASA, các bạn vẫn có thể trở thành phi hành gia ở Việt Nam. Quan trọng nhất là các bạn phải học thật giỏi, có sức khỏe tốt và hoàn thành chương trình đại học đã nhé".

Chúng ta đã làm nhưng... chưa đủ

Đó là câu trả lời của Charles Bolden khi được một nữ sinh viên hỏi ông về việc chúng ta cần

“ Tính tới thời điểm hiện tại, các bạn có biết 50% lao động ở NASA chính là nữ giới. Chúng ta đừng bao giờ đầu hàng, đừng sợ thất bại. ”

làm gì để cứu lấy Trái Đất hiện nay. Hồi tưởng những cảm xúc trong chuyến du hành đầu tiên của mình, ông Bolden chia sẻ: "Tôi nhìn thấy một hòn đảo vô cùng lớn. Nó thực sự là một hòn đảo? Không! Nó chính là lục địa châu Phi. Khi nhìn vào nó, tôi không nhận thấy bất kỳ ranh giới giữa các quốc gia hay dân tộc, thậm chí giữa đất, nước và khí. Cái tôi thấy là một khối lớn đang trong sự dịch chuyển tuyệt vời mà thôi".

Thế nhưng, trong những năm gần đây, ông Bolden cho biết cảm giác ngắm nhìn Trái Đất từ vũ trụ trong ông đã có sự thay đổi đáng kể: "Khi bay trên cao nhìn xuống có thể thấy được những mảng rác lớn trôi nổi trên các đại dương. Những chủng loài động - thực vật biến mất ngày càng nhiều. Điều đó báo hiệu một điều rất nghiêm trọng về ô nhiễm môi trường dẫn đến tình trạng biến đổi khí hậu toàn cầu".

Phi hành gia người Mỹ cho rằng chúng ta không thể phủ nhận Trái Đất đang gặp vấn đề lớn về biến đổi khí hậu. Hiện tại, chúng ta phải cố gắng tìm ra nơi cư trú cho những người di tản vì biến đổi khí hậu. Có những khu vực đã vượt

tầm kiểm soát và con người không thể sinh sống. Thế nhưng, không có gì là không thể sửa chữa.

"Chúng ta có thể cùng nhau đối mặt và giải quyết nó bằng những hành động cụ thể. Nếu chúng ta không dừng lại những hành động nhỏ gây tác hại đến môi trường thì nhiệt độ của Trái Đất sẽ càng tăng cao. Theo ước tính, đến năm 2050, chúng ta không thể chịu nổi nhiệt độ trên Trái Đất. Vì vậy, chúng ta phải hành động ngay để cứu lấy hành tinh của chúng ta" - ông Charles Bolden nói.

PGS.TS Nguyễn Danh Thảo - Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa, chia sẻ: "Ngày hội Space Day mang lại những hiệu ứng tích cực, khơi dậy niềm đam mê nghiên cứu khoa học công nghệ vũ trụ cho học sinh, sinh viên. Space Day còn là cơ hội để giới thiệu và định hướng nghề nghiệp cho học sinh về các nhóm ngành liên quan khoa học công nghệ vũ trụ như tài nguyên Trái đất, điện tử tự động hóa, kỹ thuật hàng không, viễn thám, định vị vệ tinh, khoa học máy tính... Đây là những ngành đặc trưng và thế mạnh của Trường ĐH Bách Khoa".

Ngoài buổi gặp gỡ và giao lưu với cựu Tổng Giám đốc NASA, phi hành gia Charles Bolden, Space Day 2019 còn diễn ra nhiều hoạt động nổi bật khác như tham quan phòng thí nghiệm trọng điểm và hướng nghiệp dành cho học sinh... Đây là lần III Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM tổ chức Ngày hội Space Day. Đặc biệt, năm nay ngày hội nhận được sự hợp tác từ Cơ quan Hàng không và Vũ trụ Hoa Kỳ (NASA) ■

Đằng sau bức ảnh lỗ đen

Vào đầu tháng 6, Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM đã tiếp đón GS Paul T.P. Ho - Tổng Giám đốc Đài quan sát Đông Á làm diễn giả buổi nói chuyện về "Bức ảnh đầu tiên chụp lỗ đen" trước hơn 300 sinh viên, nhà nghiên cứu Việt Nam nhân sự kiện các nhà khoa học của dự án Kính thiên văn Chân trời sự kiện (EHT) công bố bức ảnh lịch sử này.

Theo GS Paul T.P. Ho bức ảnh chụp lỗ đen được công bố đã có sự can thiệp của thuật toán, xóa các hiệu ứng nhiễu trong thiên văn tên là Clean và "hình ảnh mà chúng ta thấy được chỉ là cái bóng của nó". GS Ho cũng lưu ý, lỗ đen có hai loại nhỏ và lớn chứ không chỉ đơn thuần là lớn. Lỗ đen nhỏ được tạo thành từ sự chết đi của các ngôi sao có khối lượng gấp 5-10 lần khối lượng Mặt Trời.

GS Paul T.P. Ho cho biết, muốn phân giải được lỗ đen chúng ta phải chọn những nguồn sáng có kích cỡ lớn và đặc biệt là sử dụng giao thoa kế. Để tạo ra giao thoa kế, người ta phải kết hợp nhiều kính thiên văn ở những khu vực khác nhau. Tuy nhiên, kỹ thuật giao thoa kế trong thiên văn vô tuyến với kính thiên văn vô tuyến khác camera quang học. Nó thu, nhận sóng vô tuyến và chuyển ra hình ảnh.

Kỹ thuật này dựa vào sự quay của Trái Đất. Khi Trái Đất chuyển động, các góc nhìn liên tục bị thay đổi, chúng ta thu được dữ liệu và sau đó chuyển thành hình ảnh. Nguyên lý này khác với những nguyên lý quang học. Từ hình ảnh thu được, chúng ta có thể tính bán kính, mật độ electron và từ trường của lỗ đen. Và kính thiên văn dùng để quan sát lỗ đen có khối lượng gần 100 tấn.

Tấn Đồng

GS Hoàng Tụy. Ảnh: Nguyễn Khánh

BA CĂN BỆNH CỦA NGÀNH GIÁO DỤC*

Vấn đề giáo dục hiện nay của ta, điều tôi lo lắng nhất là sự tha hóa trầm trọng của nó. Nói khủng hoảng nhưng nét chính của khủng hoảng ấy là sự tha hóa, biến chất. Giáo dục có nguy cơ trở thành phản giáo dục.

GS Hoàng Tụy

Có nhiều nguyên nhân nhưng trực tiếp làm tha hóa giáo dục có ba sai lầm lớn mà tôi gọi là sai lầm hệ thống trong quản lý giáo dục.

Chính sách đối với người thầy

Đó là sai lầm đầu tiên và tai hại nhất do quan niệm lệch lạc về sứ mạng và vai trò người thầy trong nền giáo dục hiện đại. Phản ứng lại tư duy lạc hậu trong nhà trường cũ, gán cho thầy quyền uy tuyệt đối, biến giáo dục thành quá trình truyền đạt và tiếp thu hoàn toàn thụ động, là đúng. Nhưng từ đó đã xuất hiện tư duy cực đoan ngược lại, phủ nhận vai trò then chốt của thầy đối với chất lượng giáo dục. Với cách hiểu giáo dục thô sơ nặng về cảm tính, khi thì nhấn mạnh một chiều "học sinh là trung tâm", khi khác tôn chương trình, sách giáo khoa lên địa vị "linh hồn giáo dục", nhận định chất lượng đại học thấp "không phải do thầy mà do chương trình"... dẫn đến hoàn toàn xem thường việc xây dựng đội ngũ thầy giáo theo chuẩn mực chuyên môn và đạo đức hiện đại.

Trong mọi khâu từ tuyển chọn đến sử dụng và bồi dưỡng người thầy, khâu nào cũng phạm sai lầm lớn. Đặc biệt tệ hại là chính sách lương. Ngay từ đầu đã bỏ qua kinh nghiệm muôn thuở "có thực mới vực được đạo", trả lương cho thầy cô giáo dưới mức sống hợp lý, lấy cố ngân sách eo hẹp (thật ra chỉ là do tham nhũng và sử dụng ngân sách không hợp lý), bỏ mặc các thầy cô "tự cứu" kiếm thêm thu nhập bằng mọi cách (dạy thêm, làm thêm, đến nỗi không hiếm giảng viên đại học dạy sô trên 30 giờ/tuần). Có thể nói không quá đáng tất cả những căn bệnh trầm trọng: gian dối, tiêu cực, dối trá, lãng phí, quan liêu... hiện đã đi vào xương tủy của giáo dục mà không một phong trào "nói không" nào có thể

chữa trị được đều có nguồn gốc sâu xa liên quan tới cái lối hệ thống cơ bản này.

Thi cử nhiều khê

Tập trung tất cả việc dạy và học vào thi cử, nói rõ hơn là thay vì thi, kiểm tra thường xuyên nghiêm túc từng học phần để bảo đảm kết quả học tập vững chắc và thực chất thì dồn hết cố gắng vào các kỳ thi tốt nghiệp, thi "quốc gia" nặng nề, căng thẳng, rất hình thức mà thiếu nghiêm túc, sinh ra hội chứng thi rất đặc biệt của giáo dục Việt Nam: gàn thi mới lo học, học đối phó, học nhồi nhét chỉ cốt để thi, thi cái gì học cái nấy, thi thế nào học thế ấy, chủ yếu là học thuộc lòng các loại bài mẫu, các đáp án mẫu.

Trước đây thi theo bộ đề thi cho sẵn, nay bộ đề thi biến tướng thành các bảng "cấu trúc đề thi". Nghĩa là tư duy có thay đổi gì đâu, hai mươi năm trời, tốn bao công nghiên cứu, cuối cùng trở lại gần như điểm xuất phát, dưới một hình thức có vẻ mới để che giấu một phương pháp cổ lỗ. Lại còn chuyện thi trắc nghiệm, thi tự luận. Người ta thi trắc nghiệm với một mục đích khác, ta không nghiên cứu kỹ, đưa ra áp dụng đại trà vào thi tốt nghiệp THPT trong khi trình độ chuyên nghiệp về kiểu thi này còn chưa bảo đảm, cho nên gây tốn kém và làm khổ cả học sinh lẫn thầy giáo. Rồi dùng một cái cấm các trường không được áp dụng hình thức trắc nghiệm khi thi học kỳ, làm cả thầy và trò hoang mang, không hiểu giáo dục là cái gì mà có thể quản lý tùy tiện như thế.

Dem việc học phụ thuộc vào việc thi, khiến thi chứ không phải học trở thành hoạt động giáo dục chủ yếu, đến mức muốn hiểu thực chất giáo dục Việt Nam như thế nào chỉ cần quan sát hoạt động của nhà trường và xã hội trong mùa thi. Từ kiểu thi nhiều khê để ra những dịch vụ kỳ lạ hiếm

Nhà toán học, nhà giáo dục tận tụy

Ngày 14/7/2019, GS Hoàng Tụy qua đời, thượng thọ 92 tuổi.

Ông là nhà toán học tiêu biểu của Việt Nam. Cùng với GS Lê Văn Thiêm, ông là một trong hai người tiên phong xây dựng ngành Toán học của Việt Nam và là cha đẻ của lĩnh vực Tối ưu hóa toàn cục (Global Optimization) trong Toán học ứng dụng.

Theo MathReview, tạp chí bình luận toán học của Hội Toán học Hoa Kỳ, GS Hoàng Tụy công bố tổng cộng 168 công trình khoa học từ năm 1959 đến năm 2018, với hơn 900 tác giả trích dẫn, nhiều nhất trong số các tác giả Việt Nam.

GS Hoàng Tụy cũng đồng thời là một nhà giáo dục nhiệt tâm. Những suy tư và trăn trở của ông về vấn đề xây dựng một nền giáo dục hưng thịnh cho nước nhà vẫn luôn được dư luận dõi theo đầy trân trọng.

“ Trong thời đại toàn cầu hóa, muốn hội nhập thành công, phải hiểu biết và tôn trọng luật chơi, trước hết là các quy tắc, chuẩn mực, thông lệ quốc tế. ”

thấy: kỹ nghệ "phao" thi, thi thuê, viết luận án thuê, làm bằng giả, bằng thật nhưng học giả... Cho nên chùng nào còn duy trì kiểu học và thi này thì xã hội còn phải trả giá nặng nề cho sự tụt hậu của giáo dục. Chưa kể nếu tính hết mọi khoản chi trực tiếp và gián tiếp phục vụ cho các kỳ thi thì lãng phí lên tới con số khủng khiếp, bình thường đã khó chấp nhận, với tình hình kinh tế khó khăn như lúc này càng khó chấp nhận hơn. Nhiều nước như Trung Quốc hay Hàn Quốc, thi còn nhẹ nhàng hơn ta mà họ đã phê phán cái "địa ngục thi cử" của họ, còn thi cử như ta không biết phải gọi là cái địa ngục gì.

Bệnh thành tích

Chạy theo số lượng, hy sinh chất lượng, bất chấp mọi chuẩn mực, thông lệ và kinh nghiệm quốc tế, khiến việc hội nhập khó khăn và không cạnh tranh nổi ngay với các nước trong khu vực. Đây chính là bệnh thành tích, chứ không là gì khác.

Phát triển số lượng thì dễ, nhất là khi người dân còn khát học tập như trong xã hội ta. Chỉ đảm bảo chất lượng mới khó, vậy nên cứ chọn cái dễ mà làm, dễ gây ấn tượng, dễ báo cáo thành tích. Trên đã vậy thì làm sao chống được bệnh thành tích ở dưới. Trong hoàn cảnh ấy mà có

người còn bệnh vực bệnh thành tích, viện lẽ chỉ nhấn mạnh chất lượng lúc này là xa xỉ (!), thì thật không hiểu nổi ta muốn phát triển giáo dục và khoa học theo kiểu nào. Nguy hại là căn bệnh này nghiêm trọng nhất ở cấp đại học và đào tạo thạc sĩ, tiến sĩ, tuyển chọn, công nhận giáo sư, phó giáo sư.

Trong thời đại toàn cầu hóa, muốn hội nhập thành công, phải hiểu biết và tôn trọng luật chơi, trước hết là các quy tắc, chuẩn mực, thông lệ quốc tế. Thế nhưng từ các chuẩn mực thông thường nhất về cơ sở vật chất, đội ngũ giảng dạy, cho đến việc tuyển sinh thạc sĩ, tiến sĩ, đánh giá công trình nghiên cứu khoa học, đánh giá các luận văn thạc sĩ, tiến sĩ, tuyển chọn, đánh giá giáo sư, phó giáo sư, đánh giá các đại học... phần lớn đều không theo những chuẩn mực quốc tế mà dựa vào những tiêu chí tự sáng tác, nặng về cảm tính thô sơ, rất thấp và rất khác so với quốc tế, thiếu khách quan, thiếu căn cứ khoa học, thiếu minh bạch, dễ bị lợi dụng mưu lợi ích riêng cho từng nhóm thay vì phục vụ sự nghiệp chung. Sự thiếu hiểu biết và coi thường các chuẩn mực quốc tế thể hiện trong mọi chủ trương xây dựng đại học, cho đến gần đây nhất vẫn rất chủ quan. "Điếc không sợ súng" đó là căn bệnh cố hữu của ngành giáo dục.

Tất cả các sai lầm hệ thống nêu trên khiến giáo dục dần dần biến chất, xuống cấp, xa rời tất cả những giá trị cao quý còn sót lại từ quá khứ. Xu hướng tha hóa ấy phát triển có nguy cơ đẻ ra một nền giáo dục phản giáo dục ■

.....

* Lược trích từ bài *Để có tầng lớp trí thức xứng đáng* trong sách *Giáo dục: Xin cho tôi nói thẳng*, NXB Tri Thức, 2013. Tít và các trung đề do Ban Biên tập đặt.

Nguyễn Phú Nghĩa -
Thủ khoa kỳ thi ĐGNL năm 2019 do ĐHQG-HCM tổ chức.

Thủ khoa kỳ thi ĐGNL: ĐỪNG TỰ ĐÓNG KHUNG KIẾN THỨC VÀO KHỐI NGÀNH NÀO

Ngọc Thảo - Nguyễn Nhung

Với 1.108/1.200 điểm, Nguyễn Phú Nghĩa - học sinh Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM đã trở thành thủ khoa kỳ thi ĐGNL năm 2019 do ĐHQG-HCM tổ chức. Phú Nghĩa cho biết sẽ xét tuyển bằng kết quả thi ĐGNL vào ngành Công nghệ Thông tin - Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM. Không những thế, trước đó Phú Nghĩa cũng vừa đạt 27,05 điểm khối A1 trong kỳ thi THPT Quốc gia.

Học đều chứ không học lệch

Vốn là cậu học trò chuyên toán, suốt 4 năm cấp II, Phú Nghĩa học lệch hẳn các môn tự nhiên và chỉ học cho qua những môn xã hội. Phú Nghĩa chia sẻ: "Em cảm thấy học là việc 'phải làm' hơn là việc em 'muốn làm'. Mục tiêu lúc đó của em là duy trì danh hiệu học sinh giỏi và giữ thứ hạng cao trong lớp".

"Trong học tập, có điều gì từng làm em nuối tiếc không?", Phú Nghĩa chùng giọng: "Em từng thi rất học sinh giỏi toán". Ở kỳ thi Violympic Toán cấp quốc gia, Phú Nghĩa không hoàn thành bài thi như các bạn. Kết quả năm đó, Nghĩa ngậm ngùi nhìn bạn bè cùng đội tuyển nhận giải thưởng. "Đó là lần em buồn và thất vọng nhất. Em thấy hổ thẹn, không dám nhìn

mặt thầy cô, bạn bè - những người đã đặt niềm tin vào em. Sau này, khi vào Trường Phổ thông Năng khiếu, em thấy những chuyện như thế là hết sức bình thường. Những lần thất bại giúp em nhận ra rằng có rất nhiều người giỏi hơn và em cần học cách khiêm tốn" - Nghĩa tâm sự.

Bước ngoặt lớn đối với Nghĩa là khi tham gia cuộc thi Entropy vào năm lớp 10 và vào đến bán kết. "Em học lớp không chuyên nên trong lớp có rất nhiều bạn giỏi các môn khác nhau. Cả lớp chỉ có em vào được bán kết nên vì 'danh dự', lớp em quyết định bồi dưỡng kiến thức các môn cho em. Vậy là em cứ như kho đề cương trong lớp, môn nào cũng có" - Nghĩa cười nhớ lại.

Để không phụ lòng các bạn, Nghĩa bắt đầu chăm cùi học các môn xã hội. Càng tìm hiểu sâu,

Nghĩa càng thấy kiến thức xã hội cũng không "khó nuốt" mấy. Chàng thủ khoa cho biết: "Từ từ em nhận ra các môn xã hội rất hay, khiến em muốn tìm hiểu sâu hơn. Em bắt đầu đi các thư viện, bảo tàng trong thành phố. Hơn nữa, ba em từng nhắc nhở: khi rời ghế nhà trường, một người muốn thành công cần phải có vốn hiểu biết về xã hội. Đó chính là bước ngoặt giúp em từ một 'dân tự nhiên' chuyên học lệch biết tự xây dựng kế hoạch học đều các môn".

Đến lớp 12, Phú Nghĩa một mặt chuẩn bị tâm thế cho kỳ thi tốt nghiệp THPT Quốc gia; mặt khác em lên website Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM để tìm hiểu về các phương thức tuyển sinh. Và Nghĩa quyết tâm vào Bách Khoa bằng cả 3 phương thức: Ưu tiên xét tuyển, Kỳ thi THPT Quốc gia và Kỳ thi ĐGNL.

Phú Nghĩa đặc biệt hứng thú với kỳ thi ĐGNL của ĐHQG-HCM. Qua thử sức với đề mẫu, em thấy rằng kỳ thi này đúng với tên gọi "đánh giá năng lực" của học sinh khi đề trải rộng nhiều lĩnh vực, không gò bó khuôn mẫu mà bắt buộc thí sinh phải có tư duy thực sự trong xử lý số liệu và kiến thức xã hội.

Nhận xét về đề thi ĐGNL năm nay, Nghĩa cho biết: "Đề thi tạo nhiều hứng thú, buộc tụi em phải tư duy theo một cách khác chứ không theo khuôn mẫu được dạy trong nhà trường phổ thông. Nếu so sánh với đề thi THPT Quốc gia thì nó khá 'dễ thở' với em". Kỳ thi này đã giúp Nghĩa trả lời được câu hỏi về năng lực của bản thân một cách trọn vẹn hơn.

Biết tự hào về quê hương

Phú Nghĩa từng ôm ấp giấc mơ trở thành người vĩ đại như Albert Einstein. Nghĩa kể: "Ngày nhỏ, em muốn trở thành một nhà bác học. Em hay ngồi tưởng tượng lúc đó chắc em siêu cool (ngầu). Sau này lớn lên, em biết em cần thực tế hơn nên đã giới hạn lại ước mơ của mình".

Ngoài đam mê vật lý, Phú Nghĩa còn hứng thú với máy tính và chương trình Pascal. Nghĩa tâm sự: "Em muốn tạo ra phần mềm xử lý hệ thống thoát nước. Hiện tại vấn đề thiếu nước đang ảnh hưởng nhiều đến các quốc gia đang

phát triển. Quê em ở Quảng Nam, nhìn những thành phố khác như Đà Nẵng sau vài năm vụt lên, em thấy bản thân cũng nên làm gì đó cho quê hương mình".

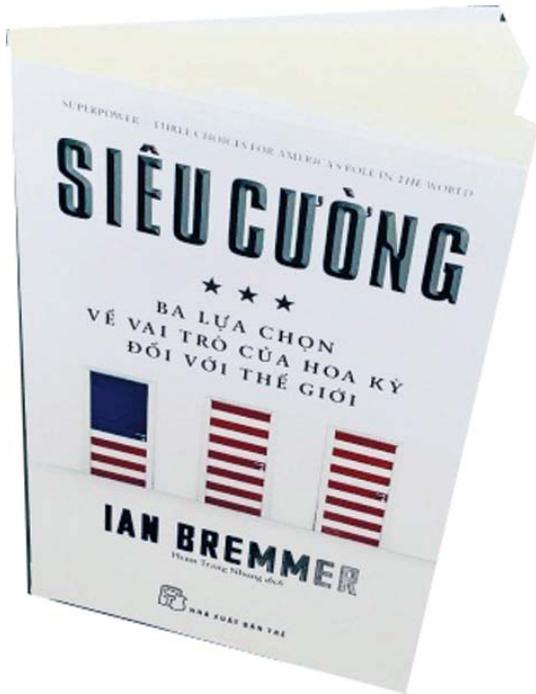
Nghĩa cho biết thân tượng của em chính là Bill Gates. Nghĩa nói: "Ngay từ nhỏ, em rất thích đọc sách về các danh nhân và những người nổi tiếng trong giới khoa học. Bill Gates luôn tin rằng máy tính có thể thay đổi cuộc đời con người. Ở Bill Gates, em học được cách tôn trọng nguồn gốc của mình. Một lần ông gửi xe ở xa để không tốn tiền và đi bộ lại chỗ hội thảo. Khi được phóng viên hỏi tại sao ông tiết kiệm như vậy, Bill Gates đáp rằng: 'Con gái của tôi là con của người giàu nhất thế giới nhưng tôi là con của người đánh giày'. Em sẽ phấn đấu để trở nên như vậy, để có thể tự hào nói cho mọi người biết tôi sinh ra ở Việt Nam".

Ngoài giờ học, Nghĩa thường dành thời gian cho sở thích xoay rubic và tìm tòi những bài toán thú vị. Hỏi Nghĩa có thấy nhầm chán không, Nghĩa cười nói: "Nếu xem những bài toán là bài tập, dĩ nhiên là sẽ chán. Với em, đó là câu đố hơn là bài tập, cũng giống như việc em cần học hơn là phải học".

Nghĩa tự nhận em là người hài hước, là "máy gây cười" của gia đình trong bữa cơm tối vì hay có những phát ngôn khiến người khác phải... bật cười. Ở trường, Nghĩa là một trưởng nhóm có trách nhiệm, một người bạn thông minh và luôn hết lòng vì tập thể. Cô Phong Lan - giáo viên chủ nhiệm lớp 12 của Phú Nghĩa nhận xét: "Nghĩa là một học sinh ngoan, vui vẻ, năng động, tích cực trong học tập lẫn công tác phong trào. Em ấy không thuộc kiểu một sách mà là kiểu học hết sức - chơi hết mình".

Chỉ còn hơn một tháng nữa, Nghĩa sẽ bước chân vào ngôi trường đại học mình yêu thích. "Em nghĩ điều quan trọng nhất ở đại học là năng lực tự học của sinh viên. Môi trường đại học năng động hơn, mở ra nhiều hướng đi hơn nên bản thân em cần rèn luyện nhiều hơn nữa, cả trong học tập lẫn xây dựng các mối quan hệ để có thể gặt hái được thành công" - Phú Nghĩa chia sẻ ■

Nguyễn Phú Nghĩa là học sinh xuất sắc của lớp 12KC2, Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG -HCM. Suốt 12 năm liền, Nghĩa là học sinh xuất sắc, luôn đứng trong top 3 của lớp. Trong kỳ thi Học sinh giỏi lớp 9 TP.HCM, Nghĩa giành giải Nhất môn Toán và giải Ba Giải Toán máy tính cầm tay. Ngoài ra, Nghĩa còn là thành viên của đội tuyển Violympic Toán của thành phố được cử đi tham dự kỳ thi cấp quốc gia.

Siêu cường - Ba lựa chọn về vai trò của Hoa Kỳ đối với thế giới
do NXB Trẻ ấn hành vào tháng 4/2019.

SIÊU CƯỜNG - Ba lựa chọn về vai trò của Hoa Kỳ đối với thế giới

Long Huỳnh

lựa chọn" để đẩy trách nhiệm cho chính người Mỹ về vị thế của họ hôm nay trên chính trường quốc tế.

Nhưng cứ cho là chuyện của quá khứ đã trôi qua, tương lai nước Mỹ sẽ như thế nào chính là bởi những lựa chọn của họ trong ngày hôm nay. Vậy người dân Mỹ cho rằng nên lo chuyện của mình và để các nước khác lo chuyện của họ, rằng nước Mỹ nên tập trung tái thiết sức mạnh của bản thân. Hay Washington có khả năng và nên theo đuổi chính sách đối ngoại tham vọng, nhưng nhằm mục đích giúp nước Mỹ an toàn và thịnh vượng hơn chứ không phải để áp đặt các giá trị chính trị và kinh tế của họ lên các quốc gia khác?

Trong khi đó, nhiều người lại tin rằng thế giới cần lãnh đạo và chỉ có nước Mỹ đủ khả năng đảm đương vị trí này. Họ cho rằng người Mỹ cũng như mọi dân tộc khác sẽ được lợi nếu nền dân chủ, quyền tự do ngôn luận, khả năng tiếp cận thông tin và các quyền cá nhân được tôn trọng trên toàn cầu.

Ian Bremmer "đá" câu hỏi cho người đọc: "Các bạn nghĩ sao?".

Quyển sách như một tiểu luận chính trị này thực sự thú vị ở chỗ nó đưa ra các câu hỏi gợi mở và hầu như không hướng đến những kết luận mang tính chủ quan. Tác giả cố gắng khơi gợi những tranh luận (không phải những tràng tranh luận văn hoa vô nghĩa) mà là sự tranh luận giữa những người dũng cảm và chân thành về những chủ đề nghiêm túc với hy vọng mở ra cánh cửa mới, đến những vùng đất chưa được khai phá. "Đó là kiểu tranh luận mà nước Mỹ đang cần" - tác giả Ian Bremmer cho biết.

(Xem tiếp trang 67)

Nhìn nhận về vai trò của Hoa Kỳ đối với thế giới luôn là một sự phức tạp được đơn giản hóa. Có bao nhiêu người trên thế giới biết rằng Mỹ cung cấp các dịch vụ công cộng toàn cầu như ngăn chặn xung đột, cung cấp thông tin giúp chính phủ bản xứ chống khủng bố, và một hệ thống tài chính quốc tế ổn định?

Bao nhiêu người tin rằng Mỹ là một kẻ hung bạo, kiêu căng và đạo đức giả, chẳng quan tâm gì khác ngoài lợi ích của bản thân?

Thực tế, theo học giả Ian Bremmer, người sáng lập và là chủ tịch Eurasia Group, một hãng nghiên cứu và tư vấn hàng đầu trên thế giới về rủi ro chính trị toàn cầu, cho rằng sự lãnh đạo (đối với toàn cầu) của nước Mỹ đã không thay đổi trong những năm gần đây, nhưng quan niệm của nước ngoài về giá trị của sự lãnh đạo đó đã thay đổi khá lớn kể từ khi Chiến tranh lạnh kết thúc.

Tại sao như vậy?

Câu trả lời có vẻ đơn giản: đó là do đường lối đối ngoại bất nhất của những đời tổng thống bắt đầu sau-thời-kỳ này.

Ian Bremmer dẫn lại câu nói nổi tiếng của Jean-Paul Sartre: "Chúng ta là những gì chúng ta

An Chi

“Chòi” và “Quá trời, quá đất”

Chòi không phải là âm Triều Châu của chữ đa

Đại Nam quốc âm tự vị của Huỳnh-Tĩnh Paulus Của giảng *chòi* là “Cố nhiều, dư ra. Chính là chữ đa 多 nói theo tiếng Triều-châu”. *Việt Nam tự điển* của Lê Văn Đức cũng ghi: “(tiếng Triều-châu) Đa, cố nhiều, dư ra: Chòi tiền”.

Huỳnh-Tĩnh Paulus Của và Lê Văn Đức đã đúng khi giảng *chòi* là “cố nhiều, dư ra”, như cũng đã được ghi nhận trong một số quyển từ điển khác. Hai vị cũng đúng khi viết rằng *chòi* là kết quả phiên âm từ phương ngữ Triều Châu của tiếng Hán. Đây là một đặc sản từ vựng của miền Tây Nam bộ, nơi có nhiều người Triều Châu sinh sống, đặc biệt là tỉnh Bạc Liêu:

Bạc Liêu là xứ quê mùa

Dưới sông cá chốt, trên bờ Triều Châu.

(*Triều Châu* là một cách gọi bình dân trong Nam thay cho *Triều Châu*, thường nói tắt một cách phổ biến là *Tiêu*). Miền Tây Nam bộ có một số từ gốc Triều Châu, như: *chê* (= chị), *hia* (= anh), *lú* (đại từ nhân xưng ngôi thứ hai), *tía* (= cha)... Vậy *chòi* có nghĩa là “nhiều” và đây là một từ Việt gốc Triều Châu.

Nhưng nói *chòi* là âm Triều Châu của chữ *đa* [多] thì rất sai, vì ở đây, ta có hai chữ [多] khác nhau, xin gọi là [多1] và [多2]. Chữ [多1] là *đa* của tiếng Hán văn ngôn và tiếng Hán phổ thông hiện đại; chữ này không thể đọc thành *chòi* (>*chòi*) trong tiếng Triều Châu. Âm của nó trong phương ngữ này là *to*. *Triều Châu âm tự điển* của Đạt Phủ - Trương Liên Hàng (Quảng Đông Lữ du xuất bản xã, 1996) chú âm của nó là **do1** (Ở

đây, chữ “d” ghi âm /t/) còn *Hán ngữ phương âm tự hội* [汉语方音字汇] của Ngũ ngôn học giáo nghiên thất thuộc Bắc Kinh Đại học Trung Quốc ngữ ngôn văn học hệ (Ngũ văn xuất bản xã, 2003) thì ghi cho nó âm **to**. Tuyệt đối không có âm “chòi”. Trên Facebook, bạn CgChg đã dẫn chứng về âm “chòi” bằng cách đưa ra đường dẫn cho một video nói tiếng Triều Châu. Đó là tiểu phẩm *Suy gia phụ, bại gia tử, toàn tập* [衰家父败家仔全集], có phụ đề chữ Hán. Bạn còn ghi rõ từ phút 3:09 đến 3:11, chữ *đa* [多] được phát âm thành “chòi”. Quả nhiên đúng như thế. Nhưng chúng tôi xin lưu ý bạn rằng đây không phải [多1] mà là [多2], tức là chữ [多] do phương ngữ Triều Châu mượn riêng để ghi âm “chòi” mà chính người Triều Châu cũng không biết xuất xứ. Về mặt văn tự học và từ nguyên học thì hiện tượng này không có gì khó hiểu. Nó cũng giống như bao nhiêu hiện tượng “Hán Nôm trùng tự”,

mà trong *Tự điển chữ Nôm dân giải*, Nguyễn Quang Hồng xếp vào loại B (chữ mượn Hán, lấy nghĩa, âm thuần Việt), như: – *đột* [凸] đọc *lôi*; – *tam* [三] đọc *ba*; – *diệp* [蝶] đọc *bướm*; – *diệc* [亦] đọc *cũng*; – *bì* [皮] đọc *da*; – *qua* [瓜] đọc *dưa*... Cũng như những chữ Nôm loại B này, chữ [多] trong tiểu phẩm kia chỉ là [多2] mà thôi chứ với [多1] trong thư tịch chữ Hán “chính chủ” thì ngay cả người Triều Châu vẫn phải đọc nó là **to/ do1/□to**. Bạn CgChg có đưa ra thêm hai dẫn chứng: “*đa sự* [多事] đọc *chòi sự* (nhiều chuyện); *ký đa tiền* [幾多錢] đọc *dị chòi chí* (bao nhiêu tiền)” nhưng đây *hiển nhiên chí là tiếng Triều Châu*, chứ không phải tiếng Hán văn ngôn và tiếng Hán phổ thông hiện đại. Để tránh sự nhầm lẫn giữa [多1] với [多2], chính người Triều Châu còn tạo ra một tục tự Triều Châu là chữ [□] để đọc thành *chòi*.

Vậy *chòi* (>*chòi*) không phải là âm Triều Châu của chữ *đa* [多].

Quá trời, quá đất là từ thuần Việt

Sau khi đưa bài này lên Facebook, chúng tôi nhận được ý kiến của bạn Sáu Hậu và bạn Cá Vàng. Xin lần lượt ghi lại (giữ nguyên cách trình bày) ý kiến của hai bạn và trả lời như sau.

Bạn Sáu Hậu viết:

“Trong khẩu ngữ Nam bộ có kiểu ghép từ từ một Việt một Miên, như Minh Ên. Ên là Một Minh, tiếng Khmer. Tương tự Quá Chời: Việt - Tiều, cũng cùng một phép tu từ như trên. Vấn đề còn thú vị hơn ở chỗ Chời vô nghĩa trong tiếng Việt nên lập tức bị thay thế bằng từ đồng/cận âm là Trời: Quá Trời. Từ đây phái sinh tổ hợp Quá Trời Quá Đất theo đúng chuẩn thành ngữ”.

Thực ra, hai trường hợp mà bạn Lê Hậu nêu đều không có sắc thái tu từ nào cả. Đó chỉ là những hình thức ghép từ thông thường, đồng thời đó là cách ghép hai từ Việt với nhau chứ không phải một Việt một Miên (Khmer) hoặc một Việt một Tiều, như bạn đã viết. Tất cả mọi từ khi đã nhập tịch thì đều là tiếng Việt vì người nói (speaker, sujet parlant) không cần biết đến “quốc tịch” gốc của nó, trừ phi họ thực sự muốn rẽ sang một hướng khác để tìm hiểu hoặc thảo luận về từ nguyên. Những cấu trúc như *bơ sữa*, *sân ga*, *bánh kem*, *sút xa*, *lốp bóng*... đều là những cụm từ tiếng Việt chứ không phải Pháp - Việt, Việt - Pháp hay Anh - Việt, trừ phi bạn viết “beurre sữa”, “sân gare”, “bánh crême”, “shoot xa”, “lob bóng”. Bạn cũng đã nhầm vì cho rằng “chời vô nghĩa trong tiếng Việt”. Nếu nó không có nghĩa thì tại sao Huỳnh-Tịnh Paulus Của và Lê Văn Đức lại giảng *chời* là “nhiều” trong từ điển của họ? Về hai tiếng *quá chời/quá trời*, chúng tôi sẽ phân tích chung

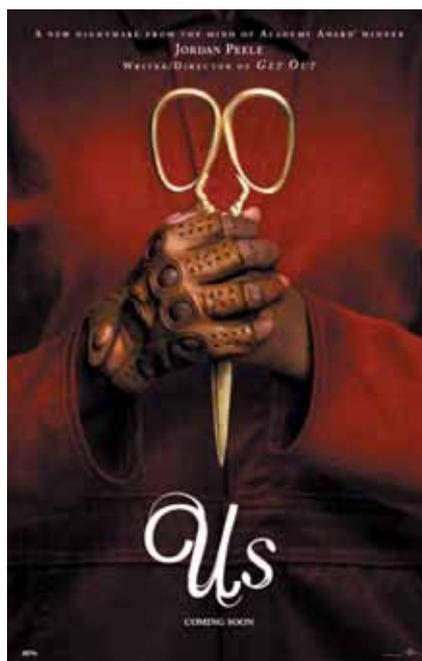
trong phần trả lời bạn Cá Vàng.

Bạn Cá Vàng viết:

“Vi ‘đa’ 多 có nghĩa là nhiều nên chúng tôi suy ra rằng: ‘quá đa’ là quá nhiều. Và vì ‘đa’ 多 nói theo âm Triều Châu là ‘chời’ cho nên ‘quá chời’ có nghĩa là ‘quá nhiều’. Đối với người miền Nam, nói chung, thì ‘chời’ đồng âm với ‘trời’ cho nên ‘quá chời’ bị nói/viết thành ‘quá trời’. Mà nói đến ‘trời’ thì người ta thường liên tưởng đến ‘đất’ (ví dụ như trong các cụm từ: trời sinh đất dưỡng, trời cao đất dày), chính vì lẽ này mà ‘quá đất’ được ghép thêm vào ‘quá trời’ thành ‘quá trời quá đất’”.

Bạn đã liên hệ *quá chời* với *quá đa* [過多] của tiếng Hán rồi khẳng định rằng “*quá chời* bị nói/viết thành *quá trời*”. Nhưng bạn chỉ có thể đúng nếu chứng minh được rằng hai tiếng *quá trời* chỉ xuất hiện trong ngôn ngữ toàn dân sau khi người miền Tây Nam bộ tiếp xúc với tiếng Triều Châu để cho ra đời hai tiếng “quá chời”, rồi người ở vùng miền khác (hoặc

chính họ) mới chỉnh sửa nó thành *quá trời* như hiện nay. Còn trong thực tế thì *quá trời* là một kiểu cường điệu để diễn đạt mức độ cực kỳ cao, kiểu như hai tiếng *thấu trời* mà bạn Quy La đã nêu. Trong tiếng Việt, không kể nghĩa phái sinh và nghĩa văn cảnh, từ *trời* có hai nghĩa chính, một thuộc về tâm linh là “đấng thiêng liêng tối cao” và một thuộc về đời thường là “khoảng không gian bao la tận trên cao”. Chính hai cái nghĩa này đã đem đến cho người sử dụng ngôn ngữ sự liên tưởng về một cái gì tuy mơ hồ nhưng cực kỳ lớn lao, cực kỳ xa xôi... và đây là xuất phát điểm của những cách diễn đạt dùng để nhấn mạnh: *bốc trời*, *dâng trời*, *quá trời*, *thấu trời*... Huống chi, nếu hai tiếng “quá chời” có thực sự tồn tại với nghĩa là “quá nhiều” thì những kiểu nói như “nhiều quá chời”, “giàu quá chời”... sẽ trở thành trùng ngôn (pleonasm) trong khi *nhiều quá trời*, *giàu quá trời* lại là những lối nói hoàn toàn bình thường ■

Poster của phim *Us*.

Us: bản ngã - tự ngã hay là bản sao song trùng?

Tháng 3/2019, bộ phim kinh dị mang tên *Us* do Jordan Peele đạo diễn được công chiếu. Các tín đồ điện ảnh những tưởng thách thức lớn nhất của bộ phim chính là tình tiết sồn gai óc về những "kẻ song trùng" (doppelgänger), nhưng hóa ra thứ đè nén dòng suy nghĩ của khán giả chính là những hàm ý mang đậm màu sắc khoa học xã hội và hành vi ẩn sau cái mác kinh dị ấy.

Hoài Chung

Làn sóng "highbrow horror"

Us tuy thuộc dòng phim kinh dị, nhưng những gì bộ phim gợi lên không phải là những nỗi sợ thuần túy bởi những pha hù dọa "jumpscare" mà là những trần trớ để có thể hiểu được đại ý bộ phim muốn truyền tải điều gì. Sở dĩ thế, *Us* là một trong những tác phẩm mới nhất của dòng phim "highbrow horror", có thể hiểu nôm na là dòng phim kinh dị "học thuật".

Trong khi những dòng phim kinh dị truyền thống chủ yếu khai thác các yếu tố kinh dị để hù dọa người xem thì dòng highbrow lại chú trọng yếu tố "kinh hoàng" - những nỗi sợ về mặt tâm lý dai dẳng. Mục đích của dòng highbrow đơn

giản là khiến người xem trần trở về những nút thắt trong phim và bắt đầu bàn tán về nó. Vì vậy, nếu không phải là khán giả mục tiêu thì người xem sẽ thấy chán và không thỏa mãn.

Us, như một ví dụ điển hình cho dòng highbrow, cho thấy tình tiết không xoay quanh những thể lực siêu nhiên mà tập trung vào yếu tố con người thực và vì lẽ đó, để có thể soi xét những nút thắt phức tạp về con người trong phim, cái ta cần là một lăng kính về khoa học xã hội và hành vi. Tuy nhiên, cái hay của dòng highbrow chính là không có một câu trả lời tuyệt đối nào và người xem phải tự mình khám phá ra những ẩn ý. Chính đạo diễn Jordan Peele cũng từng khẳng định rằng không có bất kỳ cách hiểu duy nhất nào cho tác phẩm này.

Những quả trứng phục sinh và thuyết nhị nguyên

Nhà làm phim *Us* đã khéo léo đưa vào phim những "quả trứng phục sinh" - những hình ảnh mang tính biểu tượng. Trong *Us*, những bản sao song trùng tự gọi mình là "the Tethered", tức những kẻ bị xích, và thứ vũ khí họ mang theo bên mình chính là chiếc kéo. Hình tượng chiếc kéo lặp đi lặp lại từ poster cho đến những tình tiết trong phim chính là để nhấn mạnh sự bao trùm bởi hình ảnh biểu tượng cho "đối ngẫu" của thuyết nhị nguyên, bởi chiếc kéo luôn có hai lưỡi. Đây là một cách tiếp cận hàm ý của bộ phim.

Tethered là những nhân bản của xã hội Mỹ được tạo ra trong một cuộc thí nghiệm với ý đồ kiểm soát công chúng, nhưng thí nghiệm thất bại. Những Tethered bị nhốt dưới tầng hầm qua nhiều thế hệ và sao chép một cách vô thức những hành động của bản chính như hai cực đối ngẫu. Khi Red, bản sao của nhân vật Adelaide được hỏi về danh tính, Red đã trả lời "Chúng tôi là người Mỹ", điều đó có thể được xem là ẩn ý về tính đối ngẫu trong xã hội Mỹ về tầng lớp dân chúng: người thì sống ở "trên" tầng cao của xã hội, kẻ thì ở "dưới đáy" cùng với sự nghèo nàn và bất hạnh như cách mà những Tethered đã sống cuộc đời của mình - đau đớn và đầy bất mãn.

Tình tiết "Jeremiah 11:11" không chỉ dùng lại ở một biểu tượng khác về đối ngẫu, mà còn liên quan đến tôn giáo. Nhà tiên tri Jeremiah trong Kinh Cựu ước nói ở chương 11, câu 11 ghi về Ngày Phán xét: "Vì thế, ĐỨC CHÚA phán như sau: 'Này Ta sắp giáng tai họa xuống chúng, và chúng không tài nào thoát khỏi; chúng sẽ kêu cầu Ta, nhưng Ta sẽ chẳng nghe lời chúng'". Điều này làm gợi nhớ đến câu "as above, so below" trong Phúc âm Matthew, trùng hợp với tình tiết các Tethered sao chép hành động của người trên mặt đất.

Còn rất nhiều những "quả trứng phục sinh" xuyên suốt bộ phim có thể kể ra như tên của các nhân vật, bộ quần áo đỏ, cái găng tay bên phải và những chú thỏ... Mỗi hình tượng đều có thể được soi xét từ những góc nhìn khoa học xã hội như tôn giáo, chính trị, triết học... trên nhiều phương diện khác nhau.

Tranh đấu giữa hai phe hay với chính mình?

Một cách tiếp cận khác với bộ phim *Us* chính là thông qua lăng kính của phân tâm học. Ngay

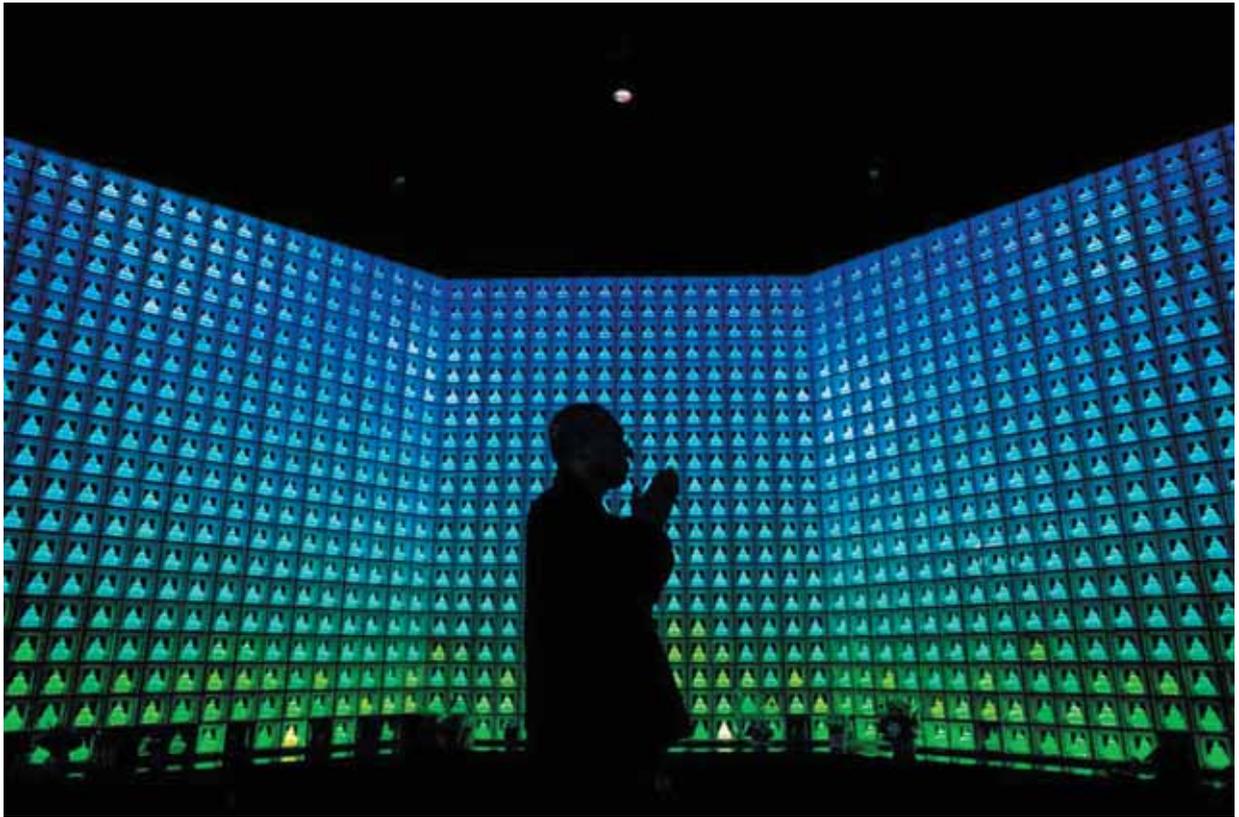
từ poster của phim với vết mực loang thành hai gương mặt đối xứng gần như giống hệt nhau, ngoài liên quan thuyết nhị nguyên, tác giả còn nhắc nhớ về trắc nghiệm tâm lý Rorschach, được dùng như một bài kiểm tra nhân cách và chức năng cảm xúc của con người. Phải chăng, bộ phim mượn hình ảnh hai phe trên - dưới, bản chính - bản sao để ngụ ý cho sự tranh đấu trong chính nhân cách con người?

Nhà phân tâm học Freud cho rằng cấu trúc nhân cách của con người bao gồm bộ 3: Id ("cái Ấy" hay "bản ngã"), Ego ("cái Tôi" hay "tự ngã") và Superego ("cái Siêu tôi" hay "siêu ngã"). Id được dẫn dắt bởi bản năng vốn có của con người, trong khi Superego đi theo những chuẩn mực của nền văn minh. Kẹp giữa Id và Superego chính là Ego của một người, chính là "chúng ta", là cái mà ta thể hiện rõ ra bên ngoài.

Người ta thường có đè nén cái Id của mình xuống, nhưng Freud cũng đề cập khái niệm "Libido - the return of the repressed" (sự trở dậy của những thứ bị đè nén), tức đến một thời điểm nào đó, Id có thể trở dậy mãnh liệt, như giọt nước tràn ly. Vậy phải chăng cuộc tranh đấu giữa những Tethered và con người chính là một phép hình tượng hóa sự giằng co giữa phần Id và Ego trong mỗi con người để giành lấy sự tồn tại trong xã hội, tức Superego? Cứ "plot twist" cuối phim về thân phận thật sự của Adelaide và Red vốn bị đảo đổi từ lâu đã ẩn ý cho việc Id hoàn toàn có thể trở thành Ego, và nếu không có Superego dẫn lối thì Ego có thể bị Id xâm chiếm.

Điều này hoàn toàn hợp lý với thuyết tâm lý "hành vi tạo tác nhân cách con người bị điều kiện hóa bởi môi trường nuôi dưỡng" mà các nhà tâm lý học như Skinner, Watson theo đuổi. Trong *Us*, nhờ được sống trong văn minh mà Adelaide của hiện tại, vốn là một Tethered, đã hoàn thiện nhân cách của mình như một con người thực thụ. Trong khi đó, Red vốn là Adelaide nguyên bản lại trở thành một Tethered đầy phần uất vì sống trong bóng tối dưới tầng hầm, nơi không có Superego dẫn lối cho mình.

Cổ lẽ, càng nghĩ về *Us*, ta lại càng ngẫm ra nhiều ẩn ý, đó chính là cái hay nhất mà nhà làm phim đã thực hiện được. Tuy nhiên, dù chúng ta tiếp cận bộ phim theo phương diện nào, có toàn vẹn hay không thì *Us* vẫn xứng đáng là một cái tên xuất sắc của dòng điện ảnh "highbrow horror", và dư âm về những trần trở mà bộ phim mang đến sẽ vẫn kéo dài dai dẳng ■

Nghĩa trang điện tử ở chùa Koukoko-ji (Tokyo, Nhật Bản). Nguồn: Koukoko-ji

CÔNG NGHỆ VÀ TÔN GIÁO

Tôn giáo đang ở đâu và sẽ như thế nào trong thời đại 4.0? Đó là một câu hỏi, một thách thức lớn mà các nhà hoạt động tôn giáo nhất định phải quan tâm. Và việc ứng dụng công nghệ vào cơ sở tôn giáo phải chăng là cần thiết để tôn giáo gần gũi hơn với con người?

Điểm Trang

Châu Á tiên phong

Màn hình LCD và nền sọc LED. Tại chùa Bayan Lepas (Penang, Malaysia), nhà chùa không còn phát cho Phật tử những mảnh giấy để ghi tên người quá cố và nguyện ước của họ trong các buổi cầu nguyện nữa. Thay vào đó, các màn hình LCD 50 inch được treo ở hai vách của phòng cầu nguyện sẽ hiển thị tên tuổi của người mất và chuyển sang tên người khác sau mỗi ba giây. Tên của người quá cố được thiết kế lồng trong hình hoa sen bay về phía lòng bàn tay của Đức Phật, như hàm ý rằng linh hồn của họ được Đức Phật đón nhận, độ trì. Chùa cũng cung cấp cho tín đồ cả nền sọc LED vì nó không chỉ thân thiện với

môi trường mà còn hạn chế được hỏa hoạn.

Máy xin xăm. Người muốn xin xăm ở chùa Bà Thiên Hậu (Kuala Lumpur, Malaysia) không phải tốn công lắc lon đựng thẻ tre chứa số mà chỉ cần cầm cả bó xăm lớn gồm các thẻ nhựa có in số vào một chiếc lon lớn, ngay lập tức một thẻ xăm sẽ tự động nảy lên. Người xin xăm đến học tử có số xăm tương ứng, mở ra là lấy được giấy giải xăm với ba thứ tiếng Mã Lai - Hoa - Anh. Còn ở miếu Văn Võ (Đài Trung, Đài Loan), người xin xăm chỉ cần bỏ xu 10 Đài tệ vào khe của tủ kính đặt ở tay phải của pho tượng Khổng Tử, nhạc trỗi lên, "nàng tiên" robot trong tủ đi vào trong, vài giây sau bung khay đựng lá xăm

được cuộn tròn và thả ra một khe khác. Người xin xăm cũng có thể lấy xăm bằng cách bấm vào màn hình cảm ứng ở một chiếc máy khác trong điện thờ này.

Nhà sư robot. Tại chùa Long Tuyền (Bắc Kinh, Trung Quốc), nhà sư robot tên Xian'er đã thu hút hàng nghìn lượt Phật tử đến tham quan ngôi chùa có tuổi đời trên 500 năm này. Nhà sư chỉ cao 60cm, mũm mĩm, ngộ nghĩnh như nhân vật hoạt hình, có thể đọc kinh Phật và trả lời mỗi lần 20 câu hỏi cho những ai viết câu hỏi lên tấm bảng điện tử trước ngực anh ta. Với những câu hỏi ngoài khả năng, Xian'er sẽ nói "Không biết" hoặc "Để tôi hỏi lại sư phụ đã".

“ Mỗi lần xã hội biến thiên với những cơ cấu sinh hoạt của nó là mỗi lần đạo Phật phải chuyển mình vươn tới những hình thái sinh hoạt mới để thực hiện những nguyên lý linh động của mình ”

Thích Nhất Hạnh

Chùa Kodaiji 400 năm tuổi ở Kyoto đã ra mắt robot android tên Mind Mindar đứng trên bệ cao 195cm, nặng 60kg, được làm bằng silicon và nhôm, mô phỏng hình tượng nữ thần của lòng thương xót Kannon nổi tiếng trong văn hóa Phật giáo Nhật Bản. Mindar trung tính về giới tính, biết tụng kinh, cúi đầu, đánh trống và rung chuông. Ngoại hình của Mindar được giữ ở mức gần giống như một robot trần trụi, có thể thấy rõ dây nhợ ở phần thân. Một camera được cấy vào mắt trái của Mindar để lấy nét đối tượng, giúp nó linh hoạt hơn trong giao tiếp bằng mắt. Mindar còn có thể trả lời các câu hỏi bằng tiếng Nhật và nhà chùa sẽ chiếu phụ đề tiếng Anh và tiếng Trung lên tường.

Thuyết giảng bằng ánh sáng công nghệ. Trước tình trạng người trẻ tham dự các buổi nói chuyện Phật giáo giảm sút dần, nhà sư Gyosen Asakura, trụ trì chùa Asakura (Fukui, Nhật Bản) đã phát minh ra hoio - công nghệ hợp nhất hình ảnh, kinh điển Phật giáo truyền thống với ánh sáng điện tử rực rỡ, bắt mắt - để thể hiện những hình ảnh về cuộc sống của linh hồn sau khi chết ở cõi

Cực Lạc trong các buổi thuyết giảng.

Nghĩa trang kỹ thuật số. Bên cạnh khuôn viên nghĩa trang truyền thống, chùa Koukoko-ji (Tokyo, Nhật Bản) đã thiết lập nghĩa trang kỹ thuật số Ruriden trong một ngôi nhà nhỏ gọn với hơn 2.000 pho tượng pha lê được chiếu sáng bằng đèn LED tông màu xanh lam. Mỗi pho tượng đại diện cho một người đã mất (hoặc sẽ mất). Hài cốt của người quá cố được đặt trong một hộp lưu trữ nằm ngay phía sau bức tượng Phật. Khi thân nhân của người mất quẹt thẻ từ vào hệ thống truy cập của Ruriden, tượng Phật của thân nhân họ sẽ phát ra một ánh sáng màu khác để họ định vị dễ dàng hơn. Nhiều công dân Nhật đã tìm hiểu và đăng ký cho mình "một suất" tại Ruriden.

Việt Nam đang khởi động

Hiện nay, kỹ thuật thạch táng tro cốt người chết đã được đưa vào nhiều nhà thờ, chùa ở các thành phố lớn. Ép cốt thạch táng là công nghệ lấy tro cốt người mất từ hũ cốt truyền thống (hình búp sen, tròn, bầu dục...) ra, ép tro cốt đó thành dạng khối rắn chắc như đá granite, sau đó chuyển vào hũ vuông. Hình ảnh và thông tin người mất khắc chìm vào khối pha lê được gắn ngay bên trên hũ thạch táng. Công nghệ này tạo cảm giác thẩm mỹ, trang nhã, thân thiện, tiết kiệm diện tích cho nhà để cốt, từ đó đáp ứng được nguyện vọng gửi tro cốt ngày càng nhiều của cư dân sống tại các đô thị.

Ngoài ra, các cơ sở tôn giáo ở Việt Nam và hải ngoại hiện nay đều có website riêng hoặc Facebook như một kênh thông tin trực tuyến chính thức. Nhiều website được đầu tư công phu, có pháp thoại trực tuyến, tư vấn trực tuyến, thông báo các khóa tu học và vô số kinh, sách tôn giáo của nhiều tác giả trong và ngoài nước, ngôn ngữ đa dạng, bản dịch phong phú dưới nhiều định dạng khác nhau, rất thuận tiện cho người đọc sử dụng.

Cuối năm 2018 và đầu năm 2019, báo chí ở TP.HCM đồng loạt đưa tin về máy xin xăm tự động ở chùa Vạn Phật (Q.5, TP.HCM) và cho biết người dân rất hứng thú đến chùa để tìm hiểu và "dùng thử" chiếc máy này. Thật ra, đây chính là mẫu máy đã có ở miếu Văn Võ (Đài Loan) từ trước đó vài năm như mô tả ở phần trên bài viết.

Tôn giáo và khoa học không mâu thuẫn

Tất cả cho thấy các cơ sở tôn giáo đã bắt kịp xu

hướng của thời đại, mang lại cảm giác hiện đại, tiện ích và gần gũi cho tín đồ. Không chỉ có vậy, việc ứng dụng công nghệ ở cơ sở tôn giáo còn góp phần bảo vệ môi trường. Trước khi sử dụng màn hình LCD và nền LED, chùa Bayan Lepas phải đốt khoảng 1.000 mẫu giấy khổ A4 sau các buổi cầu nguyện. Tương tự, khi diện tích đất không hề mở rộng và ngày càng đắt đỏ mà số lượng người mất ngày càng tăng thì nghĩa trang kỹ thuật số là một giải pháp thiết thực để bảo vệ môi trường và tiết kiệm tài nguyên đất. Thân nhân của người quá cố cũng không phải mất phí bảo dưỡng bia mộ và đôi khi trở thành "nạn nhân" của các tệ nạn tại nghĩa trang truyền thống.

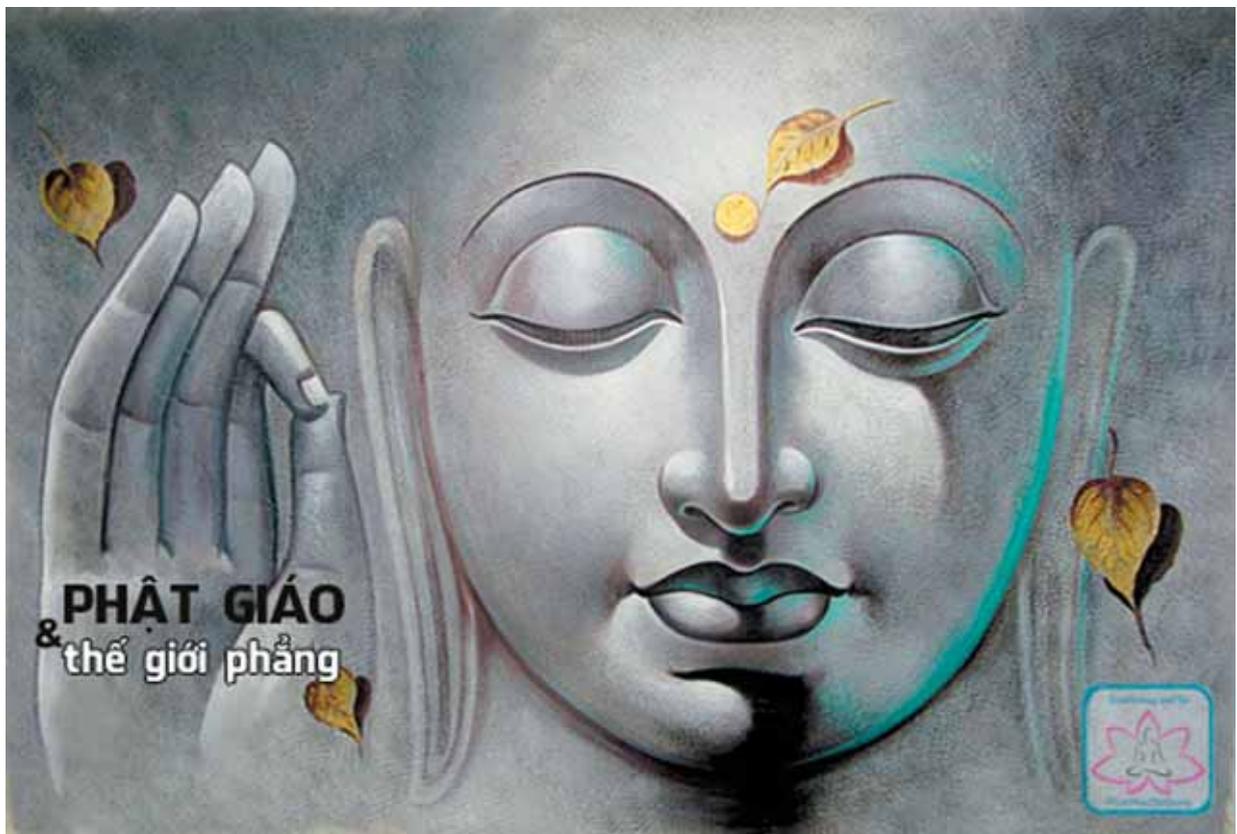
Việc sử dụng công nghệ trong tôn giáo cũng là nỗ lực để tương thích với con người hôm nay - vốn đã thân thiết quá mức với điện thoại thông minh, máy tính bảng và vô số vật chất kỹ thuật khác. Khi giới thiệu robot Xian'er vào năm 2015, chùa Long Tuyên tuyên bố rằng họ hy vọng việc sử dụng công nghệ tiên tiến sẽ giúp việc truyền bá Phật giáo thuận lợi hơn. Robot này truyền tải thông điệp: tôn giáo và khoa học không mâu thuẫn, hoàn toàn có thể song hành với nhau. Xian'er còn có tác dụng thu hút thế hệ trẻ hiểu biết công nghệ cao của Trung Quốc đến

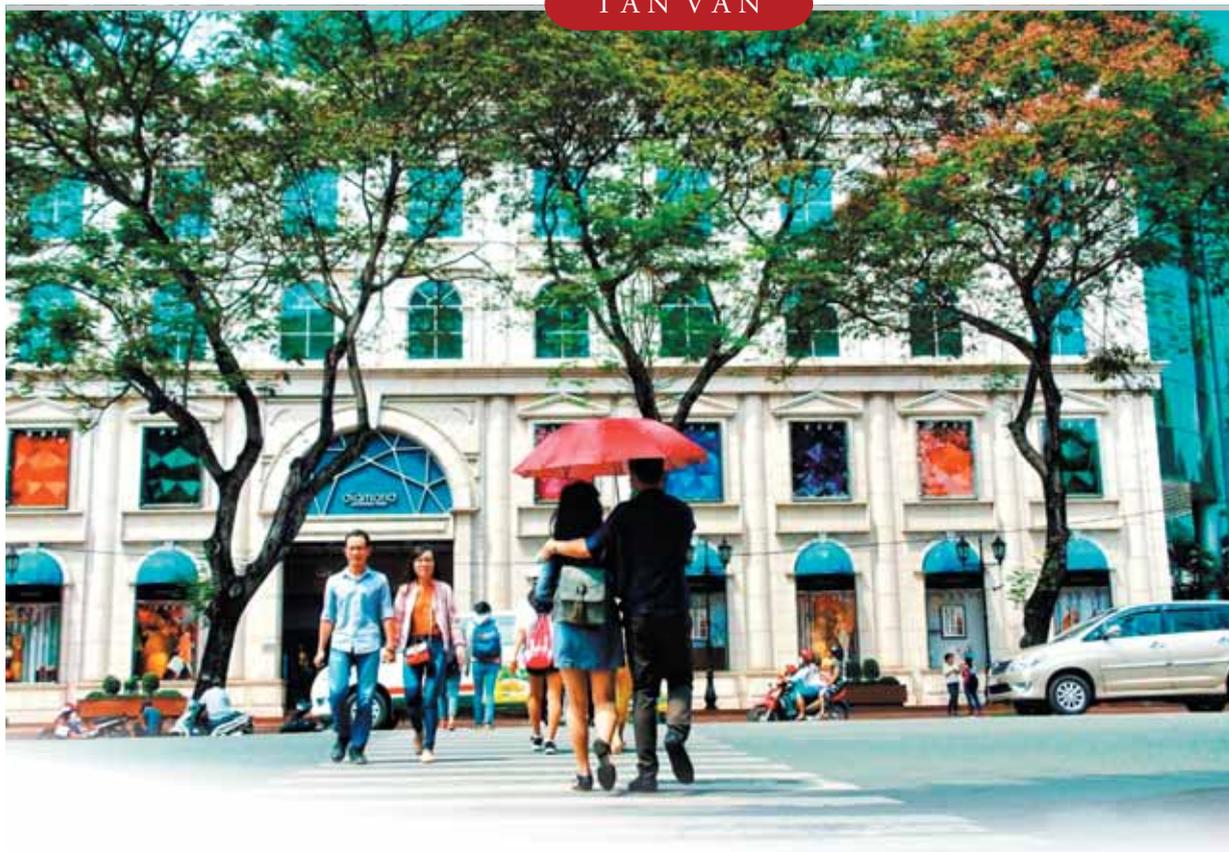
với đạo Phật.

Nhưng điều đáng băn khoăn là: tôn giáo vốn coi trọng những triết lý và hành động sâu sắc, tinh tấn từ bản ngã con người. Do đó, nếu chúng ta đến với tôn giáo chỉ vì tò mò và niềm vui thích thụ hưởng những công nghệ mới mẻ thì liệu có quá màu mè và hời hợt?

Trong tác phẩm *Đạo Phật ngày nay* (phần Hiện đại hóa), Thích Nhất Hạnh cho rằng "Mỗi lần xã hội biến thiên với những cơ cấu sinh hoạt của nó là mỗi lần đạo Phật phải chuyển mình vươn tới những hình thái sinh hoạt mới để thực hiện những nguyên lý linh động của mình. Sau mỗi lần lột xác như thế, đạo Phật biến thành trẻ trung và lấy ngay lại được phong độ và khí lực của thời nguyên thủy". Bạc chân sư cũng rất sâu sắc khi nhận định: vấn đề đặt ra cho đạo Phật là vấn đề hiện đại hóa (actualisation) mà không phải là vấn đề tân thời hóa (modernisation).

Ý tưởng của Thích Nhất Hạnh có thể là câu trả lời thỏa đáng cho nỗi băn khoăn có nên ứng dụng công nghệ vào tôn giáo không. Quả vậy, những yếu tố công nghệ hấp dẫn là phương tiện để con người hân hoan hơn khi bước vào ngôi nhà tôn giáo, còn tìm ra những giáo lý kỳ diệu và sâu xa thì muôn đời phụ thuộc vào tự lực của cá nhân ■

Đi qua mùa hạ, em cá là ai cũng để lại một điều gì đấy... Ảnh: Nguyệt Nhi

Đi qua mấy mùa nắng mưa

Hoàng An

Mùa thu 10 năm trước, khi nhận giấy báo đậu đại học, mẹ cùng em theo chân tương lai khăn gói lên đường vào Nam. Em mãi nhớ chuyến đi xa đầu tiên ấy của hai mẹ con cùng chặng đường một ngày đêm xịch xịch trên tàu. Bởi lẽ, đó là cánh cửa đưa em đến với những lương duyên đặc biệt cho đến trang cuối cùng của cuộc đời hữu hạn này.

Bén duyên với một công việc tùng "không đội trời chung", yêu một người chẳng mấy có thiện cảm ngay từ đầu cùng những lần bỏ việc, nghỉ ngang xương chỉ để chạy ù ra sân bay đặt tức tốc một vé về quê, chơi một cú bất ngờ để áp lực không còn hả hê cười cợt trong tâm trí, hay chỉ để qua đêm say cho đáng một cơn rồi về... là những gạch đầu dòng chưa bao giờ xuất hiện trong kế hoạch cuộc đời em. Như thế chẳng ai đủ quyền năng để cưỡng lại những cái duyên không thể ngờ anh nhỉ?

Mùa thu năm nay có cái ngày em chính thức thay đầu số tuổi, liếc trộm cuốn lịch để trên bàn, thật em chẳng muốn tin đâu. Gần 30 rồi đấy, hơn 10 năm kể từ lần em được đi đến một nơi nào đó xa nhà cùng mẹ. Và cũng thật khó để nhớ chính xác ngày cuối cùng em thả hồn để không lo nghĩ bất kỳ một điều gì. Chúng ta càng lớn, dường như càng quên mất cách sống như một đứa trẻ, dù biết rằng ai ai cũng trải qua từng thời đoạn lớn lên.

Vì sao vậy anh?

Vì mùa thu này có thể lưng ba sẽ đau khi thời tiết chuyển dần vào đông, mẹ sẽ chạnh lòng lật lại album ảnh những ngày con gái trong mắt mẹ chỉ là một đứa trẻ vì thấy bóng dáng bộ đồng phục cho mùa nhập học. Vì có thể những cô cậu học trò tội nghiệp, không có tiền để nghĩ tới việc đến trường, vào đại học. Vòng quay cơm áo gạo tiền giờ lại siết chặt thêm thời gian nghỉ ngơi của

người làm cha làm mẹ khi gánh thêm một khoản chi phí tự trường cho con. Và vì có thể, đường phố mùa này lá rụng dày đặc cả lối đi, cô chú lao công sẽ vất vả hơn, những đêm xào xạc bên chiếc chổi cùn nổi dài hơn cùng bản hòa âm với ếch ương, các loài dế trong màn đêm tịch mịch sẽ kéo dài hơn đôi chút.

Mùa thu, vì những kỷ niệm gắn riêng với đời mình, em tự đặt nó một cái tên khác để nhớ hơn, là mùa Thương - những điều bình dị hiện hữu xung quanh.

Thực ra tên những mùa trong năm chỉ là tám khiên che đậy nỗi nhớ thương không ngơi nghỉ của em thôi. Xuân, hạ, thu, đông với em là tên gọi những kỷ niệm và cột mốc đặc biệt của cuộc đời. Em có thể gọi mùa xuân bằng tên gọi khác đấy, anh biết không?

Phương Nam rộng lớn này không có nổi một mùa đông anh nhỉ, chúng bị nuốt chửng từ lâu bởi cái gắt gỏng của nàng hạ mát rười. Nên đôi khi, cứ độ tháng 11, 12, em lại thêm một đĩa bột chiên đặt cạnh một ly bia bọt nhiều hơn nước để nhấm nháp, trước mặt là một khoảng không gian trống toang để em co ro ngồi bên anh, cho phép mình bé nhỏ, mỏng tang trước cơn gió theo đà lướt qua người.

Những ngày cuối năm làm ta thêm một bữa tiệc tùng, gặp mặt, một ly bia Sài Gòn đủ đô làm ta say, một ít men để ta có cơ hội nói thật như để rỗng kết những tâm tư, cảm xúc. Hay một vài món quà nho nhỏ để tự thưởng cho tất cả sự cố gắng của bản thân, dù một năm qua kết quả không mấy tốt đẹp với bạn chẵng nữa, thì vẫn hãy tin rằng bạn xứng đáng được nhận những lời chúc mừng. Vì bạn đã nỗ lực nhiều mà, đúng không? Ừ, vì thế em tạm đặt mùa đông có tên khác là mùa Say đấy.

Thú thật, em không ưa cái tên hạ này lắm, nhưng mất đi nó, Sài Gòn chẳng còn gây nhớ thương trong tâm thức của người từng xa nó. Em biết mình đang ở mùa hạ không phải nhờ cái nóng xấp vào mặt mỗi ngày vượt 10 cây số để đi làm, mà là nhờ mấy hàng phượng nở khi em tình cờ đi qua trường học, hay cái dáng vẻ nhẽ nhại mờ mờ bóng nhờn cả mặt từ các cô chú gánh hàng rong, thợ hồ không ngơi tay giữa công trường.

Đi qua mùa hạ, em cá là ai cũng để lại một điều gì đấy, như làn da trắng hồng đổi một tí sang màu bánh mật vì râm nắng, như một ít nhớ thương về người cũ trong thời tiết dờ dờ

ương ương. Khi ẩm đầu ta thường nghĩ đủ chuyện điên rồ, em cũng vậy, không ít cuộc nổi loạn đã diễn ra ở hạ mà không phải là mùa khác. Em nghĩ điều này để hiểu thôi, bởi thời tiết, đất trời rất hợp để những ý nghĩ táo bạo không nằm yên một chỗ, chúng thoát ra và đốt cháy thành hành động, diễn biến bất ngờ như phương án B, C tự động phát sinh ngoài kế hoạch chính vậy.

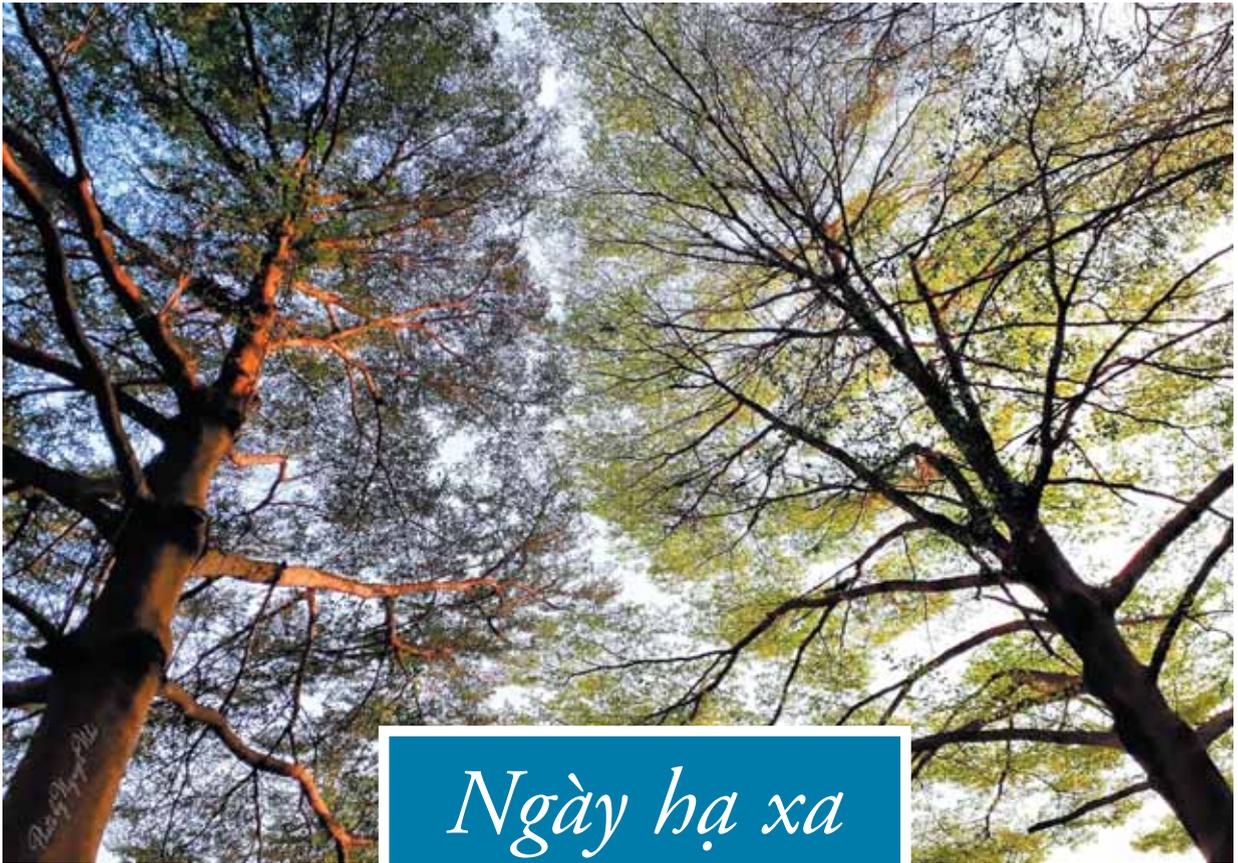
Và cuộc đời thật đáng vui bởi những cú đưa đẩy tình cờ như thế, nên mùa Cháy sẽ là cái tên em mạnh dạn đặt cho nó khi nghĩ về.

Bốn mùa đại diện cho một năm tuổi đời, cứ thế không đánh rơi nhịp nào trôi lướt qua quỹ thời gian sống của em. Nghĩ về những điều dễ thương xiu xiu mình có được thay vì những căng thẳng bực dọc sẽ làm con người ta dễ chịu hơn nhiều lắm. Đi qua mấy mùa nắng mưa, không ai dám tự tin rằng mình không thay đổi, bởi cuộc sống là những chuỗi biến cố đầy bất ngờ, nhưng đừng vì một khúc ngoặt ly kỳ nào đó ở cuộc đời mà bạn lại tự dồn mình vào những ngõ cụt rồi tự thỏa hiệp với tổn thương và đau buồn.

Cái cảnh ăn Tết xa quê sẽ làm bạn cô đơn giữa mùa xuân, nhưng chúng sẽ cho bạn nhiều cơ hội khác gặp gỡ những con người đặc biệt khác ở một đất nước xinh đẹp khác, không thể ngờ. Hay một cuộc chia ly nào đó đã chọn mùa đông làm nơi diễn ra đoạn kết, thì cũng mong sao những ngày Say tiếp theo trong tương lai sẽ không làm bạn chán ghét những ngày cuối năm còn lại. Quá khứ dù chẳng mấy khi làm bạn vui vẻ, chúng cũng nên có cơ hội được tha thứ và nghiêm nhiên trở thành một mảnh không thể thay thế của đời mình.

Có những con người, những câu chuyện và khoảnh khắc dù chỉ đường đột ghé ngang, thậm chí không cần sự cho phép của bạn nhưng chắc chắn chúng sẽ giúp bạn đi qua mấy mùa nắng mưa thêm sắc màu ý vị. Mọi sự xuất hiện vốn dĩ đều có lý do của mình là vì thế. Xuân hạ thu đông không nên chỉ mang cái tên đậm mùi quen thuộc mà bạn biết qua cái thông báo thời tiết ra rả từ xưa đến nay đâu. Chúng nên nhận được vinh dự khi bạn gọi chúng bằng một nickname khác, như mật mã riêng, và được bạn cảm nhận bằng tất cả giác quan của mình.

Gọi tên mùa bằng cách khác, biết đâu, bạn sẽ tìm thấy chính mình trong những chân diện khác của cuộc đời ■

Ngày hạ xa

Như Quỳnh

Những ngày hạ xa dần trong ký ức.
Ảnh: Nguyệt Nhi

Mãi sau này khi trở thành sinh viên đại học, tôi vẫn không biết lý do tại sao ngày còn nhỏ tôi lại ghét cay ghét đắng việc ngủ trưa đến thế. Thực tại, tôi đang nằm dưới cái sàn nhà của toà A1, cố nhắm mắt lại ngủ một chút để có sức mà chiến đấu với tiết học buổi chiều. Nếu lúc này nghe tiếng mẹ hăm he "Mày đi ngủ trưa ngay!" chắc tôi chẳng ngần ngại đáp liền một tiếng "ạ" rồi đánh một hơi tới tận chiều tối mà chẳng lo ai đánh thức.

Mỗi trưa sau khi tôi nhắm mắt nằm im vừa đủ để mẹ tưởng tôi đã chìm sâu vào giấc ngủ, chỉ chờ tiếng huýt sáo văng vẳng của thằng Phương từ trước cổng là tôi rón rén bước thật khẽ trốn đi chơi. Với tôi, cái trò ấy đầy mạo hiểm y hệt như cái cách Đường Tăng vượt 81 kiếp nạn để đi thỉnh kinh vậy, đương nhiên tôi là Đường Tăng, còn 81 kiếp nạn chắc chắn là phần... mẹ tôi rồi.

"Trưa nay chơi gì mày?" - Tiếng hỏi the thé của thằng Phương bao giờ cũng là câu mở đầu cho những trò chơi mà khi nhắc tới cánh người

lớn cũng thờ dài ngoa ngán. Tôi chia trong tay ra một xấp bịch ni lông cùng một cuộn dây dù, nháy mắt với tụi nó. Như thường lệ, thằng Cường hiểu ý nhanh nhất, nó luồn sợi dây dù vào bịch ni lông, cắm đầu cắm cổ chạy thật nhanh để "cái điều" ấy cất lên. Mấy đứa khác cũng bắt chước, giữa trời trưa nắng một đám lóc nhóc chạy bạt mạng như bị ai đuổi, lẳng xăng hết cả mảnh đất trống.

Đám con gái, con trai lúc đó chẳng đứa nào sợ đen, sợ xấu, cứ mấy chiếc áo cộc tay với quần soọc ngắn mà phơi da phơi dẻ ra. Sau một mùa hè, chúng tôi thường có cuộc thi so da xem đứa nào đen nhất để chọn ra đứa khoẻ mạnh nhất. Cuộc chơi thả điều chỉ ngừng khi tôi hoặc đứa nào đó bỗng nhiên té một cái oạch. Thằng Phương sẽ nhanh nhẩu hái gần đó một thứ lá, bỏ vào miệng nhai rồi đắp vào vết thương. Dù chuyện ấy có vẻ "mất vệ sinh" nhưng khi thấy chân mình đỡ đau, máu ngừng chảy thì tôi cũng nhăn nhó chấp nhận.

Trò thả điều không giữ chân chúng tôi được

lâu, việc hái trộm ổi được cả đám nhất trí thông qua để chơi tiếp theo. Tôi ậm ừ gật đầu, tôi thích leo trèo chứ không khoái gì những trái ổi treo vắt vẻo trên cành cao kia. Tụi nó nói "ăn trộm" cho lý kỳ thể thôi, chứ trước khi phi vụ diễn ra, tôi đã vào xin chủ nhà với cái giọng ngọt như mía lùi. Thằng Cường giỏi leo trèo nhất bọn, chẳng mấy chốc đã thấy nó tít trên ngọn cây cao. Mấy đứa con gái thì kiểm cái bao phanh ra đứng há miệng nhìn lên trời, chờ xem tụi con trai thả xuống chỗ nào mà hứng. Tụi nó hái thì ít mà ăn thì nhiều, lâu lâu còn ném xuống những trái ổi nó đã cắn dở một nửa. Tụi con gái nhăn xị, bỏ đi. Mấy đứa con trai phải tụt vội xuống nhanh tay chạy tới chừa ra mấy trái ổi chín mọng, thơm lừng. Bao nhiêu giận dỗi tan biến hết, nghĩ mới thấy lúc bé ai cũng dễ giận dễ quên làm sao. Nhưng càng lớn lên cái sự giận dỗi ấy dường như càng dai dẳng, khó dứt hơn.

Đến khi mặt trời thôi dọi những tia nắng gắt, tụi tôi chia ra chơi theo đám. Lũ con gái hái hoa dâm bụt làm nước hoa, lấy lá bàng làm đĩa, ngắt những bông cỏ dại bên đường bỏ lên làm thức ăn rồi tổ chức bán buôn hết như cách các bà, các cô ngồi xếp hàng rao "cá đây, thịt đây" mà tôi thường thấy khi theo chân mẹ đi chợ. Còn lũ con trai bắt đầu những cuộc đi săn. Bọn nó lấy một cái cây dài, một đầu cây móc một sợi dây dù nhỏ để câu tắc kè, đôi khi là buộc một cái bao nhỏ để bắt ve. Lắm lúc tôi thấy tụi nó rình rập hoặc lẩn cù cù trên những thảm cỏ, lùm cây để rình bắt mấy con cào cào, châu chấu bỏ vào hộp đựng băng cassette để mang về... nuôi. Lâu lâu lại thấy tụi nó nằm sòng soài trên mặt đất, lấy cọng cỏ thả vào những chiếc lỗ để câu kiến, sau đó lại bỏ vào hộp. Thời đó, con gì mà tụi nó bắt được, tụi nó đều mang về nuôi hết. Có lần tôi đại dột mở hộp nuôi cào cào của thằng Cường, đám cào cào nhảy lên hoảng loạn, một mùi hôi sộc thẳng vào mũi khiến tôi đánh rơi cái hộp xuống đất. Vì vụ đó, Cường giận tôi mất mấy ngày vì lỡ "phóng thích" bầy thú cưng của nó.

Qua một mùa hè, tóc tôi thoang thoang thứ mùi lạ lừng. Mẹ tôi hay bảo: "Đầu mày như cái đồng rơm bị ai đốt, khét cháy". Mái tóc lù xù, ngả từ đen sang vàng đỏ, nhìn lờm chờm và khó coi vô cùng. Thế nhưng khi nghe mẹ tôi nói thế, tôi lại thầm cho đó là một lời khen, tôi chỉ thiếu cái danh hiệu đen nhất để có thể trở thành người khoẻ mạnh nhất đám.

Tôi dám cá khi ngủ dậy, nhìn vào chiếc

giường trống trơn, mẹ tôi hẳn sẽ nổi đóa vì không biết tôi đã tót đi chơi từ lúc nào. Những lúc mẹ tôi đang sôi máu nhíp nhíp cây roi thì tôi vẫn đang vui vẻ, cười khúc kha khúc khích dưới một gốc cây ổi nào đó mà không mấy may nghĩ đến cơn bão lòng sẽ ập đến chiều nay. Khi còn nhỏ, chúng ta thường liều mạng theo những cuộc vui, những dự định, những điều mà chúng ta cho là mới mẻ và hay ho mà chẳng cần lường hậu quả, ta làm tất cả vì những thứ ta thích. Khi lớn lên rồi, muốn tìm lại cảm giác liều mạng như hồi đó thật khó.

Kết thúc cuộc chơi, bao giờ tôi cũng lác đầu ngoa ngán, rùng mình nhớ về kiếp nạn cuối cùng - mẹ tôi. Tôi chỉ chịu vác mặt về nhà khi trời đã nhá nhem tối và người tôi cũng đã nhá nhem đất. Khiếp đảm khi nhìn thấy mắt mẹ tôi bắn ra những tia nhìn "âu yếm" cùng cây roi đang cầm chắc trong tay. Tôi cắn răng, nín thở nhưng chỉ đến roi thứ ba giáng xuống thì tôi khóc toáng lên. Sự bực mình của mẹ cộng thêm tính lì đòn của tôi đã làm cú giáng đòn thứ ba trở nên nội lực hơn bao giờ hết.

Đánh đòn tôi xong, tối tối mẹ tôi cầm trên tay chai dầu gió xanh, bắt tôi lật người xuống, xoa dầu vào cái mông đầy lằn đỏ. Lúc đó tôi lên nhìn thấy mắt mẹ tôi cũng đỏ hoe. Nghĩ mà lạ? Sao mẹ lại khóc trong khi tôi mới là đứa ăn đòn nhi? Câu hỏi đó đến lúc lớn lên bằng này rồi tôi mới tự trả lời được. Thấy tôi vừa ló dạng, thằng Phương đã chạy nhanh tới hỏi tôi có bị sao không? Lần nào cũng thế, tôi sụt sùi khóc nức nở, nói với nó: "Thôi lần sau tao không trốn ngủ trưa nữa, chơi thì vui, mà xong về mẹ tao đánh đau lắm". Phương cúi đầu nhìn tôi với vẻ ái ngại như thể nó là đứa bày trò này trước chứ không phải là tôi vậy.

Những ngày hạ xa dần trong ký ức. Đám tụi tôi mỗi đứa học một trường khác nhau, đuổi theo những ước mơ cao đẹp hơn hồi nhỏ. Nhưng với tôi, những ngày hạ xa ấy luôn sống mãi trong lòng mình, ngày hôm nay, ngày mai và cả những ngày sau đó nữa ■

Thanh Vy

Người công ta đi

*Đi qua chiếc cầu
Tang thương đời đời
Sóng buốt bãi còn
Hoàng hôn tắm gội*

*Đi qua trời đêm
Thắm sâu linh thánh
Đời sao sinh tử
Đời sống đối ngôi*

*"Hồng thủy trong lòng"
Đội ra cánh vật
Phi lý chất chông
Ngủ mơ chờ giải*

*Giữa nắng là mưa
Giữa trưa thì tối
Giữa thương mòn mỏi
Giữa người giữa ta*

*Bước ra vườn cà
Trèo lên cây bưởi
Tầm xuân em gửi
Gió thổi bay rồi*

*Rau răm ở lại
Cây cải lên trời
Tàn tro ở lại
Tình thì ra khơi*

*Yêu chơi yêu chơi
Cần chi trần trời
Gửi suốt cho người
Trăm năm nông nổi*

*Trăm năm nông nổi
Ngàn năm có đời
Đời không phi lý
Người công ta đi.*

Ảnh: Nguyệt Nhi

Nguyễn Hoàng Huy

Đói

*Ta vẫn thường cười những kẻ thương thơ
Như chủ quen mặt khách tự bao giờ
Nhặt nhanh mấy mảnh đời thừa, cảnh cận
Gom góp hoài chuyện cũ, thoáng vu vơ...*

*Ta vẫn thường cười những kẻ viết thơ
Chẳng mấy ai dung dưỡng, chẳng ai nhờ...
Chẳng mấy ai xem trọng vàn, câu, ý...
Chẳng mấy ai thương giúp một kẻ khờ...*

*Ta vẫn thường cười bởi... ta viết thơ
Dẫu biết như pho tượng hết chỗ thờ
Dẫu biết chỉ no hôn, còn xác đói
Dẫu biết rằng ta vẫn cứ bơ vơ... ■*

Tàu tự hành USV. Ảnh: Nhóm nghiên cứu cung cấp

TÀU TỰ HÀNH PHỤC VỤ QUAN TRẮC SÔNG NGÒI

Tháng 6 vừa qua, một sản phẩm khoa học mang tên Tàu không người lái phục vụ quan trắc tự động (tàu tự hành USV) vừa được công bố. Đây là công trình sáng tạo do nhóm nghiên cứu của TS Trần Ngọc Huy - Giảng viên Bộ môn Điều khiển tự động, Khoa Điện - Điện tử, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM - thực hiện.

Phương Mai - Hoài Thương

Nhỏ, gọn, tiết kiệm năng lượng

Từ quan sát thực tiễn, nhận thấy tình trạng ô nhiễm môi trường nước ngày càng nghiêm trọng cũng như những khó khăn của nhân viên quan trắc trong việc khảo sát liên tục tại một khúc sông, TS Trần Ngọc Huy đã nảy ra ý tưởng nghiên cứu tàu không người lái phục vụ cho việc quan trắc sông ngòi.

TS Huy cho biết, sản phẩm tàu không người lái tự động theo dõi một cách có hệ thống số liệu về nguồn ô nhiễm, về thành phần và tính chất ô nhiễm, về phản ứng của thủy sinh và sự thay đổi trạng thái của các đối tượng nước để thực hiện biện pháp bảo vệ và sử dụng nước hợp lý.

"Tàu tự hành USV sử dụng pin lipo có trọng lượng nhẹ hơn so với ắc quy, hiệu suất sử dụng cao hơn, giúp tàu có thể hoạt động liên tục trong

5 giờ với tốc độ tối đa 10km/giờ. Điểm nổi trội của tàu tự hành USV là khả năng thực hiện quan trắc sông ngòi một cách tự động, thông tin thu về được cập nhật trên website để người dùng theo dõi và xử lý kịp thời" - TS Huy phân tích.

Bên cạnh đó, sản phẩm này có nhiều công năng khác nhau và tùy từng mục đích có thể tích hợp và phát triển thêm các tính năng phù hợp theo yêu cầu của người sử dụng.

Theo anh Phạm Nguyễn Nhựt Thanh (thành viên của nhóm nghiên cứu), tàu tự hành USV có nhiều ưu điểm như thiết kế nhỏ gọn, tiết kiệm năng lượng và dễ dàng hoạt động trên sông, hồ và vùng nước ven biển, đặc biệt là tại những vùng nước ô nhiễm và nguy hiểm.

Anh Nhựt Thanh chia sẻ: "Sáng chế này khắc phục được sự lạc hậu của các phương pháp quan trắc truyền thống tại nước ta đồng thời còn giảm thiểu chi phí so với việc sử dụng thiết bị ngoại nhập. Tuy còn một chút hạn chế về thời gian hoạt động, nhưng nhóm sẽ cải thiện trong thiết kế sau bằng cách mở rộng không gian khoang pin".

Tiềm năng ứng dụng lớn

Trong quá trình làm ra tàu tự hành USV, nhóm nghiên cứu đã gặp không ít khó khăn. Nhóm phải mất gần hai năm kể từ lúc bắt đầu nghiên cứu cho đến tính toán thiết kế, thi công chế tạo và vận hành thực tế.

Theo anh Phạm Nguyễn Nhựt Thanh, tuy Việt Nam có mạng lưới sông ngòi dày đặc nhưng mảng khoa học phát triển tàu bè nói chung và tàu không người lái nói riêng còn rất thiếu. Do vậy, nhóm nghiên cứu không kế thừa gì nhiều về tài liệu tham khảo và sự giúp đỡ từ những người có kinh nghiệm trong quá trình thực hiện dự án.

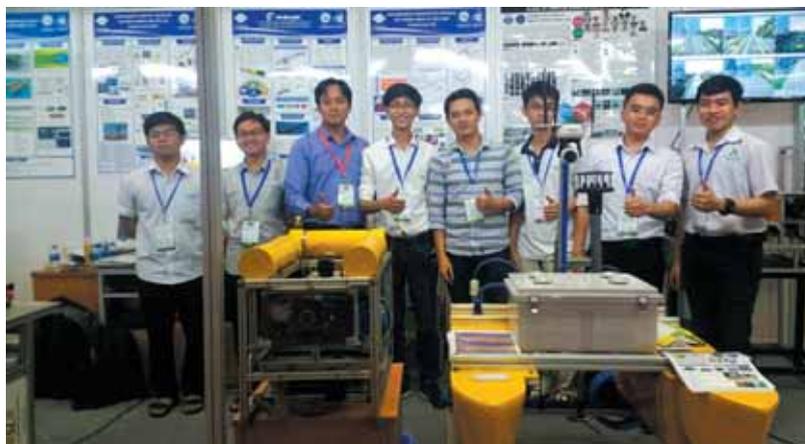
"Nhóm phải tự tìm tài liệu tiếng Anh để tham khảo, sau đó điều chỉnh thiết kế cho phù hợp với điều kiện môi trường sông ngòi ở Việt Nam. Song song đó, TS Huy cũng chủ động liên lạc và phối hợp với nhiều đơn vị như Bộ môn Cơ khí, Bộ môn Tàu thủy, Trung tâm Quan trắc Môi trường miền Nam và một số chuyên gia về hàng hải, đóng tàu ở Việt Nam" - anh Nhựt Thanh chia sẻ.

Theo đánh giá của các chuyên gia quan trắc, sản phẩm tàu tự hành USV là một giải pháp thông minh để thực hiện các cuộc khảo sát hay quan trắc môi trường nước một cách hiệu quả. Đây là sản phẩm có tính kết nối cao, nếu được trang bị thêm các loại cảm biến hoặc thiết bị khác thì nó có thể tăng thêm nhiều tính năng mới như chuyên chở thiết bị lặn cỡ nhỏ, tuần tra trinh sát, cứu hộ cứu nạn, phối hợp tác chiến trong quốc phòng an ninh.

Bên cạnh đó, sản phẩm tàu tự hành USV còn có thể sử dụng trong nhiều lĩnh vực, từ nghiên cứu, dân dụng cho tới quân sự tùy vào các thiết bị được tích hợp với nó. Vậy nên, tiềm năng ứng dụng của sản phẩm là rất lớn và thỏa sức cho nhà nghiên cứu phát triển.

Hiện nhóm nghiên cứu đã xúc tiến giới thiệu, kết nối với các công ty, viện nghiên cứu, hiệp hội nhằm đưa sản phẩm ra thị trường. Thông qua đó, nhóm tiếp nhận các thông tin phản hồi từ các đơn vị sử dụng để cải thiện và tối ưu hóa sản phẩm.

"Nhóm đã làm chủ công nghệ, thiết kế và hệ thống điều khiển nên giá thành của tàu tự hành USV sẽ rẻ hơn 50% so với các sản phẩm cùng loại hiện có trên thị trường" - anh Nhựt Thanh cho hay ■

Các thành viên nhóm nghiên cứu tàu tự hành USV.
Ảnh: Nhóm nghiên cứu cung cấp

THI ĐGNL ĐỢT 2: THÍ SINH LÔI CUỐN, PHỤ HUYNH THÀNH THỜI

Sáng 7/7, ĐHQG-HCM đã tổ chức kỳ thi Đánh giá năng lực (ĐGNL) đợt 2 với hơn 15.000 thí sinh tham gia tại các điểm thi TP.HCM, Cần Thơ, Nha Trang. Thí sinh đánh giá đề thi thú vị; còn phụ huynh cảm thấy nhẹ nhõm khi đồng hành với con em mình.

Nhóm PV Bản tin ĐHQG-HCM

Đề thi lôi cuốn thí sinh

Đợt 2 kỳ thi ĐGNL diễn ra cách đợt 1 ba tháng, nhiều thí sinh có kinh nghiệm thi và tiếp cận đề mẫu, đã đánh giá đề thi thú vị và lôi cuốn. Ngô Trúc Tường Vy, Trường THPT Chuyên Lý Tự Trọng, Cần Thơ, cho biết: "Mình làm được khoảng 80%. Mình thấy đề thi lần này quen hơn so với đợt 1. So với đề thi THPT Quốc gia, đề thi ĐGNL có nhiều cái hay hơn, thực tế hơn và mình không phải học thuộc lòng nhiều, chỉ cần vận dụng kiến thức là có thể làm bài được".

Lê Nguyễn Hoàng Thiên, Trường THPT Bình Sơn, Đồng Nai cũng nhận định đề đợt 2 có phần quen thuộc hơn đợt 1. Thiên lý giải: "Chắc do lần này mình tìm hiểu kỹ hơn dạng thức đề.

Mình rất thích kiểu ra đề này vì thí sinh không phải học thuộc lòng mà dựa vào dữ liệu có sẵn để suy luận tìm câu trả lời".

Nguyễn Bá Thông, Trường THPT Tân Châu, An Giang tự tin rằng mình hoàn thành được 85% bài thi. Thông cho biết: "Mình thích nhất phần toán logic bởi vì nó giúp mình luyện kỹ năng suy luận và kết nối các thông tin với nhau để tìm được đáp án". Tuy nhiên, theo Thông do đề thi có tính tổng hợp nên đòi hỏi thí sinh phải bao quát kiến thức nhiều môn.

Còn Thành Diệu Thịnh, Trường THPT Nguyễn Trãi, Ninh Thuận, nhận xét đề lần này khó hơn đợt 1. Thịnh chia sẻ "Dù nhiều câu em không làm kịp nhưng em vẫn thấy đề rất hay, nhất là phần logic. Em khuyên các bạn khóa sau

nên thi ĐGNL vì các bạn vừa có cơ hội thử sức với một dạng thức thi mới mẻ vừa có thêm cơ hội để xét tuyển đại học".

Rút kinh nghiệm thi đợt đầu, Đặng Văn Tình, Trường THPT Phan Bội Châu, Phan Thiết, tập trung làm phần sử dụng ngôn ngữ và giải quyết vấn đề trước, sau đó mới làm phần toán. "Vì phần này thường mất nhiều thời gian hơn. Em thấy cách ra đề của kỳ thi này quá hay, em rất thích. Năng lực mình đến đâu sẽ làm được đến đó, đề thi có sự phân

Kỳ thi Đánh giá năng lực của ĐHQG-HCM có nhiều ưu điểm. Kỳ thi này **đánh giá được năng lực** cần thiết của người học, **gọn nhẹ**, không gây khó khăn cho thí sinh và phụ huynh, có thể triển khai tổ chức hiệu quả với quy mô lớn và **hiều đợt trong năm**. Trường ĐH Nha Trang sẵn sàng là một điểm thi cho khu vực Nam Trung bộ, giảm bớt áp lực cho TP.HCM và cả thí sinh khu vực này.

TS Quách Hoài Nam

Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Nha Trang

hóa và đánh giá được năng lực của mình" - Tinh chia sẻ.

Ngoài việc sử dụng kỳ thi để xét tuyển đại học, nhiều thí sinh muốn thử sức kỳ thi để đánh giá khả năng của bản thân. Phạm Xuân Nhi, Trường THPT Nguyễn Công Trứ, Gò Vấp, không làm đề mẫu trước mà muốn trải nghiệm trực tiếp kỳ thi này để biết khả năng của mình. Nhi cho biết bản thân khá thoải mái, không lo lắng vì kỳ thi không gây áp lực nhiều cho thí sinh. Còn với Nguyễn Võ Phương Anh Trường THPT Trần Hưng Đạo, Gò Vấp, dù biết số lượng thí sinh năm nay tăng lên đáng kể so với năm rồi nhưng không thấy áp lực. "Bởi nếu càng lo, càng sợ thì đôi khi mình sẽ bị ảnh hưởng, không thi tốt được. Tốt nhất là cứ thoải mái".

Phụ huynh thoải mái

Kỳ thi ĐGNL đợt 2 diễn ra tại nhiều địa điểm, giúp thí sinh và phụ huynh không mất nhiều thời gian đi lại vất vả. Kỳ thi chỉ diễn ra trong một buổi sáng giúp nhiều phụ huynh cảm thấy nhẹ nhõm.

Bà Lê Thị Kim Cúc, 68 tuổi cùng cháu từ 4 giờ sáng đi từ Cái Bè, Tiền Giang tới Cần Thơ. Bà cho biết: "Chỉ mất hơn một tiếng là hai bà cháu đến được điểm thi. Thiết đờ!". Ông Đặng Văn Bé ở Cai Lậy, Tiền Giang, cũng có con trai thi ở điểm thi Cần Thơ, kể khi ĐHQG-HCM tổ chức kỳ thi này, ông đã động viên con mình tham gia. "Cháu cũng xem qua đề thi mẫu thấy không phải áp lực nhiều trong việc ôn tập. Theo cháu, để làm bài thi tốt thì không thể học lệch hay học thuộc lòng được" - ông Bé cho biết.

Bà Cúc nhận xét: "Đúng như tên gọi của nó

Kỳ thi có nhiều ưu điểm

Chúng tôi đánh giá cao kỳ thi này. Vì thời gian chỉ mất một buổi giúp thí sinh và gia đình không phải mất công sức, căng thẳng để tham gia. Chúng tôi mong rằng những năm tiếp theo Trường ĐH Cần Thơ sẽ được tiếp tục phối hợp ĐHQG-HCM để kỳ thi có nhiều thí sinh tham gia hơn.

PGS.TS Lê Việt Dũng -

Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Cần Thơ

là kiểm tra thực lực của người học chứ không phải chỉ hơn nhau ở khả năng nhồi nhét kiến thức". Bà hy vọng cháu bà sẽ đạt kết quả tốt trong kỳ thi này.

Ông Nguyễn Văn Ân, 56 tuổi ở TP Cần Thơ từng đồng hành cùng con mình đi qua hai lần thi ĐGNL, nhận định đây là kỳ thi hấp dẫn. "Khi cháu thi về có kể lại đề thi buộc thí sinh phải đảm bảo kiến thức và kỹ năng cần thiết ở bậc THPT. Tôi hy vọng ĐHQG-HCM tổ chức thi ĐGNL nhiều lần hơn trong một năm để giảm bớt áp lực học hành cho các em" - ông Ân tâm sự.

Tại điểm thi Nha Trang, nhiều phụ huynh dẫn con đi thi cùng tụ tập "kết bạn" và kể chuyện dưới những tán cây xanh mát trong khuôn viên nhà trường. Bà Trần Vân Ý cùng con ở Quảng Nam ra Nha Trang dự thi trước hai ngày. Bà Ý cho biết: "Nhân dịp thi tại đây tôi cho con ra tắm biển Nha Trang coi như một công đôi chuyện, giúp cháu giảm căng thẳng sau kỳ thi THPT Quốc gia vừa rồi" ■

LÀM SAO ĐỂ THAY ĐỔI BẢN THÂN?

Có thể nói thay đổi bản thân là một "hành trình anh hùng", bởi nó thường vấp phải rất nhiều khó khăn thử thách nhưng phần thưởng mà bạn nhận được cũng thật hấp dẫn. Anh hùng ở đây, không ai khác, chính là từng người chúng ta.

TS.BS Vũ Phi Yên

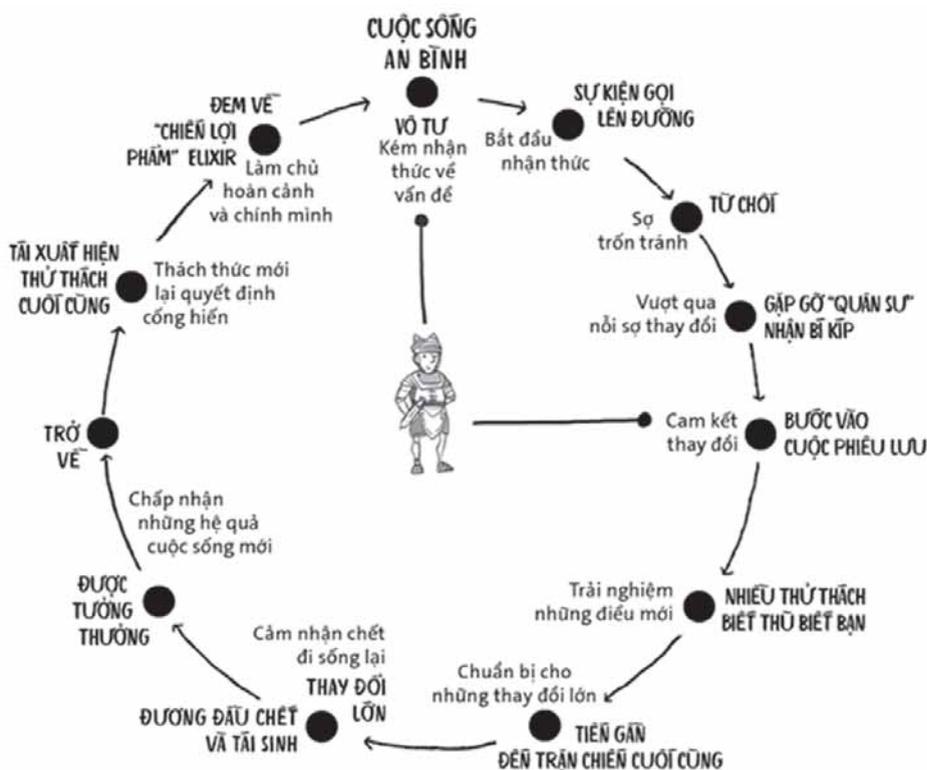
Kịch bản chung của sự thay đổi

Hầu hết chúng ta đều từng nghe câu: "Giang sơn dễ đổi, bản tính khó dời". Bằng trải nghiệm của bản thân và qua quan sát những người xung quanh, hẳn chúng ta biết câu này đúng đến mức độ nào. Khi chúng ta vẫn "là mình" và đáp ứng được nhu cầu của cuộc sống, chúng ta không hề muốn thay đổi. Câu hỏi về việc thay đổi chỉ đặt ra khi chúng ta không còn thích ứng với những

gì đang diễn ra trong môi trường sống xung quanh.

Ngay cả trong trường hợp áp lực từ môi trường đòi hỏi một sự thay đổi, chúng ta cũng thấy đa số người đều gặp khó khăn. Có một phần nào đó trong chúng ta cản lại, muốn khư khư giữ lấy những giá trị cũ, muốn mình vẫn là con người cũ. Đó chính là vô thức của chúng ta đang vận hành theo cách cũ, chưa được cập nhật và điều chỉnh cho phù hợp với tình hình mới.

Đây là nguồn cơn của những xung đột nội tâm, khi con người cũ chiến đấu chống lại sự thay đổi, muốn bóp chết con người mới đang hình thành. Những xung đột bên ngoài cũng vậy. Người thân, người yêu, bạn bè, thầy cô muốn chúng ta phát triển, và những người thiện ý này cùng nhau tấn công con người cũ của chúng ta. "Phe mới" quả thực quá đông; ngoại cảnh tạo áp lực, những người quen biết động viên hoặc ép buộc. Thế mà, thay đổi khó có thể

TS.BS Vũ Phi Yên tốt nghiệp Thạc sĩ Sinh học Y khoa, Đại học Victor Segalen Bordeaux 2 (2003) và bảo vệ thành công luận án tiến sĩ Di truyền Y học tại Đại học Tours (Pháp) năm 2008. 6 năm sau, chị tiếp tục hoàn thành chương trình Thạc sĩ tâm lý lâm sàng tại Trường Tâm lý Thực hành Paris.

Từ năm 2011-2013, chị đã theo học nhiều chương trình chuyên sâu về tâm lý học như Chứng chỉ Art Therapy (Liệu pháp nghệ thuật), Chứng chỉ Re-association Psychotherapy of the Trauma (Trị liệu tái tổ hợp các chấn thương tâm lý), Chứng chỉ Classical Hypnosis - Hypnvision (Thôi miên hệ thống)...

Hiện nay, TS.BS Vũ Phi Yên là giảng viên bộ môn Mô - Phôi - Di truyền, Trường Đại học Y khoa Phạm Ngọc Thạch.

xảy ra ngày một ngày hai được. Con người cũ của chúng ta vẫn sống dai dẳng, càng cảm thấy bị tấn công thì lại càng ngoan cố. Thông thường, chúng ta thay đổi được vài ngày, vài tuần, rồi bệnh cũ lại tái phát. Đó là sức mạnh đáng gờm của thói quen, của vô thức.

Vậy, khi điều kiện sống mới đòi hỏi một phiên bản mới của ta phải ra đời, mà ta lại không thành công thực hiện chuyển bậc, điều gì sẽ xảy ra?

Thực ra đây là điều bạn đã biết rồi. Chúng ta đều hiểu rõ phải làm thế nào để thực sự thay đổi. Chỉ là có thể bạn chưa sắp xếp công thức của sự thay đổi một cách rõ ràng để có thể phát biểu ra như các nhà tâm lý mà thôi. Hãy nghĩ đến những bộ phim mà bạn từng xem, những câu chuyện phiêu lưu mà bạn từng nghe kể hoặc từng đọc. Bạn hoàn toàn có khả năng đánh giá một bộ phim hay một câu chuyện là hay, dở, hợp lý, hay phi lý. Dựa trên điều gì mà bạn có những đánh giá đó?

Khởi đầu câu chuyện, chúng ta luôn thấy nhân vật trung tâm được trình bày trong một thế giới an bình, mọi thứ diễn ra không có gì đặc biệt, như mọi ngày. Thế rồi nhất thiết phải có một sự kiện xảy ra. Từ giây phút đó, môi trường sống của nhân vật đã thay đổi. Quá trình thay đổi này thường lắm gian nan, bạn bè giúp đỡ nhiều mà những thế lực ngăn trở cũng lắm. Và trận chiến cuối cùng, đỉnh cao hồi hộp của phim hoặc truyện không chỉ là một trận chiến trong thế giới vật chất. Chính sự biến đổi nội tâm của nhân vật mới là yếu tố quyết định sức hấp dẫn cũng như độ hợp lý của mạch câu chuyện. Từ cốt truyện chung đó, giờ đây bạn có thể đoán biết quá trình thay đổi của chính mình, của người xung quanh sẽ diễn ra như thế nào, theo bao nhiêu bước, mỗi bước đòi hỏi những điều kiện gì.

Sơ đồ sau sẽ giúp hình ảnh hóa những điều

chúng ta đang bàn luận:

Hành trình anh hùng 12 bước lấy cảm hứng chủ đạo từ quan điểm của nhà tâm lý học Carl Jung, được giới thiệu rộng rãi và mô hình hóa bởi nhà thần thoại học Joseph Campbell.

Con đường thay đổi phù hợp

Để tìm được con đường thích hợp cho sự phát triển bản thân, có lẽ chúng ta nên tham khảo 3 nhóm bí kíp sau:

Một là, những bí kíp cho chúng ta biết cách giữ sức khỏe thể chất, rèn luyện tư duy, chăm sóc sức khỏe tinh thần, tăng độ linh hoạt để chăm sóc tốt nền tảng của chính mình, trở thành một người-học-suốt-đời thực sự.

Hai là, các bí kíp giúp chúng ta xác định được hướng đi, thuộc các lĩnh vực như tâm lý học, triết học, các tôn giáo và các trường phái tâm linh mới.

Ba là, các bí kíp thuộc về thay đổi, bởi vì biết rằng mình cần thay đổi ra sao là hoàn toàn chưa đủ, chúng ta cần thực hiện những thay đổi đó, vẫn liên quan đến tâm lý học, nhưng cụ thể hơn là các lý thuyết giúp thấu hiểu tâm lý con người (chính mình) và các công cụ tâm lý hỗ trợ sự thay đổi.

Một vấn đề đáng quan tâm nữa là tìm những bí kíp này ở đâu, bằng cách nào?

Khi chúng ta có ý tưởng về điều mình muốn tìm kiếm, ý tưởng đó không xuất hiện từ không trung, mà ta nghe được từ ai đó, đọc được đâu đó. Chúng ta nên theo sát nguồn thông tin đầu tiên này, ít nhất để hỏi được vài từ khóa. Với những từ khóa này, chúng ta thử tìm trang Wikipedia tương ứng, nếu có. Đây chỉ là nguồn thông tin ban đầu (độ chính xác của nó chỉ tương đối) để dẫn chúng ta đến với những từ khóa quan trọng khác hoặc một vài nhân vật có uy tín nhất về chủ đề này.

Sau đó, chúng ta tìm hiểu và tiếp cận những

nhân vật uy tín nói trên: (1) Qua trang Wikipedia tương ứng hoặc website cá nhân của họ, (2) Nghe những bài nói chuyện của họ (qua TED talks, Youtube), (3) Qua các tập tin powerpoint hoặc pdf của họ có thể tìm thấy được online, (4) Tìm Google "Tên" _AND_ "từ khóa" filetype:ppt, kết quả tìm được thường là các bài giảng mà họ chấp thuận phát tán online (5) Hoặc "Tên" _AND_ "từ khóa" filetype:pdf, kết quả tìm được thường là các bài viết ngắn đi kèm các bài giảng, các bài báo, (6) Tham dự một hội thảo hoặc khóa học của họ, nếu có thể.

Nếu chỉ được đặt một câu hỏi với những nhân vật này, chúng ta nên hỏi: Anh/chị khuyên tôi nên đọc gì để tìm hiểu thêm về đề tài này? Những tài liệu tham khảo mà những nhân vật này nêu trong bài giảng của mình cũng là gợi ý hữu ích để chúng ta tìm hiểu thêm.

Từ gợi ý đáng tin cậy đó, chúng ta tìm đọc trong các thư viện, và tìm mua chính xác một hoặc vài tựa sách. Hiện nay, đa số nhà cung cấp cho chúng ta tải về miễn phí để đọc một đoạn đầu sách với định dạng ebook, qua đó chúng ta có thể xem mục lục và một đoạn trích trước khi mua. Đọc những đánh giá, bình luận của các bạn đọc khác về các tựa sách ấy cũng là cách giúp chúng ta dễ dàng lựa chọn hơn. Thông thường, khó ai có thể yên tâm khi đọc dưới ba quyển sách về cùng một chủ đề. Nếu chúng ta chỉ đọc một quyển sách, biết đến một cách nhìn vấn đề, xem nó như cách hiểu duy nhất, hầu như chúng ta không học, mà chỉ như "tài và cài" thẳng một loại ứng dụng vào đầu mình. Học là một tiến trình mở hơn như thế nhiều.

Khi đã thu thập khá đủ thông tin và cảm nhận mình nắm vững chủ đề từ vài góc nhìn khác nhau, chúng ta có thể tiến sâu hơn bằng cách tìm đến những người cùng mối quan tâm. Chúng ta tìm họ trong các diễn đàn chuyên đề, hoặc qua Quora.com, một platform giúp mọi người trên thế giới có thể chia sẻ thông tin với nhau, đôi khi trong đó có cả những chuyên gia rất nổi tiếng. Với cách tiếp cận như vậy, chúng ta thường tìm được những nguồn thông tin có chất lượng tốt về những chủ đề mình quan tâm trong thời gian khá nhanh và không tốn kém nhiều ■

Chiều 19/7, tại tỉnh Bến Tre, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM cùng Ban Chỉ đạo chiến dịch Mùa hè xanh tỉnh Bến Tre tổ chức buổi họp mặt "20 năm chiến dịch tình nguyện Mùa hè xanh 1999-2019". PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM cùng ông Võ Thành Hạo - Bí thư Tỉnh ủy tỉnh Bến Tre đến dự.

Hơn 179 tỷ đồng đóng góp cho Bến Tre

PGS.TS Trần Thiên Phúc - Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM, cho biết chiến dịch Mùa hè xanh của Trường ĐH Bách Khoa đã 3 lần về tại Bến Tre, đóng quân ở 3 huyện trọng điểm: Giồng Trôm (2001-2003), Thạnh Phú (2007-2009) và Chợ Lách (2016-2019) đồng thời tham gia công tác tại các huyện lân cận như Ba Tri, Châu Thành, Mỏ Cày Bắc, Mỏ Cày Nam...

Qua 20 năm hoạt động, hơn 13.300 sinh viên, giảng viên Bách Khoa rải khắp 63 xã, thị trấn của tỉnh Bến Tre, làm mới hơn 12.000 mét đường, 158 cây cầu nông thôn, 151 ngôi nhà tình thương, 5 trường học và 2 nhà văn hóa... Tổng giá trị mà Mùa hè xanh mang lại cho tỉnh Bến Tre là hơn 179 tỷ đồng.

"20 Mùa hè xanh qua đi, các thế hệ sinh viên Bách Khoa lấm lem bụi bặm làm đường nông thôn đã trở thành hình ảnh đẹp trong lòng người dân Bến Tre. Thật vui sướng biết bao khi những chiếc cầu nối liền đôi bờ, những tuyến đường khang trang được đưa vào sử dụng, những ngôi nhà ấm áp được dựng lên để che mưa che nắng cho người nghèo. 20 năm với biết bao nghĩa tình mà sinh viên Mùa hè xanh Bách Khoa và người dân Bến Tre dành cho nhau" - Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa chia sẻ.

Ông Võ Thành Hạo - Bí thư Tỉnh ủy tỉnh Bến Tre, nói đầy cảm xúc: "Giá trị cốt lõi mà hoạt động Mùa hè xanh mang lại không chỉ ở các công trình xã hội của Trường ĐH Bách Khoa xây dựng cho tỉnh mà còn là tình cảm gắn

Các thế hệ sinh viên Bách Khoa lấm lem bụi bặm làm đường nông thôn đã trở thành hình ảnh đẹp trong lòng người dân Bến Tre.

Sinh viên tình nguyện Trường ĐH Bách Khoa làm đường nông thôn tại xã Tường Đa, huyện Châu Thành.

20 NĂM VỀ XỨ DỪA LÀM MÙA HÈ XANH

Từ 150 giảng viên, sinh viên tình nguyện lặn lội về xứ dừa Bến Tre làm đường, xây cầu, dẫn điện... vào đầu những năm 2000, đến nay Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM đã trải qua hành trình 20 năm Mùa hè xanh cùng ăn cùng ở với người dân nơi đây.

Phan Yên thực hiện

bó giữa sinh viên tình nguyện và người dân nơi đây. Đối với chúng tôi, các em sinh viên như những người con trong gia đình. Nhiều thế hệ sinh viên tình nguyện dù đi đâu, làm gì thì những ngày lễ tết, hỷ sự hay đám giỗ, các em đều quay lại để thăm hỏi, sum họp, như người cật ruột đi xa về lại quê nhà".

Ở góc độ đào tạo và quản lý giáo dục, PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM, đánh giá: "Một trong những tiêu chí xếp hạng của Tổ chức Giáo dục QS Anh quốc đối với các đại học trên thế giới là vấn đề phục vụ cộng đồng. Kết quả xếp hạng của ĐHQG-HCM mà tổ chức này công bố vừa qua, không thể thiếu những đóng góp từ hoạt động Mùa hè xanh của sinh viên ĐHQG-HCM mang lại. Trong đó, Trường ĐH Bách Khoa là một trong những đơn vị thành viên tiêu biểu của hoạt động Mùa hè xanh".

Kết thúc buổi họp mặt, UBND tỉnh Bến Tre

đã trao tặng bằng khen cho 15 tập thể và 10 cá nhân Trường ĐH Bách Khoa để ghi nhận những đóng góp thiết thực của các thế hệ giảng viên, sinh viên cho sự phát triển của địa phương.

Mùa hè xanh năm thứ 20

Theo anh Lê Đức Huy - Chủ tịch Hội Sinh viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM, hoạt động Mùa hè xanh năm 2019 của trường được triển khai tại Bến Tre trong một tháng, từ 29/6 - 28/7. Hơn 1.000 sinh viên, giảng viên trẻ đổ bê tông cho 10 tuyến đường giao thông với chiều dài 10.292 mét theo chuẩn nông thôn mới, xây 2 cây cầu, tặng 15.000 mét dây điện và 1.000 bóng đèn để thực hiện chương trình thắp sáng đường quê. Đồng thời, Trường ĐH Bách Khoa trao tặng 1 nhà tình nghĩa, 2 nhà tình bạn tại huyện Châu Thành và huyện Chợ Lách, lắp đặt 8 hệ thống lọc nước tại trường tiểu học của các huyện Châu Thành, Mỏ Cày Nam và Chợ Lách.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt tặng quà cho sinh viên Bách Khoa hoạt động Mùa hè xanh.

"Với kiến thức từ giảng đường cùng trái tim tình nguyện vì cộng đồng, các kỹ sư tương lai của Bách Khoa đã hoàn thành xuất sắc công việc được giao, xứng đáng với 12 chữ vàng do Trung ương Đoàn trao tặng cho tuổi trẻ Bách Khoa: 'Giỏi chuyên môn - Vững chính trị - Sáng tâm hồn - Khỏe thể chất' - Chủ tịch Hội Sinh viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM cho biết.

Công trình "nặng ký" nhất của Mùa hè xanh năm nay nằm tại xã Vĩnh Hòa (huyện Chợ Lách). Đó là con đường dài hơn 1.500 mét, rộng 3,5 mét mà trường phải cử hai đội sinh viên tình nguyện cùng làm. Tranh thủ ngày nắng, chiến sĩ làm bù cho những lúc mưa. Các bạn phân chia

nhiệm vụ rõ ràng. Người lo hút nước từ con mương, người phụ trách đóng đá, người khiêng cát, người đứng máy trộn bê tông... Trông các bạn làm việc thành thạo, nhịp nhàng không thua gì những thợ làm đường chuyên nghiệp.

Đang xúc bê tông đổ vào máy trộn, Trần Anh Khoa - Sinh viên Khoa Khoa học và Kỹ thuật Máy tính, dừng tay cùng các bạn ra đón đoàn khách đến thăm. Khoa cho biết từ ngày đầu đến xã Vĩnh Hòa, các bạn đã được gia đình chú Phong và cô Linh tiếp đón nồng nhiệt. Công việc tuy vất vả và hơi áp lực hơn so với các bạn ở địa bàn khác, nhưng Khoa nói, tình cảm của cô chú dành cho đã khiến em và các bạn trân quý những ngày hè ở đây rất nhiều.

"Mỗi sáng thức dậy tụi em đều thấy cô Linh cặm cụi dưới bếp, làm đồ ăn cho tụi em. Và dù hết đĩa này tới đĩa khác năn nỉ cô đừng nấu mà để tụi em tự làm, hay có khi cả bọn giấu luôn 'công thức' nấu bữa sáng để mong cô không cất công nấu dùm, thì cô vẫn cứ dậy sớm và tận tụy với xoong nồi. Điều đó làm tụi em cảm động vô cùng" - Anh Khoa bộc bạch.

Anh Nguyễn Triết Văn - Bí thư Huyện đoàn huyện Chợ Lách, chia sẻ: "Cứ nhắc đến Mùa hè xanh thì người dân Chợ Lách lại nhớ về sinh viên tình nguyện Bách Khoa với tình cảm gắn bó, yêu thương nhất. Đó quả thật là những ngày hè ý nghĩa của tuổi trẻ, những con người nhiệt huyết, tình nguyện dấn thân, không ngại gian khổ" ■

Ông Võ Thành Hạo - Bí thư Tỉnh ủy tỉnh Bến Tre trao bằng khen cho các thầy cô Trường ĐH Bách Khoa.

SINH VIÊN XUẤT SẮC ĐANG RƠI VÀO "BÃY DANH VỌNG" NHƯ THẾ NÀO?

Ngày nay, có một con đường sự nghiệp danh vọng được thiết lập trong xã hội. Nếu bạn là sinh viên của một trường đại học sáng giá, rất có thể cuối cùng bạn sẽ làm việc ở lĩnh vực tư vấn hay dịch vụ ngân hàng đầu tư.

Hoài Chung dịch - Theo Medium

Hầu hết các sinh viên tìm kiếm những cơ hội dễ dàng nhất với ít rủi ro nhất.
Ảnh: Nguyệt Nhi

Chọn nghề: Đam mê hay danh vọng?

Trong năm 2017, gần 40% sinh viên tốt nghiệp trường Harvard chọn theo ngành cố vấn hoặc tài chính. Tỷ lệ này giữ nguyên hoặc thậm chí cao hơn ở các trường khác trong khối Ivy League. Hầu hết sinh viên ưu tú theo làm việc tại các công ty được xem là hàng đầu; trong lĩnh vực cố vấn là McKinsey, Bain, BCG; trong lĩnh vực tài chính là Goldman Sachs, Morgan Stanley, JPMorgan.

Qua hàng thập kỷ, các tập đoàn này từng bước tử mĩ xâm nhập và biến đổi văn hóa của các trường đại học, dẫn đến tỷ lệ chuyển đổi đáng kinh ngạc sinh viên gia nhập đội ngũ nhân sự của họ. Tất yếu, ngày càng ít ứng viên cho các lĩnh vực khác - những ngành cũng đang cần họ, như chăm sóc sức khỏe, giáo dục, năng lượng và khoa học môi trường. Đây thật sự là tình trạng cạn kiệt chất xám.

Tệ hơn nữa, hầu hết sinh viên này vẫn không

có bất kỳ nhận thức nào về thứ mà họ đang dần thân. Họ đơn giản chỉ làm vì danh vọng mà nó mang lại, những công việc được nhìn nhận như đỉnh cao trong nền văn hóa chú trọng địa vị mà họ đang đắm mình. Mặc dù nhiều người buộc phải rời bỏ công việc ấy sau khoảng hai năm bởi áp lực về giờ làm dài đằng đặc, nhưng một số người vẫn quyết định ở lại lâu hơn. Dần dần, họ nhận ra thành công vượt trội không còn quan trọng với họ như lúc còn trẻ, nhưng lúc này, họ đã kẹt sâu vào cạm bẫy danh vọng rồi.

Các trường đại học luôn bị nhấn chìm trong vòng ảnh hưởng của các tập đoàn lớn. Những cựu sinh viên "thành đạt" luôn tự hào kể lại kinh nghiệm trong những lĩnh vực "sang chảnh" và truyền tai nhau câu chuyện và cơ hội với bạn bè của họ. Những sinh viên dành toàn bộ sức lực để tìm việc và chuẩn bị cho phỏng vấn. Sinh viên năm ba thì tham gia phỏng vấn cho khóa thực tập hè với hy vọng đảm bảo được đề nghị quay

lại vào năm sau. Ngay cả sinh viên năm nhất, năm hai cũng được cổ vũ bởi bạn bè, dịch vụ hướng nghiệp, các chuyên gia để tham gia các cuộc thi, thực tập, tọa đàm chia sẻ... "giúp" họ có thiện cảm với các công ty này. Một khi bạn đã ở trên "con đường danh vọng", bạn sẽ không xét đến những sự lựa chọn khác.

Các tổ chức như câu lạc bộ cố vấn sinh viên hay ủy ban đầu tư sinh viên được tạo ra để thúc đẩy những người giỏi đầu quân vào các tập đoàn này. Những ngành như kinh tế là "đường dẫn" vào ngành cố vấn hay tài chính, dẫn đến sự bất cân đối tỷ lệ sinh viên vào ngành này tại những đại học hàng đầu. Thậm chí cơ sở hạ tầng của một số trường còn được thiết kế để thích hợp với các công ty này, ví dụ phòng Goldman Sachs tại văn phòng dịch vụ hướng nghiệp của Đại học Columbia.

Thứ được gọi là "khoa học kinh tế" là một trong những ngành phổ biến nhất ở Harvard, Yale và Princeton trong nhiều năm liền. Trong hàng thập kỷ, sinh viên vẫn luôn xem các chương trình học về kinh tế là một bước để tiến thân vào các công việc ở Phố Wall và nghề cố vấn.

Chiếc còng tay vàng

Hãy thử tưởng tượng một quốc gia "rót" phần lớn nguồn nhân lực vào ngành tài chính và cố vấn thay vì nghiên cứu và phát triển, sáng tạo ý tưởng và cơ sở hạ tầng mới. Bạn chắc chắn sẽ nhận được hàng tá bảng phân tích powerpoint, nhưng dường như không còn gì khác. Theo chủ tịch của Cơ quan Dịch vụ tài chính Anh, hiện nay chúng ta đang phân bổ phần nhiều những người tài hơn vào lĩnh vực tài chính và ngành tương tự, nhiều ngành trong số đó "vô dụng với xã hội". Các ngành này tập trung vào chuyển giao tiền tệ hơn là tạo lập hàng hóa và dịch vụ mới.

Cuộc chiến giành lấy các sinh viên giỏi nhất ở cấp độ đại học rất khốc liệt, và các công ty có nguồn lực lớn nhất thường giành phần thắng. Dựa trên một khảo sát do Giáo sư Lauren Rivera, Trường Harvard Business Review thực hiện về các công ty dịch vụ chuyên nghiệp "tinh hoa" như các công ty cố vấn, mỗi công ty chỉ gần một triệu đô la mỗi năm cho các sự kiện xã hội tại một điểm trường. Những sinh viên tốt nghiệp ngành sinh học lại bị hấp dẫn bởi nhiều công ty cố vấn hơn là công ty dược và công nghệ sinh học. Chắc chắn rằng đâu đó có một nơi tốt hơn dành cho một tiến sĩ khoa học máy tính so với công việc ở cơ quan "quỹ phòng hộ" (hedge fund).

Hầu hết các sinh viên tìm kiếm những cơ hội dễ dàng nhất với ít rủi ro nhất. Và khi các công ty này chiến thắng và "nuốt chửng" họ, họ có thể đã bỏ lỡ các tổ chức phi lợi nhuận và start-up nhỏ đang âm thầm làm những công việc ý nghĩa, mang tính đột phá trong xã hội.

Trong một thế giới xem trọng việc xây dựng kỹ năng và phát triển sự nghiệp liên tục, sinh viên đại học bị cuốn vào lời hứa hẹn cung cấp kỹ năng giúp ứng tuyển ở bất kỳ đâu. Tuy nhiên, không rõ liệu làm việc ở Goldman Sachs hay Boston Consulting Group sẽ giúp bạn trở thành bất kỳ ai hay chỉ là một nhân viên ngân hàng, cố vấn giỏi hơn. Và trái ngược với niềm tin phổ biến, các công ty thú vị với nhiều cơ hội tuyệt vời thường không thực sự chào mời các nhà phân tích ngân hàng, cố vấn hay luật sư doanh nghiệp. Nếu những người này cuối cùng chọn đổi nghề thì đó thường là việc sau khi tham gia học sau đại học hay các chương trình giáo dục để bảo toàn những giá trị của họ. Lời hứa hẹn cánh cửa sự nghiệp rộng mở là không thực tế.

Và trong khi các công ty này thu hút sinh viên với mức lương hào phóng và những văn phòng hợp thời, những biểu tượng của địa vị này được đổi lại bằng những điều tồi tệ khác. Rất khó để hạ mức sống của bản thân nếu bạn đã quen với nó. Khi bạn đã kiếm được mức lương cao và đều đặn cống hiến một khoản tiền lớn cho tài khoản về hưu, chung diện đồ đẹp, ở tòa chung cư tốt, và mua mọi thứ bạn muốn, thật khó để bạn chuyển sang một nghề thú vị hơn nhưng lương không bằng. Hiện tượng này được gọi là "chiếc còng tay vàng".

Thêm vào đó, nhiều người trẻ tiến thẳng vào những công việc đầy danh vọng đơn giản vì họ tin rằng những công việc này thực sự tốt như cách nó vẫn luôn được nhìn nhận. Các lợi ích là hoàn toàn xứng đáng và họ thường được cử đi công tác nước ngoài. Nhưng một khi sự hứng thú biến mất, nhiều người nhận ra công việc ấy vốn không phải là thứ họ kỳ vọng. Và đó là cách mà chúng ta chứng kiến hàng loạt nhân viên ngân hàng, cố vấn, luật sư và các nghề liên quan suy sụp vì áp lực, những người cảm thấy không thích hợp với môi trường làm việc nhưng lại mắc kẹt trong sự lựa chọn của chính mình.

Nếu chúng ta vẫn tiếp tục đi trên con đường này, một ngày nào đó xã hội chúng ta sẽ đầy rẫy những người phân tích tương lai hơn là thực sự xây dựng nó ■

Apichit Mingwongtham - chàng trai người Thái với niềm đam mê tiếng Việt lạ thường. Ảnh: Nguyễn Nhung

Tình yêu tiếng Việt lạ kỳ của chàng trai khiếm thị người Thái

"Đã có người từng tả cho tôi nghe Việt Nam là một đất nước rất đẹp và duyên dáng qua những tà áo dài tha thướt, chiếc nón lá mộc mạc... Thế nhưng khi nghe xong, trong đầu tôi chỉ hiện lên hai chữ 'giá mà'. Giá mà tôi có thể chiêm ngưỡng và thưởng thức được những nét đẹp ấy thì tốt biết mấy".

Nguyễn Nhung

Đó là lời bộc bạch của Apichit Mingwongtham - chàng trai người Thái với niềm đam mê tiếng Việt lạ thường. Người nước ngoài học tiếng Việt đã khó, nhưng với những người khiếm thị như Apichit, việc học còn khó hơn gấp bội.

Tôi muốn học tiếng Việt đến nơi đến chốn

Apichit Mingwongtham, tên ở nhà là Aun, một người khiếm thị bẩm sinh cả hai mắt. Anh tốt nghiệp đại học chuyên ngành luật tại Thái Lan hơn 10 năm trước, nhưng chỉ vì tình yêu tiếng Việt, anh sẵn sàng bỏ hết cuộc sống "ổn định" ở quê hương mình và tự "mò đường" đến Việt Nam để học tiếng Việt. Đó là lý do tại sao Apichit hiện là sinh viên năm II, Khoa Việt Nam học - Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM ở tuổi 35.

Khi Apichit còn là cậu bé 6 tuổi sống cùng gia

đình ở vùng Đông Bắc Thái Lan (giáp Lào), lần đầu tiên nghe tiếng Việt qua đài phát thanh Việt Nam, anh liền hỏi mẹ đó là tiếng gì. Mẹ bảo: tiếng Việt. "Ngay sau câu trả lời của mẹ tôi, cái tên Việt Nam bỗng nhiên được khắc ghi trong đầu đứa trẻ 6 tuổi năm ấy một cách khó lý giải. Dù sau này, gia đình tôi đã chuyển lên Bangkok, không còn được nghe tiếng Việt nữa nhưng hai chữ Việt Nam vẫn luôn lẩn quẩn trong đầu tôi" - anh tâm sự.

Apichit cho biết vì quá yêu mến Việt Nam, tháng 10/2006, anh thực hiện chuyến du lịch đến Hà Nội cùng bạn bè và gia đình. Chuyến đi chỉ vài ngày nhưng để lại nhiều ấn tượng đẹp trong lòng chàng sinh viên năm II chuyên ngành luật. Apichit kể: "Tôi rất ấn tượng về Việt Nam, đặc biệt là ẩm thực. Tôi được ăn nhiều món ngon nhưng không thể nhớ được tên món ăn. Có những món mà chắc mình sẽ chẳng được ăn lần nữa".

Sau chuyến đi đó, tình yêu mãnh liệt hình chữ S trong Apichit Mingwongtham cứ lớn dần. Năm 2011, anh bắt đầu học tiếng Việt theo kiểu học "bồi". Anh cười nói: "Tôi mê truyện ma Nguyễn Ngọc Ngạn. Thế là tôi nghe và giả giọng của chú kể chuyện ma cho mọi người cả ngày. Từ nào không biết, tôi ghi âm lại và hỏi bạn bè qua các trang mạng học ngoại ngữ. Tôi xem nó là một cách học tiếng Việt thú vị".

Anh nói tiếp: "Sau một thời gian học 'bồi', tiếng Việt như một ma lực hấp dẫn mà tôi không thể cưỡng lại được. Tôi nghĩ nếu học 'bồi' mãi thì không thể biết tiếng Việt đến nơi đến chốn". Thế là năm 2013, chàng trai Apichit 29 tuổi đang có công việc văn phòng tại Thái Lan đành từ bỏ tất cả, một mình sang Việt Nam để được học tiếng Việt một cách nghiêm túc. Bây giờ nhớ lại, anh cho đó là một trải nghiệm đặc biệt của đời mình. "Khi ấy tôi không suy nghĩ nhiều đâu, tôi muốn liều một lần cho biết. Tôi xem nó như một trải nghiệm cuộc sống mà tôi cần. Nếu không dám làm, tôi sẽ không có cái gì cả" - anh trải lòng.

Thế nhưng, con đường chinh phục tiếng Việt tại đất nước mà anh yêu quý lại chẳng mấy dễ dàng. Trong quá trình học ngôn ngữ này tại Việt Nam từ năm 2013, anh gặp phải nhiều khó khăn trong việc đọc sách, đi lại và chỗ ở. Anh kể: "Tôi không đọc được sách như người bình thường. Đó là khó khăn lớn nhất của tôi. Tôi phải chia sách thành nhiều phần khác nhau, nhờ

bạn bè đánh máy rồi gom lại gửi qua cho mái ấm Thiên Ân (quận Tân Phú) để người ta in ra thành sách chữ nổi".

Tiền giấy để in sách chữ nổi khá đắt đỏ, lại thêm tiền thuê nhà ở trung tâm, tiền xe đi lại đã khiến sau một năm rưỡi, chàng trai khiếm thị người Thái cạn túi, đành quay về Thái Lan. Apachit tâm sự: "Tháng 8/2014, tôi về Thái. Thực sự tôi không muốn về nước vì việc học của mình vẫn còn dang dở. Nhưng tiền cho việc học đã hết, tôi buộc phải quay về để đi làm và tìm cơ hội trở lại Việt Nam học tiếng Việt cho xong".

Mãi đến năm 2017, Apichit Mingwongtham mới trở lại Việt Nam và học đại học để "được học tiếng Việt đến nơi đến chốn". Anh cho biết bản thân từ lâu đã muốn trở thành sinh viên chính quy của Khoa Việt Nam học, Trường ĐH KHXX&NV. Cuối cùng ước mơ ấy đã thành hiện thực. Không những vậy, anh còn được miễn học năm đầu, do trình độ tiếng Việt của anh đã ngang ngửa với người Việt, đạt mức 6/6 của trình độ C2.

Khi được hỏi về lý do yêu thích và gắn bó với tiếng Việt, nước Việt, anh chỉ cười và cho biết mình không có một lý do cụ thể nào cả. "Tôi từng tiếp xúc và thử học hỏi nhiều ngôn ngữ khác như tiếng Nhật hay tiếng Pháp nhưng vẫn cảm thấy tiếng Việt có một sức hút rất kỳ lạ với mình. Có lẽ đó là 'duyên'. Là do tôi có duyên với tiếng Việt và Việt Nam chăng?", chàng sinh viên người Thái chia sẻ.

Cuộc sống không có chỗ cho mơ mộng viễn vông

Được chẩn đoán là khiếm thị bẩm sinh, Apichit Mingwongtham nhiều lần tự hỏi bản thân: Vì sao mình không được như người bình thường. "Người ta kể lại là khi mẹ tôi mang thai, mẹ bị bệnh và bác sĩ cho mẹ dùng thuốc. Thế nên đôi mắt tôi bị ảnh hưởng bởi thuốc. Cũng có người kể rằng tầm 1-2 tuổi có lẽ tôi vẫn còn nhìn thấy. Đến khi tôi lên 3, mẹ mới bắt đầu nhận ra, khi chơi với mẹ, tôi không nhìn vào mắt mẹ. Khi ấy, cả nhà mới biết tôi không có khả năng nhìn như người bình thường" - anh nói.

Khi còn nhỏ, Apichit đã ý thức được mình không giống bạn bè xung quanh. Cậu bé Aun không có ý niệm về ánh sáng, không thể chạy nhảy nô đùa như những đứa trẻ cùng trang lứa. Thế nhưng, ở cái tuổi ấy, anh vẫn chưa hiểu hết

mình mất đi những gì. Apachit kể lại: "Đó là một ngày khi tôi tầm 8 tuổi, những đứa trẻ trong xóm rủ nhau chơi trò cảnh sát bắn cướp. Điều kiện là mỗi đứa phải trang bị xe đạp và một khẩu súng bắn nước. Họ đuổi bắt nhau trên con đường trong xóm. Khi đó, tôi cũng có xe đạp và súng bắn nước, nhưng tôi lại chẳng chạy được như bạn bè. Và tôi cứ ngồi ở nhà suy nghĩ cả tiếng đồng hồ rằng tại sao mình không được như người ta. Có lẽ tính đến bây giờ, đó cũng là ngày mà tôi tủi thân nhất".

Đôi khi gặp khó khăn trong cuộc sống, suy nghĩ "giá mà mình sáng mắt" vẫn cứ hiện lên trong tâm trí của chàng sinh viên người Thái. "Có những hôm mình vội vội vàng vàng, mình muốn đi thật nhanh để đến nơi học hay về nhà thế nhưng vẫn không được. Đó chắc là những lúc tôi muốn mình được sáng mắt như mọi người. Tôi cũng hay nói đùa với bạn bè rằng, nếu tôi sáng mắt, tôi sẽ mua một chiếc xe máy, sẽ học lái xe máy và tự đi đến những nơi mình muốn trong Sài Gòn, sẽ ngắm nhìn Việt Nam qua đôi mắt để xem có như tôi hình dung. Nếu sáng mắt, tôi sẽ làm tốt hơn nữa, tốt hơn cả bây giờ..." - anh nói với nụ cười trên môi.

“ Tôi từng tiếp xúc và thử học hỏi nhiều ngôn ngữ khác như tiếng Nhật hay tiếng Pháp nhưng vẫn cảm thấy tiếng Việt có một sức hút rất kỳ lạ với mình ”

Anh cũng cho biết đó chỉ là những lần ít ỏi mà anh có suy nghĩ như vậy. Anh nói: "Rất may mắn là tôi không suy nghĩ về nó quá nhiều. Ngày nhỏ, ba mẹ cũng lo chữa trị đôi mắt cho tôi ở khắp nơi. Càng lớn, tôi lại càng không muốn tìm hiểu thêm về cách chữa trị đôi mắt nữa. Tới tuổi này rồi, nếu vẫn cứ loay hoay với đôi mắt này, tôi còn bao nhiêu thời gian để làm những việc ý nghĩa khác?".

Apachit tâm sự, anh muốn dành nhiều thời gian để học tập và trải nghiệm những điều mới lạ hơn là ôm ấp những mơ mộng từ thuở còn bé. "Nếu cho tôi sáng mắt, tôi sẽ rất hạnh phúc. Nhưng cuộc sống thì không có chỗ cho những

mơ mộng viễn vông. Tôi nghĩ mình phải thực tế hơn" - anh bộc bạch.

Anh cho rằng mình khá may mắn khi kết giao được những người bạn Việt Nam rất tốt bụng. "Nếu đã không giúp thì thôi, một khi giúp là họ giúp đến cùng. Không có những bạn bè người Việt này, tôi sẽ không học được tiếng Việt tốt như vậy, sẽ không có ai giúp đỡ đánh máy từ sách ra cho tôi, giúp tôi đi lại, sinh hoạt và mở lớp dạy học".

Là người bạn, người đồng nghiệp thân thiết với Apachit nhiều năm, chị Cao Thị Minh Tâm, giáo viên dạy tiếng Anh trực tuyến chia sẻ: "Anh là người tôi rất khâm phục, không chỉ trình độ học vấn mà còn cả sự cố gắng đến khùng khiếp của anh. Tôi quen biết anh trên một trang mạng học ngoại ngữ, sau một thời gian dài chia sẻ tiếng Việt và tiếng Anh với anh, tôi vẫn không biết anh là người khiêm thị. Anh thậm chí còn chơi guitar điện và có cả một ban nhạc của mình".

Chị Tâm cũng là một trong những "giáo viên tiếng Việt" không chuyên của anh. Chị cho biết, trước khi học cùng chị, trình độ tiếng Việt của anh đã rất giỏi. "Khi làm việc cùng anh, anh luôn là người tỏa ra năng lượng tích cực. Gặp khó khăn, anh là người bình tĩnh hơn cả. Anh cứ cười trước, rồi bắt đầu xử lý từng việc một. Đó chính là điểm tôi khâm phục nhất khi làm việc cùng anh" - chị Tâm cho biết.

Hiện tại, anh và chị Tâm có một trang điện tử mang tên Tiếng Thái thiết thực để dạy tiếng Thái cho người Việt và dạy tiếng Việt cho người Thái. Chàng sinh viên Apachit đã giảng dạy online được hơn hai năm. Vào năm ngoái, anh cùng chị Tâm tìm được địa điểm và bắt đầu dạy tiếng Thái tại nhà cho những học viên của mình. Sinh trưởng trong một gia đình có truyền thống nhà giáo, từ ba mẹ, em trai, em gái và em dâu đều là giáo viên, anh cho rằng mình sở đắc ít nhiều khả năng sư phạm của ba mẹ.

Sắp tới, chàng sinh viên Khoa Việt Nam học sẽ dành nhiều thời gian hơn để phát triển trang điện tử dạy tiếng Việt của mình. Apachit tâm sự: "Khó khăn lớn nhất của tôi là sắp xếp thời gian vừa học vừa dạy tiếng Việt cho người Thái và ngược lại sao cho hợp lý. Tôi cũng rất muốn mở một trung tâm dạy tiếng Thái nhưng tôi không rành về các thủ tục giấy tờ. Vậy nên, tôi sẽ dành thời gian cho trang web tiếng Thái của mình để dạy những người không có điều kiện đến lớp, cả về thời gian lẫn chi phí học tập" ■

Bản tính con người là quan trọng nhất

Huỳnh Nhi

Trước khi làm việc tại một doanh nghiệp, sinh viên thường dựa trên ba yếu tố để quyết định, đó là tính ổn định của doanh nghiệp, khả năng phát triển của bản thân và môi trường làm việc. Ngược lại, doanh nghiệp cũng đặt ra một số yêu cầu đối với sinh viên về tâm hồn, kỹ thuật, sức khỏe, trí tuệ.

Trong buổi nói chuyện với sinh viên Trường ĐH KHXH&NV ĐHQG-HCM, GS Nagaya Tatsuhiko - Phó Tổng Giám đốc Văn phòng Học tập suốt đời, nêu rõ những kiến thức và kỹ năng cần thiết khi sinh viên bắt đầu làm việc trong doanh nghiệp, đó là học lực cơ bản, khả năng đọc viết, khả năng tính toán, khả năng sử dụng công nghệ thông tin. Bên cạnh đó, khi vào công ty, sinh viên cũng sẽ dần tích lũy những kiến thức chuyên môn phù hợp với công việc cụ thể và rèn luyện thêm những phẩm chất khác như: kỹ năng giao tiếp, năng lực thực hiện, lối suy nghĩ tích cực.

Tuy nhiên, GS Nagaya Tatsuhiko đặc biệt nhấn mạnh bản tính và những thói quen sinh hoạt vẫn là điều quan trọng nhất của một con người trong quá trình làm việc. Nó thể hiện qua việc chúng ta biết quan tâm tới mọi người, có cách nhận thức, ứng xử đạo lý, có khả năng phán đoán và phải biết lo cho bản thân.

Khi nhắc đến đạo đức trong kinh doanh, GS Nagaya Tatsuhiko cho rằng trong bất kỳ thời đại

nào, chúng ta cũng cần xây dựng mối quan hệ và sự tin tưởng lẫn nhau. Trong đó, có ba điều cần bản cần nhớ: không nói dối, biết giữ lời hứa và không nên hứa những gì mà chúng ta không thể làm được. Những điều này, hẳn các bạn sinh viên đã được học từ bố mẹ và các thầy cô, nhưng tiếc là có một số người khi đã trưởng thành lại không thể làm được.

Để thành công trong kinh doanh và có cuộc sống hạnh phúc, ngoài một tâm hồn tươi sáng, tay nghề vững, thể chất tốt, bạn cũng cần thêm một yếu tố nữa là đạo đức. Cụ thể, đạo đức được thể hiện bằng tấm lòng luôn thành thật, biết sẻ chia với mọi người, biết tự kiểm điểm bản thân, biết ơn ân nhân và cộng sự, có thái độ khiêm nhường và biết đặt mình vào vị trí của người khác để suy nghĩ.

GS Nagaya Tatsuhiko nói rằng, ở Viện Nghiên cứu Đạo đức Nhật Bản, người ta coi trọng ba yếu tố là gia đình, sức khỏe, kinh tế. Nếu như trong suy nghĩ và hành động của chúng ta có sự lệch lạc thì sẽ dẫn đến việc đi sai hướng của sức khỏe, gia đình và kinh tế.

Kết thúc buổi nói chuyện, GS Nagaya Tatsuhiko nhấn mạnh: "Các bạn phải ghi nhớ, những gì chúng ta suy nghĩ trong đầu sẽ biến thành hành động, hành động tốt sẽ sinh ra những thói quen, thói quen sẽ tạo nên những phẩm chất và phẩm chất sẽ quyết định vận mệnh của chúng ta" ■

Tự tạo niềm vui trong công việc

Anh Thy

Cuộc sống sinh viên của tôi gắn liền với chiếc xe buýt từ ngày đầu bước chân vào Sài Gòn đến giờ. Ba năm đi xe buýt đã mang lại cho tôi những câu chuyện thú vị để thời sinh viên trở nên tươi vui hơn.

Hôm ấy vừa bước lên chuyến xe buýt 18 ở bến Công viên 23/9, tôi vô cùng bất ngờ khi nhìn thấy... một bạn gà đồ chơi kỳ lạ được treo lủng lẳng trên cửa sổ cạnh chỗ mình ngồi. Nhìn quanh xe, tôi nhận ra không chỉ có một bạn gà, mà là cả một "binh đoàn" gà ở trên xe! Ở vị trí mỗi chuông báo ghé trạm sẽ có một bạn gà "canh gác", chỗ anh tài xế cũng vậy. Ở cửa xuống có hẳn một bạn gà mẹ to gấp ba lần mấy bạn gà con.

Tôi thấy dễ thương quá nên nhân lúc chưa có ai trên xe bèn đưa tay bóp thử bụng bạn gà ở cạnh chỗ mình ngồi và bật cười khi nghe cái tiếng kêu chằng giống gà chút nào "ót ót ót".

Lúc xuống trạm, vì ngại đông người nên tôi không nhấn chuông bằng cách bóp bụng gà mà chỉ đứng trước cửa xuống và nói to:

- Anh ơi, cho em ghé trạm tới ạ!

- Bóp bụng con gà đó (gà mẹ) đi em, nó là cái chuông đó. Không bóp không cho xuống! Anh tiếp viên hồ hởi.

Tôi cười cười chần chừ.

- Bóp đi em! Anh giục.

Thấy tôi vẫn chỉ đứng cười e thẹn, anh tài xế một tay lái xe một tay bóp liên tục bụng bạn gà ở cạnh anh như một ví dụ sống động "bóp vậy nè em".

Tài xế và tiếp viên của chiếc xe này quả thật là một cặp đôi hoàn hảo, phối hợp với nhau ăn ý đến mức tôi không thể từ chối lời mời dễ thương ấy được nữa.

- Ủa mà anh ơi, đây là ý tưởng của ai vậy?

- It's me! Anh tiếp viên trả lời với giọng đầy tự hào.

Tôi bước vội xuống xe mà chưa kịp cảm ơn anh vì đã mang đến niềm vui nho nhỏ cho những người đi chuyến xe buýt 18 ấy.

Niềm vui mà anh đã tự tạo ra từ công việc của mình ■

DU LỊCH NƯỚC NGOÀI VỚI NHỮNG ỨNG DỤNG THÔNG MINH

Anh Thy

Du lịch nước ngoài không "đáng sợ" như bạn nghĩ nếu bạn dành thời gian để chuẩn bị kỹ càng cho chuyến đi của mình. Nếu mùa hè này bạn dự định xuất ngoại, sao không thử làm quen với những ứng dụng di động: chúng sẽ hỗ trợ đắc lực cho chuyến đi của bạn.

MAPS.ME

Ứng dụng Maps.me giúp bạn tìm đường đi mà không cần wifi hay 3G, vừa tiết kiệm pin điện thoại vừa tiết kiệm chi phí. Bạn chỉ cần tải sẵn bản đồ của quốc gia mà mình sắp đến, tốt hơn nữa là tạo sẵn các tuyến đường mà bạn sẽ đi. Maps.me cung cấp bản đồ của hơn 200 quốc gia.

Ngoài ra, Maps.me còn "tâm lý" khi gợi ý cho bạn rất nhiều thông tin hữu ích như khách sạn, bệnh viện, cửa hàng tiện lợi, phương tiện công cộng, máy ATM... gần với vị trí hiện tại của bạn.

Ứng dụng miễn phí trên hệ điều hành iOS và Android.

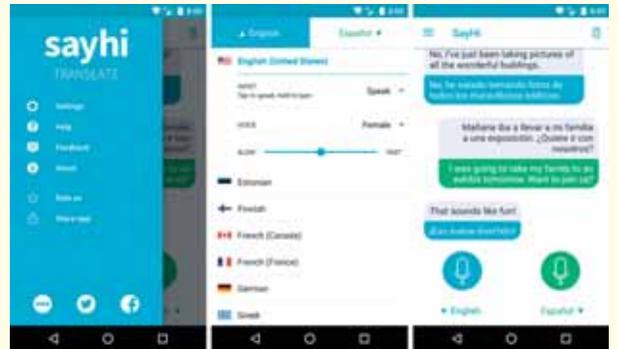

SAYHI TRANSLATE

Nếu không tự tin với tiếng Anh của bản thân hoặc quốc gia bạn đến không sử dụng tiếng Anh phổ biến, SayHi có thể giúp bạn. Bạn nói và SayHi dịch sang văn bản cho bạn.

Ứng dụng dịch thuật này hỗ trợ đến 90 ngôn ngữ và tiếng địa phương. Mặc dù độ chính xác không tuyệt đối nhưng nếu khéo léo kết hợp với ngôn ngữ cơ thể, SayHi vẫn là người bạn đồng hành hữu ích của bạn.

SayHi yêu cầu kết nối Internet và hiện chỉ hỗ trợ hệ điều hành iOS.

XE CURRENCY

Không cần phải ghi nhớ cách đổi tiền nước mình sang tiền nước bạn, XE Currency sẽ làm điều đó một cách nhanh chóng và chính xác cho bạn. XE Currency vô cùng hữu ích để bạn tính toán chi phí đi taxi hoặc trả giá mua sắm khi du lịch.

Nếu cần sử dụng ứng dụng khi ngoại tuyến, bạn chỉ cần tải trước các loại tiền tệ muốn đổi (tương tự như Maps.me). XE Currency còn cung cấp tỷ giá, các biểu đồ so sánh và lịch sử biến động tỷ giá theo từng giai đoạn.

Ứng dụng miễn phí trên iOS và Android.

TRAVELOKA

Traveloka là ứng dụng đặt vé máy bay và khách sạn. Điểm nổi bật của Traveloka so với những ứng dụng đặt vé khác là chi phí Traveloka hiển thị cho bạn sẽ là chi phí cuối cùng mà bạn phải trả. Nhờ vậy, bạn dễ dàng so sánh và tính toán chi phí cho chuyến đi của mình, không lo trường hợp đến khi thanh toán lại bị tính thêm các loại thuế, phí khác.

Ngoài ra, Traveloka thường xuyên "tung" ra các mã giảm giá để giữ khách hàng. Bạn có thể đăng ký nhận thông báo để biết được các thông tin khuyến mãi liên tục của Traveloka.

Ứng dụng có phiên bản di động cho iOS, Android và website với giao diện đơn giản, dễ sử dụng.

COACHSURFING

Nếu bạn không muốn ở khách sạn mà muốn khám phá vùng đất và con người ở quốc gia mình đến một cách rất "địa phương", Coachsurfing sẽ giúp bạn hiệu quả. Coachsurfing là một cộng đồng phi lợi nhuận được tạo ra nhằm kết nối khách du lịch và dân địa phương để giao lưu văn hóa và xin chỗ ở miễn phí. Nhờ Coachsurfing, bạn có thể tìm được một người bạn để trò chuyện, đi ăn cùng, dẫn bạn đi tham

quan và cả chia sẻ cho bạn "nửa cái giường" để bạn lưu trú.

Bạn cần tạo một tài khoản trên <https://www.couchsurfing.com>. Sau đó, viết đầy đủ, "có tâm" các thông tin cá nhân của bạn như triết lý cuộc sống, sở thích, lý do tham gia Couchsurfing, những điều bạn có thể làm cho "host" (người sẽ dẫn bạn đi chơi hoặc cho bạn ngủ nhờ) và chia sẻ về lịch trình chuyến đi sắp tới của mình. Bạn sẽ nhận được lời mời từ các "host" cảm thấy bạn phù hợp hoặc tự bạn có thể gửi lời mời đến những "host" bạn muốn đi/ở cùng. Điều quan trọng là bạn nhớ đọc kỹ các thông tin của "host" và "reference" (đánh giá) của những người từng tiếp xúc với "host" đó để có sự lựa chọn đúng đắn, an toàn.

Nếu may mắn tìm được một "host" dễ thương, chắc chắn bạn sẽ có những trải nghiệm rất riêng mà những du khách bình thường không thể nào có được!

Ngoài website, Couchsurfing có ứng dụng miễn phí cho iOS và Android.

"Thất bại trong chuẩn bị có nghĩa là chuẩn bị cho thất bại" - Danh ngôn nổi tiếng của Benjamin Franklin nhấn mạnh đến tầm quan trọng của sự chuẩn bị. Nếu bạn mong muốn có một chuyến du lịch nước ngoài thuận lợi và tốt đẹp, bạn nên dành thời gian để chuẩn bị kỹ năng, kiến thức và đừng quên một tâm hồn rộng mở để đón nhận sự đa dạng màu sắc của thế giới bên ngoài vùng an toàn quen thuộc của bạn ■

Thương một người

Lã Hoài Mai

1 Quán vắng. Trong khi phố ngoài kia lao xao người, lao xao gió. Một góc Sài Gòn, vừa đủ cho những kẻ ích kỷ chỉ dung chứa được chính mình. Giữa lòng thành phố này, mấy khi có cảm giác cái thế giới ồn ã kia đã lùi xa về một góc nào đó. Một kẻ đi uống không gian như tôi, quán càng vắng càng tốt.

Màn tối giăng lên. Một. Hai. Rồi ba. Khách đến. Không gian đang bị kéo giãn ra, chùng như sắp đứt. Thiếu bàn. Ghép chung nhé? Sao cũng được. Có chỗ ngồi là may. Nay có đêm nhạc.

Tối muộn. Khách đông quá.

Hết ghế. Chị ơi, chị có đi cùng ai không? Không. Vậy cho em mượn cái ghế được không? À, mình còn đợi một người.

Cậu trai quay đi, tấm áo trắng còn vương chút phật lòng. Tôi không hiểu vì sao mình giữ lại một chỗ trống bên cạnh dù chẳng để làm gì. Thỉnh thoảng một ai đó hỏi, tôi đều trả lời là tôi đợi một người.

Chị đến. Một màu đen từ trên xuống dưới. Tôi không đợi chị nhưng chị đã chọn đến trước tôi. Chị ngồi đây được không? Tôi nhìn chị, lưỡng lự. Đôi mắt chị đẹp và buồn. Cái đuôi mắt dài như vương nỗi buồn thế kỷ. Dạ, chị

ngồi đi. Người em đợi chắc không tới.

Chị ngồi. Tôi cố dịp gần đôi mắt dài và khuôn mặt đẹp đó hơn. Mắt tôi dán vào làn da nâu của chị. Mắt chị buồn thật. Lúc nào cũng như uơn ướm và thẳm sâu, hồ như có đầy tâm sự. Người trẻ như em đến đây cũng thật ít thấy. Chị nói, sau khi ngồi xuống và nhìn tôi một lượt từ trên xuống dưới. Trong khi tôi vẫn đang nghĩ rằng mình đồng ý để chị ngồi cùng chắc lẽ vì đôi mắt.

Tôi bị hút vào ánh nhìn của chị từ lần đầu tiên đó. Cho đến mãi sau, bất cứ bức ảnh nào của chị, tôi cũng cố tìm cho được ánh mắt đã

hần trong tâm trí. Những bức ảnh của chị thường toát lên vẻ cô đơn. Chị thích hoa dã quỳ, thứ hoa vàng nở rục trên đất nhà cao nguyên. Chị bảo chị thích bài Hoa vàng mấy độ cũng là từ ấy.

2. Chị đến đây bao nhiêu lần rồi? Một vài. Chị không nhớ rõ lắm. Chị đi một mình sao? Không. Chị đi cùng... bạn, mà, thực ra chị đến đây để thử tình duyên. Tôi sững sốt. Thử như thế nào? À, đại loại là bọn chị thích nhạc Trịnh, quen nhau vì nhạc Trịnh. Có đôi lần gặp nhau ở quán. Anh từng ngỏ lời nhưng chị chưa đáp lại. Chị định hôm nay, nếu gặp anh, chị sẽ có câu trả lời. Tôi đặt ly nước lên bàn, nghiêng nhìn ánh lửa nhảy múa bên đóa hoa cúc vàng, cảm giác người con gái ngồi bên cạnh bỗng thật gần gũi với mình.

Cuộc tình thứ nhất đã bỏ chị lại với cuộc đời. Anh mất 10 năm trước, vì tai nạn. Chị nói gọn lỏn, rồi yên. Mắt chị ngược nhìn lên khoảng không phía trên. Hít một hơi thật khê, giọng chị đều đều. Cuộc tình thứ hai rời đi cách đây 6 năm. Anh phải lựa chọn Thiên Chúa và chị. Cuối cùng, anh về với Chúa. Lần này chị không nhìn lên nữa. Giọng chị bình tĩnh và rần rỏi đến lạ lùng. Tôi tưởng như ai đó đang dày vò lòng mình. Sau mỗi cuộc tình, chị là người bị bỏ lại, với đau thương và mất mát.

Nếu hôm nay anh ấy không đến, chị có buồn không? Tôi hỏi. Nghe chính lòng mình gào lên đau đớn. Không. Chị không buồn. Nó là cái duyên. Chị đã phó thác cho duyên số, thì dù kết quả ra sao, chị cũng chấp nhận được hết.

Tôi đã đẩy những thanh âm xô bỏ ra khỏi màng nhĩ. Chỉ còn lại câu trả lời của chị, giọng nói bình tĩnh và cứng rắn của chị. Nhưng nếu nhìn vào đôi mắt ấy, tôi sợ mình không đủ sức để kiềm lòng.

Đôi mắt buồn chan chứa, dấu bờ môi đã nói những lời rần rỏi đến vậy.

Chúng ta cùng đợi xem sao, biết đâu, chị nhỉ? Tôi nhấp một ngụm wine. Chưa có lúc nào tôi muốn uống như lúc ấy. Uống cùng chị. Vị rượu vừa chát vừa ngọt hòa với những buốt nhói đang dậy lên trong tôi thành một thứ cảm giác khó chịu đến bực bội. Tôi cắn môi. Trên sân khấu, ca sĩ cất giọng: "Thương ai về ngõ vắng, đêm nay thiếu ánh trăng...". Em biết không, đó là bài hát chị thương nhất. Nó như hát cho chị. Chị nói, rồi lại nhấp một ngụm. Uống đi em. Nghe nhạc Trịnh, trong không gian này, phải có chút men mới thật cảm được. Uống đi em. Anh ấy sẽ không tới đâu. Anh vừa nhắn tin cho chị, anh bận việc cùng Cha xứ.

3. Tôi về. Đại lộ ngợp gió và trăng. Lời ca vẫn vang vang bên tai. Tôi hát. Mơ màng như chính mình

vừa ngập ngụa trong những mơ cảm xúc đan xen hỗn độn đó. "Tại sao phải trở thành sự lựa chọn của ai đó? Em biết không? Đừng là sự lựa chọn của một ai đó". Lúc chị nói, tôi chỉ biết quay mặt đi cho nước mắt đừng rơi. Hôm nay, N. cũng không đến. Tôi vẫn thấy vị chát chát ngọt ngọt vương trên đầu lưỡi. "Tình yêu mật ngọt, mật ngọt trên môi. Tình yêu mật đắng, mật đắng trong đời". Phải là vậy rồi. Như rượu thôi mà. Sau cơn say, sẽ hết, sẽ quên. Quên được không, chị ơi?

Chị đánh cược một đời. Tôi đánh cược một thời. Phải đâu chẳng đủ niềm tin vào sự định đoạt bản thân mà đi giao phó cho một đấng vô hình gọi là định mệnh? Phải chăng rốt cuộc con người ta chạy đâu cũng không thoát khỏi đường tơ trong lòng tay mình?

Tôi về. Trời cao đất rộng, thênh thênh một mình. Kẻ mộng mơ này ngoài trời trăng mây gió, còn có gì để tựa đầu ngủ say? ■

SIÊU CUỒNG -...

(Tiếp theo trang 35)

Quyển sách gồm 6 chương. Chương 1 nói về những vấn đề quốc tế và sự thay đổi của thế giới - nỗi sợ của châu Âu, tham vọng của Nga, mối nguy hiểm của Trung Đông và bí ẩn của Trung Quốc. Ở chương 2, tác giả điểm lại sự không-nhất-quán trong chính sách đối ngoại suốt 1/4 thế kỷ của Mỹ sau Chiến tranh lạnh và cái giá phải trả của nó (giai đoạn khảo sát từ 1990-2015). Trong các chương 3, 4 và 5, tác giả lần lượt phác thảo ba lựa chọn cho tương lai, dựa trên ba lập luận trái ngược nhau về vai trò của nước Mỹ nên đảm nhiệm trong bối cảnh thế giới đang biến chuyển. Cuối cùng, trong chương 6, tác giả giải thích tại sao cả 3 lựa chọn này đều có ưu và nhược điểm, nhưng nhấn mạnh rằng "không đưa ra lựa chọn chính là lựa chọn tồi tệ nhất".

Tác giả cũng sẽ tự đưa ra lựa chọn của mình, và thú vị hơn, nó tương đồng với chính sách đối ngoại của tổng thống đương nhiệm Hoa Kỳ, Donald Trump. Cuốn sách này, là một "kim chỉ nam" rõ ràng để độc giả có được cái nhìn toàn cảnh, đặc biệt có thể hiểu và lý giải được các bước đi và những chuyển hướng, "xoay trục" trong đường lối đối ngoại của Mỹ.

Sách thể hiện quan điểm phổ biến của giới chính trị Mỹ cũng như nhận định cá nhân của tác giả, được NXB Trẻ chuyển ngữ trên tinh thần tôn trọng nguyên tác. Điều này giúp độc giả có thể tham khảo vấn đề dưới nhiều góc độ khác nhau; từ đó tiếp thu một cách chọn lọc và tinh tảo câu chuyện về nước Mỹ trong bối cảnh hiện nay ■